

Wakè kà tèpa Apostolo Bétapoo popai

Wàilàapà na wii tii bèeni?

Nye wà Luka, wà pwina é wii ê *Tii kà Luka*. É tapoo pàra wiâ *apostolo Paulo naa nabibiu kâra béârailu kâra pai pàra kà Paulo. Tapoo géé goro nee tii 16.10, âna é wii pâ «*Bà pàra...*»

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 61 ma 65, géé na càuru pai tapoo tâa kà Paulo na karapuu wâ *Roma. (Còo naporomee 27–28.)

É wii tâi?

Tà pwi jè âboro na nee Théophile, pwi jè âboro imaina naa jaa tèpa Roma. Còo naa na autapoo goo ê *Tii kà Luka*.

Cina é wii?

É tòobàra bétapoo tii kêe. Naa na *Tii kà Luka*, âna é piwiâ wâro kà Iésu, ma pai bà ma wâro còwâ kêe. Â naa na tii bèeni, tii *Apostolo*, âna é piwiâ pâ, é pibwiari pâ, ê *Picémara Wâdé géé *Iérusaléma, tia diri napô Judée, ma Samaria, ma tia Roma, pwi ville na dau maina naa gòropuu na pwi pàara bèepwiri. Ba é tâa gò tèpa apostolo é pàtàmara Nyuâaê Pwicîri, ba na rà pwa i pwi ia é pwa wà Iésu.

Munaa nüma Luka na é paari mwara tà tèpa Roma (na rà tèpa pitûâ na pâ napô na wâru) pâ, wà

tèpa cèikî naa goo Iésu, âna rà tèpa âboro na pitòimiri wâro kâra, â càcaa nùmarà na rà pagù ê napô.

Dà êre ê tii bèeni?

É tapoo goro pai boome kâra Nyuâaê Pwicîri, naa gò tèpa apostolo (naporomee 2). Naa naporomee 3–12, âna é piwiâ wakè kà Pétéru ma pàra tèpa bée naa na ville Iérusaléma, ma napô *Judée, tiagoro napô na tâmwünyabwerié, wâ *Samaria.

Naa na autapoo goo, âna wà tèpa cèikî naa goo Iésu, âna rà cau tèpa *Juif. Â càcaa nùmarà na rà piwiâ popai tà tàpé na càra caa tèpa Juif. Êco na wà Pwiduée, âna é paari tà Pétéru pâ, é Popai Wâdé, âna kâra diri pâ Ba wâ gòropuu (naporomee 10–11, ma 15).

Jè pûra naa naporomee 9 é pai todà Paulo, pwi âboro na ia dau tubaèpà tà tèpa cèikî béaa. Â é biié, â é pâra wiâ Iésu. Naa naporomee 13–28, âna wà Luka, âna é piwiâ wakè kà Paulo, naa na âracié pai pâra kêe na pâ napô na wâru. É picémara é Picémara Wâdé, ma tapoo pâ wâra pwapwicîri, ma pagòo tèpa cèikî wê, tèepaa naa na ville Roma, naa naporomee 28, na é naja 62.

Ê pâ tii kà Paulo (*Roma—Philémon*), âna é wii tà tèpa cèikî na pâ ére-bà na ia é mara tâa wê. Êkaa na, é tii bèeni, *Apostolo*, âna târa pitòobàra diri pâ tii bèepwiri. Na é naja 51, é, 52, âna é tâa Korénito naa napô Grèce (*Apostolo 18.1–18*). Â gée na càùé, na naja 53–55, âna é wii tii *1 Korénito* tà tèpa cèikî wê, na pàara na é tâa na ville Éféso. (Còo *Apostolo 19.8–10*.) Â gée na càùé mwara, na é tâa Roma (piwiâ na *Apostolo* naporomee 28), â é wii tà tàpé Éféso.

É piwiâ mwara wà Luka naa na tii bèeni ê pâ pwi bèepwiri:

- Ê wâro na wâdé, ma ê picaatâa ma pai pwapwicîri kà tèpa tapoo a cèikî;
- Ê pai tubaèpà tà tèpa cèikî naa Iérusaléma. Gée goo pwiri na rà ipiina ma picémara pitiri ê popai;
- Ê pâ ipwa pupûra kà Pétéru, ma Paulo, ma Étienne.

Pai pitàgoo tii Apostolo

É cùru tèpa cèikî wà Iésu ba na rà paâjupâraê pitiri (1.1–2.13)

Ipwabwàtirà (1.1–26)

Rà tòpi Nyuâaê Pwicîri (2.1–13)

Paâjupâra Iésu naa Iérusaléma (2.14–7.59)

Pétéru (2.14–5.42)

Étienne (6.1–7.59)

Paâjupâra Iésu naa Judée ma Samaria (8.1–9.43)

Todà Paulo (8.1–9.31)

Paâjupâra Iésu tà tàpé na càra caa tèpa Juif (10.1–12.25)

Pétéru (10.1–11.18)

Tubaèpà tàra (12.1–25)

Pai pâra kà Paulo (13.1–21.26)

Paâjupâra Iésu tiagoo tèpa Roma (21.27–28.31)

Tâjûru Paulo (21.27–23.35)

Paulo naa Césarée ma Roma (24.1–28.31)

Gée na càuru pai wâro còwâ kà Iésu

¹ Théophile *, naa na ê tapoo tii kôo, âna go piwiâ tâgà diri ê pwina é pwa wà Iésu, ma é pacâmuri géé na autapoo goo, ² tiagoro ê tòotù na dàgòtùé too naa *napwéretòotù. Béaa kâra ê pai too kêe, âna é naa tà tèpa âboro ê pâ naèà kêe, goro ê pàtàmara ê Nyuâaê Pwicîri. Wà tèpa âboro bèepwiri, âna é jèe pitòrigarirà, ba naa tèpa *apostolo kêe.

É ina pai me kâra Nyuâaê Pwicîri

³ Géé na càuru ê pai bà kêe, â é piâpâparié tàra. Â wâru ê pâ muru na é pwa, ba na é paari tàra pâ é jèe wâro còwâ. Â é pipaarié tàra na pàra pàara naa na 40 tòotù, â é picémara ê *Mwaciri kà Pwiduée. ⁴ Ûna é bwaa tâa jaarà, â é ina tàra pâ: «Guwà cibwaa pàra géé *Iérusaléma, ba na guwà tapacîri i pwi, na ia é jèe ina béaa wà Caa, â ia go jèe ina tàwà mwara. ⁵ Ba wà Ioane, âna é *piupwaa goro jawé. Â napwa naa goowà, âna càcaa dàra wâru cè pâ tòotù, â o *upwaawà goro ê Nyuâaê Pwicîri.»

É too naa napwéretòotù

⁶ Ûna rà caatâa wà tèpa apostolo ma wà Iésu, â rà tawèerié pâ: «Pwi Ukai, o napwiri na gà o tòpò còwâ ê mwaciri wâ *Isaraéla?»

⁷ Â é tòpi tàra pâ: «Càcaa wâguwà na, na guwà tâmogòori ê pâ pàara ma tòotù na é tòpò wà Caa wiâra ê câbawâdé kêe. ⁸ Êco na guwà o tòpi é

1:1 Luka 1.3 * **1:1** Théophile—É wii ê tii bèeni wà Luka tà pwi jè âboro imaina na nee Théophile. **1:2** Maréko 16.19; Luka 24.49–51 **1:3** Luka 24.36–49; Apostolo 10.41 **1:4** Luka 24.49; Ioane 14.16–17; Apostolo 2.33 **1:5** Mataio 3.11 **1:6** Luka 24.21 **1:7** Maréko 13.32 **1:8** Mataio 28.19; Luka 24.48

pàtàmara ê *Nyuâaê Pwicîri, na ée mwa me naa gòwà, ba na guwà o mwa tèpa *paâjupâraô na Iérusaléma, ma naa na diri ê pâ ére wâ napô *Judée ma Samaria, ma tia pwâadâra ê gòropuu.»

⁹ Gée na càuru na é ina tàra pwiri, â càué too jiià naa napwéretòotù. Â tiàué naa na pé nee.

¹⁰ Ûna rà bwaa nye tàgére niâ too wiâê, â rà pò goo tupédu âboro na ru coona ârabwée pwaa†, ¹¹ â ru ina tàra pâ: «I tàpé Galilée, cina guwà tàgére coo awé? Cina guwà tàgére còo é napwéretòotù? Guwà nye còo é pai too kà Iésu bèeni naa napwéretòotù, â na o mwa wàrapwiri cè pai wâjué còwâ kêe‡.»

Pai tòotéri Judas

¹² Wà tèpa apostolo, âna rà wâjué còwâ gée gòrojaa Élaio§, pâ naa Iérusaléma, tàpo wâna caapwi kilomètre. ¹³ Ûna rà tèepaa pâ, â rà too naa na ê pwi naditàrawâ na tâdòiti wâna é pwârawâ na rà mu ciburà tâa wê. Wà tàpéebà, âna wà Pétéru, Ioane, Jacques ma André, Filipino ma Toma, Barthélemy ma Mataio, Jacques pwina naî Alphée, Simona pwi Zéloté*, ma wà Jude pwina naî wà Jacques. ¹⁴ Â rà caajurirà, â rà nye tà pwapwicîri taaci, wàilà ma pa ilàri, ma wà Maria nyaa kà Iésu, ma wà tèpa jii Iésu.

† **1:10** Tupédu âboro... Pai ina wèe pâ, tupédu angela. Còo mwara Neeremuru (Vocabulaire). **1:11** Mataio 26.64; Luka 21.27

‡ **1:11** Pai wâjué còwâ kêe—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Pai wâjué kêe còwâ. **1:12** Luka 24.50–53 § **1:12** Gòrojaa

Élaio—Mont des Oliviers. **1:13** Mataio 10.2–4 * **1:13** Zéloté—Pwi âji âboro Judée na nùmee na é paégò tèpa Roma gée napô kêe. Còo mwara Judée, Roma naa na Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadâra tii.

É patùra tèpa cèikî wà Pétéru

¹⁵ Na pwi jè tòotù, âna po 120 wàilà tèpa cèikî na rà picaatâa, â é cimadò géee nabibiu kàra wà Pétéru, â é ina tàra pâ: ¹⁶⁻¹⁷ «Tèpa aéjii kôo, wâdé na coo ê auinapopai naa na Tii Pwicîri, na é pinaigé mee ê Nyuââê Pwicîri na ia é tûra goo wà *Davita. Ba é jèe ina béaa pâ wà Judas—pwi jè apostolo béebà—âna ée mwa pwi naigé mee, ma rà tâjùru wà Iésu.»

¹⁸ (Napwa naa goo wà Judas, âna é pa ê napuu goo wâri wàra pai icuri kêe wà Iésu, â é tûu, â tabòaa é naaê, â tabaégò é pâ wâgooé. ¹⁹ Ê pwi jèkutâ bèepwiri, âna rà capai tâmogòori diri wà tèpa âboro na ville Iérusaléma, â rà pwa ma neere é pwi érebà pâ Hakeldama, na pai ina wèe naa na pairà pâ ‘napuu na pwa domii na’.)

²⁰ [Â é tòobàra pâ wà Pétéru, â é ina pâ]: «Ba jèe wii naa na tii Salamo pâ:

O ticia pwârawâ kêe.

O ticè cèna ée mwa tâa wê.

Psaume 69.26

«Â jèe wii mwara pâ:

É tòotérié pwi jèpwi.

É popa wakè kêe.

Â wâdé na wàra.

Psaume 109.8

²¹⁻²² «Êkaa na wâdé na pwa cè pwi jè béebà, ba na pwi jè a *paâjupâra é pai wâro còwâ kà Iésu.

Wâdé na wà pwi âboro-bà, âna pwi jè ârapàara tàpé na rà mu nye ciburà pâra wiâjè, naa na pàara na é bwaa tâa jaajè wà Pwi Ukai kâjè—tapoo na é piupwaa wà Ioane; tiagoro é pai too kà Iésu naa napwéretòotù.»

Rà pitòrigari Matthias

²³ Rà pitòrigari tupédu ârailu—wà Ioséfa na nee Barsabbas, jè nee mwara Justus, ma wà Matthias.

²⁴ Â rà capai pwapwicîri, â rà ina pâ: «Pwi Ukai, wâgà na gà tâmogòori é pwâranümara diri é pâ âboro; gà paari tâbà cè pwi âboro na gà jèe pitòrigarié naa na tupédu âboro bèeni, ²⁵ ma é pa wakè kà Judas ma pwi apostolo. Ba é jèe panuâ é wakè kèe wà Judas, â é jèe pâra naa na é pwi ére kèe. [Ba é jèe tòpi é pumara wakè kèe na èpà.]»

²⁶ Â rà càù noo kâra tii† naa gooru, â wâru noo kâra tii kà wà Matthias, â rà naaê gée, ma pwi bée wà tèpa 11 apostolo.

2

É me Nyuâaê Pwicîri naa gò tèpa cèikî

¹ Na tòotù kâra Pentecôte, [*tòotù maina kâra piûnya] âna rà pitànaima na jè ére wà tèpa cèikî. ² Â rà nye tère kaa é pwina é boome gée napwéretòotù na pwa aii na pwacèwii é airi pwéretòotù na dau maina. Â é nye pwaai kaa é wâ na rà tâa na. ³ Â rà còo na tèepaa me é pâ pwina pwacèwii é doromara

† **1:26** Noo kâra tii—Tirage au sort. Wâni Kalédoni, âna jè pwa goro noo kâra tii, éco na wà tèpa ijiao kà tèpa Juif, âna rà pwa goro atù.

2:1 Lévitique 23.15–21; Deutéronome 16.9–11 **2:3** Mataio 3.11

ânye, â jèpa ti gòrà jècaa. ⁴ Â ê Nyuââê Pwicîri, âna é nye tûu kaa naa gòrà diri, â rà tûra na é na jèpapara pwâratûra, wiâra na é naa tàra ê Nyuââê Pwicîri.

Wâru tàpé na tère na jèpa pairà

⁵ Na pwi pàara bèepwiri, âna rà wâro wâ *Iérusaléma wâ tèpa *Juif na dau wânümarà tàra ê pwapwicîri, âna rà me géé na diri ê gòropuu pitiri.

⁶ Â wà tàpéebà, âna rà cau itàa, ma caatâa naa, na rà tère pâ naawê i pwi airimuru. Â po tabaticè nûmarà, ba rà tère tèpa cèikî na rà tûra naa na jèpapara pwâratûra.

⁷ Po dàpàgà tàra, â rà pitawèerirà pâ: «Gona wà tèpa âboro bëeni na rà gére tûra, âna càcaa tèpa âboro diri géé Galilée? ⁸ Â gorodà na jè térerà, na rà gére tûra na jèpa pajè jècaa*?»

⁹ Ba géé nabibiu kàra, âna pwa tèpa âboro na rà me géé napô *Judée. Â pwa pàra tàpé na rà me géé na pâ napô—géé Parthes, ma Médie, ma Élam ma Mésopotamie. Â pwa pàra tàpé na rà me géé na jè province kà tèpa *Roma—Cappadoce, ma Pont, ma Asia, ¹⁰ â géé na ére mwara wâ Phrygie ma Pamphylie†. Â wà pàra tàpé, âna rà me géé napô *Aigupito, â géé na nyi nari napô géé goo na ville Cyrène wâ Libye. Â wà pàra tàpé mwara, âna rà me géé Roma, ¹¹ â géé gòropô wâ Crète; â géé napô Arabie. Â pwa pàra tàpé géé jaarà, âna rà

2:4 Maréko 16.17; Apostolo 4.31, 10.44–46, 19.6 * **2:8** Nee tii 9–11 naa na grec, âna gòobàra popai na rà ina wà tèpa âboro naa na nee tii 7 ma 8. † **2:10** Cappadoce, Pont, Asia...Phrygie ma Pamphylie—Rà tâa napô na ina goo pâ Turquie nabà.

nye tèpa âji Juif; ma wà tàpé na rà cèikî naa goro ê pwapwicîri kà tèpa Juif.

Â rà pitawèerirà pâ: «Gona dà majoroé ma jè tère wà tèpa âboro Galilée bèepwiri na rà gére ina naa na ê jèpa paijè ê pâ muru na maina na é pwa wà Pwiduée?»

¹² Â rà dau pò diri, â càra caa tâmogòori cèna rà niimiri, â rà pi-ina tàra pâ: «Dà pai ina wèe ni?»

¹³ Êco na pwa pàra tàpé na rà piècaari tèpa cèikî, â rà ina pâ: «Bwa! Rà nye dau ipwirié kaa goro dipâa!»

É patùra ê Ba wà Pétéru

¹⁴ É cimadò wà Pétéru ma wà tèpa 11 *apostolo bée, â é mwa patùrarà, ba na rà tâmogòori bwàti. «Bwa; guwà tère, co tèpa jènereô[†], ma wâguwà diri na guwà wâni Iérusaléma. Guwà tàpo tàmaa ma go ina bwàti tàwà ê pwina gére tèepaa. ¹⁵ Wà tèpa âboro bèeni, âna càra caa ipwirié pwacèwii ê pai niimiri kàwà, ba mwa nye gére 9h§ dàuru kaa. ¹⁶ Bwa! Wàeni kaa i popai kà [Pwiduée, na é naigé mee wà] *péroféta Joël:

¹⁷ *Go o mwa naa boopaé
ê Nyuâaé kôo
naa gò tèpa Ba,
na tòotù pwicò.
Go o mwa naa popai kôo
tà pa èpo paaò
ma èpo kàwà.*

[†] **2:14** Tèpa jènereô—Tèpa Juif. § **2:15** 9h—Wà tèpa Juif, âna rà mwa ija ma wâdo na 10h dàuru géé na càuru pwapwicîri. **2:17** Joël 3.1–5

*Rà mwa tomara too
 târa inapàpari.
 Go o mwa paari
 pâ muru na nyuâa
 tà pa èpo dopwa kàwà.
 Go o mwa patùra
 tèpa ijiao kàwà
 naa na naurune.
 18 Go o naaboo Nyuâaô,
 na pwi pâara-bà,
 naa goo pâ ênawéna kôo,
 pa ilàri ma paa.
 Rà mwa picémara popai kôo.*

*19-20 Go o nama tèepaa
 pâ muru na ité
 na cácaa mu còo
 naa gopaérenao
 ma naa gòropuu.
 Too ânye ma mu.
 O câé caa té tòotù.
 Ba é biié ma bàuté
 O mii parui
 pwacèwii domii.
 O cau coo diri
 béaa kâra pwi tòotù
 —tòotù kà Pwi Ukai.
 Nyamu ma pwényuâa
 pwi tòotù kôo-bà.
 21 Ée mwa udò awé
 wà pwina ée mwa todòo
 na pwi tòotù-bà!»*

Joël 3.1–5

É jèe wâro còwâ Iésu

22 [É ina mwara wà Pétéru pâ]: «Tèpa âboro *Isaraéla, tàpo tàmaari ê popai na go ina tàwà: Wà Iésu pwi âboro Nazareth, âna wà pwi âboro na é jèe tàmara pitòrigarié wà Pwiduée. Â wà Pwiduée, âna é jèe paarié tàwà, ba é nama é pwa ê pâ *câmu kêra pàtâmee naa nabibiu kàwà, na guwà pò goo. 23 Wà pwiibà, âna pinaaé tàwà, â guwà pwa ma é bà, ma guwà nama rà tanamirié naa goro *kurucé wà tèpa âboro èpà. Êco na é mara tâmogòori diri pwiibà wà Pwiduée, â nye câbawâdé kêe na wàrapwiri. 24 [Â gée na càuru ê maagé côo kà Iésu] â é upaé jii ê pwâra bà, â é pawâroé côwâ. Ba nye ticè pàtàmara é pwâra bà naa gooé. 25 Ba é jèe tàmara picémaraé wà *Davita na é ina pâ:

*Go nye tà côo taaci
wà Pwi Ukai béaa kôo.
É tâa gòro âji îô,
â câgo caa gùmagu.*
26 *Go ipwàdéé ma picagòtùé!
Ba wiàna go bà,
â o nye tà wâdé naa good.*
27 *[Go ina têe pâ]:
Gà jèe pitòrigario
ma go pwi ênawéna'gà.
O câgà caa panuâ nyuâaô
ma é tâa na aubà*.
O câgà caa panuâ naiio
ma o wai ma botére.*
28 *Gà jèe paari tôo
ê naigé mara wâro.*

2:25 Psaume 16.8–11 * 2:27 Aubà—é, Napô kà tèpa bà.

*Go o mwa ipwàdéé,
ba gà tà wâjaaol!»*

Psaume 16.8–11

29 [É tòobàra pâ wà Pétéru, â é ina tàra pâ]: «Tèpa jènereô, câgo caa piwâ† na go ina ba pwéelaa tàwà pâ: Wà pwi jooorojè Davita, âna é bà, â pwàniriê, ba jè bwaa tà côo nabàni ê bwàmu kêe, naa jaajè.
30 Êco na é nye pwi péroféta, [ba é pame ê popai géé jaa Pwiduée] â é nye tâmogòori ê *auipwataâboro kà Pwiduée na é ina tée pâ:

*Go o mwa pitòrigari
cè pwi âboro caapwi
géé goo wà tèpa gòobàragà.
Êe mwa tâa na autâa'gà.
Ba wâgo na go o mwa pwa.*

Psaume 132.11

31 «Ûna é ina pwiri wà Davita, â é mara ina wà pwi *Mesia na ée mwa me. Ûna é ina pâ, o câé caa panuâê naa na aubà, â o càcaa wai ma botére ê nàié, â é inapàpari ê pai wâro còwâ kà pwi Mesia.
32 Â wà pwi Iésu na go gére ina tàwà, âna wàé kaa pwiri, ba wà Pwiduée, âna é jèe pawâroé còwâ géé na aubà. Â nye wàibà kaa tèpa *paâjupâraê diri.
33 «Â é naaê too wà Pwiduée Caa naa gòro âji îê [ba na é pitûâ kêra diri pâ muru] â é naa tée ê Nyuâaê Pwicîri, na é jèe nabwé ina béaa. Êkaa

2:29 1 Rois 2.10 † **2:29** Piwâ—Hésiter. **2:30** 2 Samuel 7.12; Psaume 89.4–5, 132.11 **2:31** Psaume 16.10 **2:33** Apostolo 5.32, 7.55–56

na naa boome naa gòbà ê Nyuâaê Pwicîri, wàra na guwà gére côo ma tère nabà. ³⁴⁻³⁵ Ba wà Davita, âna câé caa too naa napwéretòtù, êco na é ina pâ:

*Popai kà Pwi Ukai,
Pwi Ukai Pwiduée
na é patùra Pwi Ukai kôo:
“Gà me ma gà tâa ni.
Tâa ni gòro îô étò.
[Go naa tâgà é pitûâ.
O pwamainagà awé.]
Go nama gà còogai
tèpa ipaa dàgà.”*

Psaume 110.1

³⁶ «Wâdé na wâguwà ê Ba Isaraéla, âna guwà câbaâjupâra† pâ, wà i pwi Iésu na ia guwà tanamiriê naa goro kurucé, âna é nama é pwi Mesia ma Pwi Ukai wà Pwiduée.»

Dau wâru tàpé na rà cèikî

³⁷ Na rà tère ê popai bèepwiri, â cau tatée ma tabagéaa diri é pwâranümarà, â rà ina tà Pétéru ma tèpa apostolo bée pâ: «Tèpa jènerebà, na bà pwa dà?»

³⁸ Â é ina tàra wà Pétéru pâ: «Guwà pinünüma ma guwà biiwà. Â guwà nama *upwaawà jècaa, naa na nee wà Iésu *Kériso, ba na o pwanauri é pâ èpà kàwà, â na guwà o tòpi é âraimeai, i Nyuâaê Pwicîri.

³⁹ Ba é auinabéaa bèepwiri, âna kàwà ma tèpa naîwà

2:34-35 Psaume 110.1 **2:36** Apostolo 5.30-31 † **2:36**
Câbaâjupâra—Reconnaître la vérité, être convaincu (cèikî, tòpi,
tâmogòori). **2:39** Ésaïe 57.19

ma diri ê pâ âboro na rà wâiti awé^S na ée mwa todàra wà Pwiduée, Pwi Ukai kâjè.»

⁴⁰ Dau wâru mwara ê pâ popai na é paâjupâra tàra ma pagòora goo wà Pétéru. Â é ina tàra mwara pâ: «Guwà upiri ê pâ naneeâboro na èpà tûâ kàra, [ba na o tâa tàwà ê *âji wâro].»

⁴¹ Nye wâpâ na 3 000 âboro kaa, na rà tòpi ê popai kà Pétéru na pwi tòotù bèepwiri. Â rà cèikî naa goo wà Iésu, â *upwaarà. Â mwa tèpa bée tàpé na rà cèikî béaa.

Pai wâro kà tèpa cèikî

⁴² Wà tèpa cèikî, âna rà nye tà ciburà pitànaima ma tèpa apostolo, ba na rà tère bwàti ê pupûra kàra. Â rà pitubiti naima ê poloa*, ma pwapwicîri naima.

⁴³ Wâru pâ câmu kâra pàtâma Pwiduée na rà pwa wà tèpa apostolo. Â wà tèpa âboro, âna rà pò goo, â rà pitòimirà ma piaabòrirà.

⁴⁴ Wà diri tèpa cèikî âna caapwi pwâranümarà, â rà pwa ma ê jèpa neemururà, âna capai kàra. ⁴⁵ Rà icuri ê pâ napuu kàra ma ê pâ wâdé kàra, â rà ipâdi naa goorà ê wâri wèe, wiâra ê pwina tiâu jiiirà.

⁴⁶ Na diri ê pâ tòotù, âna rà capai pwapwicîri naima wâna *Wâra pwapwicîri. Â rà pi-ija naima naa na ê pâ pwârawâ kàra, naa na ipwàdé ma ipakîri. ⁴⁷ Â

S 2:39 Ê pâ âboro na rà wâiti awé—Wàjè diri tèpa âboro na câjè caa tèpa Juif. **2:41** Apostolo 2.47, 4.4 **2:42** Apostolo 20.7

* **2:42** Pitubiti naima ê poloa—Pi-ija kà Pwi Ukai. Jè ina mwara nabà pâ Caanilo, é, Pa-utimuru (Sainte-Cène, eucharistie). Pi-ija bépitaniihiri i Bénabwé pi-ija kà Iésu ma wà tèpa 12 apostolo kée, béaa kâra ê pai bà kée. (Còo Mataio 26.26–29.) **2:44** Apostolo 4.32–35

2:47 Apostolo 6.7, 11.21

rà pwamaina wà Pwiduée, â rà ipwàdéé goorà wà tèpa âboro. Â wà Pwi Ukai, na diri ê pâ tòotù, âna é nama piwâru too tàpé na rà udò.

3

Pai wâdé kà pwi a pitàbwamwa

¹ Na pàara kâra pwapwicîri na, na âracié ineretòotù na càuru ija, â ru too naa na *Wâra pwapwicîri wà Pétéru ma wà Ioane.

² Wâgoro ê Wâra pwapwicîri bèepwiri, âna pwa pwina é pitàbwamwa géé na ê pai pitèpaé. Â popaé me, na diri ê pâ tòotù, â tòpòé naa goro ê goropwârawâ, na ina goo pâ Goropwârawâ Wâdé. Â é ila mwani jii tèpa âboro na rà tò naadò wâ. ³ Ûna é côo wà Pétéru ma Ioane na pwa na ru tò naa na Wâra pwapwicîri, â é ilaru.

⁴ Â ru nye po ucâriê kaa, â é ina tée wà Pétéru pâ: «Niâribu!»

⁵ Â é nye po niâriru kaa, tapacîri cè pwina ru naa tée.

Gà cimadò naa na nee Iésu!

⁶ Êco na é ina tée côwâ wà Pétéru pâ: «Ticè mwani mii ma mwani pwaa* kôo, êco na é pwina tà tîo, âna go o naa tâgâ. Naa na nee wà Iésu Kériso géé Nazareth, gà cimadò, â gà pâra!»

⁷ Â é tuboo naa goro îê étò wà Pétéru, â é dàgòtùé. Â nye wâdé kaa ê du âê. ⁸ Â é too na coo, â é jèe pâra. Â rà tò ma wàé naa na Wâra pwapwicîri. Â é ipwàdéé, â é êgò ma pwamaina Pwiduée. ⁹ Diri é

3:4 Apostolo 14.9 **3:6** Apostolo 4.10, 16.18 * **3:6** Mwani mii ma mwani pwaa—Or ma argent.

pâ âboro na rà côôê na é pâra, âna rà ipwamaina Pwiduee. ¹⁰ Ba rà côoina pâ, wà i pwi ia é mu nye tà tâaboo goro Goropwârawâ Wâdé, ba na é ila mwani. Â cau dàpàgà tàra goo ê pwina tèepaa mariê.

Popai kà Pétéru tà tèpa Isaraéla

¹¹ Wà pwi âboro bèeni, âna é tàgére tâa goo wà Pétéru ma wà Ioane, â wà tèpa âboro na rà pò gooé, âna rà itàa medarirà naa na pwi wâ cikòmaa na ina goo pâ ‘Wâ kà *Solomona’†. ¹² Ûna é côo pwiri wà Pétéru, â é ina tàra pâ:

«I tàpé *Isaraéla, gorodà na guwà pò goo ê pai wâdé kà pwini? Cina guwà gére côobu, pwacèwii na wàibu na pwa? Cáo caa pâra wà pwi âboro bèeni, géé goo cè pàtàmabu, ma cè aupitòimiri kâbu!

¹³ «Wà Pwiduee kà *Abéraama, ma Isaaka, ma Iakobo, wà Pwiduee kà tèpa jojoorojè, âna é paari pâ é dau maina, â é dau muugère wà pwi ênawéna‡ kêe, wà Iésu. Â wâguwà na guwà icurié tà tèpa ukai kàwà, â guwà pitütôowârié na ara wà pwi kupénoo *Pilato. Wà Pilato, âna é jée nye niimiri pâ, na é panuâê còwâ, ¹⁴ êco na tàutàwà na panuâ pwi âboro *târù na ia é pitòrigarié wà Pwiduee, â guwà mwa nye nama panuâ pwi a catàmwara âboro!

† **3:11** ‘Wâ kà Solomona’—Pé wâ cikòmaa na dau maina ê pâ âê, â pwa naigé na, târa ipokâa. Pwiri wà ukai Solomona na é nama bari ê wâ bèepwiri. **3:13** Exode 3.6,15; Luka 23.13–25; Apostolo 2.23 ‡ **3:13** Ênawéna (kà Pwiduee)—Wà pwi Mesia. Còo mwara Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadàra tii.

15 «Êkaa na guwà pwa ma é bà wà Pwi Ukai kâra wâro. Êco na wà Pwiduée, âna é pawâroé cowa jii tàpé na rà jèe bà. Â wàibà kaa na *paâjupâra.

16 «Â nabàni, âna guwà cau cowa é pwina tèepaa tà pwi a pitâbwamwa bèeni, pwi âboro na guwà tâmogòorié. Ba é jèe wâdé na arawà diri, goro é nee wà Iésu, ba bu cèikî naa gooé. [Ûu, go ina tàwà pâ]: Ê cèikî naa goo wà Iésu na é nama é wâdé.

Guwà biiwà medari Pwiduée!

17 «Êco, co tèpa jènereô, na go tâmogòori pâ i pwi ia guwà pwa tà Iésu, wâguwà ma tèpa ukai kàwà, âna guwà pwa na câguwà caa tâmogòori. 18 Êco na wà Pwiduée, âna é pacoo wàrapwiri é auinabéaa kà tèpa *péroféta kêe pâ, wà Pwi *Mesia, âna ée mwa wâro na é picâri.

19 «Guwà pinünüma ma guwà biiwà medari Pwiduée, ba na o catura é pâ epà kàwà. 20 Ba ée mwa naa tàwà é pinaanapô kêe, â ée mwa panuâ medariwà wà Iésu, pwi Mesia kêe, na é jèe pitòrigarié béaa, ba kàwà.

21 «Êco na, ni, âna é bwaa wâ *napwéretòotù tiagoro é pàara na o tòpò cowa diri é pâ namuru. Wà Pwiduée, âna é jèe cùru biu wà tèpa péroféta, ba na rà picémara pwiri. 22 Ba é ina wà *Moosé pâ: *Wà Pwiduée ma Pwi Ukai kàwà, âna ée mwa pacima géé nabibiu kàwà cè pwi péroféta na é pwacèwii. Wâdé na guwà mwa tà pitère dèe naa na diri é pâ pwina é ina tàwà*Š. *Deutéronome 18.15* 23 *Wà pwina câe caa*

3:17 Luka 23.34; 1 Timotéo 1.13 **3:19** Apostolo 2.38 **3:22**

Deutéronome 18.15,18–19 § **3:22** Naa na diri é pâ pwina é ina tàwà—é, Wiâra é pwina é ina tàra wà Pwiduée.

pitêre dâra pwi péroféta bèepwiri, âna o naaê còobé jii é Ba, â o catâmwereê. Deutéronome 18.19

²⁴ «Wà diri tèpa péroféta na tapoo gée goo wà Samuélia, âna rà pitòoté goro inapàpari é pwina tèepaa nabàni.

²⁵ «Guwà tèpa naî tèpa péroféta, â é pwi auina bèeni, âna kàwà mwara. Ba wà Pwiduée, âna é jèe pwa é *aupwataâboro kêe tà tèpa caa kâjè, na é ina tà Abéraama pâ: *Gée goo tèpa gòobàragâ, âna go mwa *pwényunyuâari diri é pâ wâao ma tâa, na wâna é gòropuu. Genèse 22.18*

²⁶ «Ba nye mara kàwà béaa, na é panuâ me pwi ênawéna kêe wà Pwiduée. Ba nümee na é naa tâwà é *aupwényunyuâari, ma dàbiiwà jècaa gée na é pâ èpà kàwà.»

4

Pétèru ma Ioane na ara wâratûâ kà tèpa Juif

¹ Na ru gére patûra é pâ âboro bèepwiri wà Pétèru ma Ioane, â rà nye tèepaa me kaa wà pàra tèpa pwa *ârapwaaîlò, ma wà pwi caa kà tèpa wéaari *Wâra pwapwicîri, ma pàra tèpa *Sadukaio. ² Â rà po dau putâmu, ba ru gére pacâmuri é pâ âboro pâ, é wâro còwâ wà Iésu. [Ba càra caa cèikî naa] goo é pai wâro còwâ.

³ Â rà nye tâjùruru kaa, â rà tòpòru naa na karapu, tiagoro dàuru, ba jèe bàrane. ⁴ Êco na dau wâru gée goo tèpa tère é popai na rà cèikî, â é jéu tèpa cèikî, âna é pitoo wâmwünyabweri 5 000 âboro.

⁵ Na dàuru kêe, âna wà tèpa *wâratûâ kà tèpa *Juif —wà tèpa ukai, ma tèpa ijiao, ma tèpa *dotée goro

ê *Naèà—âna rà pitapitirirà na *Iérusaléma, ⁶ wàilà ma Hanne*, pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaaìlò, ma diri tèpa âboro naa ê tâa kêe—wà Caïphe, Jean, ma Alexandre, ma pàra tàpé mwara. ⁷ Â rà tòpò Pétéru ma Ioane naa nabibiu kàra, â rà tawèeriru pâ: «Gée goro pàtâma î, ma naa na nee î, na gàu pwa ma é wâdé còwâ wà pwi ia maagé?»

⁸ Â wà Pétéru, âna nye dipitirié kaa ê Nyuâaê Pwicîri, â é ina tàra pâ: «Tèpa ukai ma tèpa ijiao kâra Ba *Isaraéla, ⁹ bu pwa na wâdé tà pwi âboro na é pitàbwamwa, â nabàni, âna guwà gére tawèeribu goro é majoro é pai tiâu wàra é maagé kêe.

¹⁰ «Wâdé na guwà cau tâmogòori, wâguwà é Ba Isaraéla, pâ: Wà pwi âboro bëeni na é jèe wâdé, âna é gére coo arawà gée goro é nee Iésu Kériso gée Nazareth, i pwi na ia guwà tanamiriê naa goro *kurucé, êco na é mwa pawâroé còwâ wà Pwiduée.

¹¹ É ina naa na Tii Pwicîri pâ:

*I pwi atü na rà tètâjii
wà tèpa ba wâ,
âna nye wàé kaa pwiri
i âji êkêe!
[Tàutàra goo
pwi ò kâra wâao!]*

Psaume 118.22

* **4:6** Hanne; Caïphe—Wà Caïphe, âna pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaìlò na pàara bèepwiri. Wà Hanne, âna pwi caa kà wâdà Caïphe. Wà Hanne, âna é pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaìlò béaa kêe.

4:10 Apostolo 3.6,13–16 **4:11** Psaume 118.22

«Wà pwi atü bèepwiri, âna wà Iésu. Â wâguwà tèpa ba wâ na tètâjiié. ¹² Êco na nye ticè cè pwi neere âboro wâni gòropuu, ma wânidò *napwéretòotù, cèna naa tâjè tèpa âboro, ba na jè udò goo. Nye gée goo Iésu co, [na naa tâjè ê *âji wâro].»

Ticè pai tòpi kàra

¹³ Ûna rà còo wà tèpa wâratûâ ê pai cimwü kà Pétèru ma Ioane, â rà dau pò, ba rà tâmogòori pâ wàilu, âna tupédu âboro gée na ê Ba, â càru caa dau câmu. Â rà còoinari pâ mu tupédu bée wà Iésu. ¹⁴ Êco na, ûna rà còo naa jaaru i pwi âboro na ia é jèè wâdé, â jèè ticè pai tùra kàra.

¹⁵ Â rà nye ina tàru kaa pâ, na ru còobé jii ê wâra pitùra, ba na rà bwaa pitùra. ¹⁶ Â rà pi-ina tàra pâ: «Dà cèna jè pwa tà tupédu âboro bèeni? Ba jèè po dau tàpàpaa na ara tèpa âboro wâ Iérusaléma ê pàtàmara i pwi ia ru pwa. Â nye ticè pai pwa wèè ma jè ina pâ pwâ. ¹⁷ Êco na càcaa wâdé na é dau ipâra pâ i jèkutâ gooru. Wâdé na jè papwicîri jiiru na ru pwa jèkutâ còwâ goo wà Iésu Kériso.»

¹⁸ Â rà todàru còwâ, â rà ina ba gòo tàru pâ, na ru cibwaa mwa caa tùra goo ê nee Iésu, ma pacâmuri tèpa âboro gooé.

¹⁹ Êco na ru tòpi tàra pâ: «Guwà jèè pwadàra pitèi cai na ara Pwiduée pâ, pwiri *tàrù na bu pitère dàwà, é, na bu pitère dèè? ²⁰ Ba wàibu, âna càcaa pâri ma câbu caa ina ê muru na bu còo, ma ê muru na bu tère.»

21 Â rà jèu pwaru còwâ, êco na rà panuâru, ba càra caa tâmogòori cè pai pwa ma ru pwa wârimuru, wàrapwiri goo ê Ba, ba rà capai pwamaina Pwiduée goo ê pwina tèepaa. 22 Ba wà pwi âboro bèepwiri ia é wâdé, âna é jèe wâdò còwâ kâra 40 naja.

Pwapwicîri kà tèpa cèikî

23 Panuâ Pétèru ma Ioane, â ru nama pâra dari tèpa béeru, â ru piwiâ tàra diri é pâ pwina rà ina tàru wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò ma wà tèpa ijiao.

24 Â wà tèpa cèikî, âna rà capai pwamaina Pwiduée naa na é caapwi pwâranüma. Â rà ina pâ: «Pwi Ukai, wâgà na tòpò é napwéretòtù ma gòropuu, ma nawiâ, ma diri é pâ pwina wâna. 25 Wâgà na cùru me é Nyuââê Pwicîri, ma é tura goo pwi caa kâbà, pwi ênawéna'gà *Davita pâ:

Cina rà putàmu pâ Ba?

*Gorodà na rà bu tûâ
na piticèmuru naa goo?*

26 *Rà paa dà Pwiduée*

tèpa ukai maina;

rà caajurirà

tèpa ukai kîri—

cicara Pwi Ukai

*ma pwi *Mesia†kêe.*

Psaume 2.1–2

4:24 Exode 20.11; Néhémie 9.6; Psaume 146.6 4:25 Psaume 2.1–2 † 4:26 Mesia—Grec: Oint. Pwina é pitòrigarié wà Pwiduée. (Còo note goo Luka 4.18.)

27 «Âjupâra, ba wà ukai *Héroda Antipas ma wà kupénoo Ponce *Pilato, âna rà picinaima ma tèpa âboro, ma ê pâ wâao Isaraéla, na napô bèeni. Â rà cicara pwi ênawéna, wà Iésu, na gà pitòrigarié, ba na é pwi Mesia. 28 Êco na, na wàrapwiri, â rà pacoo diri é pwina gà jèe tòpò béaa, wiâra ê câbawâdé'gà ma pàtàmagà.

29 «Â êni co Pwi Ukai, âna gà còo é pai pwa kûu kàra, â bà ilari jii'gà pâ, na gà nama bà gòo, wàibà tèpa ênawéna'gà, ba na o câbà caa piwâ na bà ina é popai'gà. 30 Wâdé na gà naame é pàtàmagà, ba na rà wâdé tèpa maagé. Â gà pwa cè pâ *câmu kêe na rà o pò goo wà tèpa âboro; naa na nee Iésu, pwi ênawéna na gà pitòrigarié.»

31 Na rà pwapwicîri diri, â nye céca kaa é ére na rà tâa wê. Â é Nyuâaê Pwicîri, âna é nye tûu kaa naa gòrà, â jèe càra caa piwâ na rà picémara é popai kà Pwiduée.

Pimeaari kà tèpa cèikî

32 Nye êdiri kaa tèpa cèikî na caapwi pwâranümarà ma caapwi auniimiri kàra. Nye ticè pwi jè ârapàararà na é ina pâ, napwa é pâ wâdé kêe, âna nye kêe acari; â capai kàra diri. 33 Rà picémara ba gòo wà tèpa *apostolo ma *paâjupâra é pai wâro còwâ kà Ukai Iésu. Â é panuâ boo naa gòrà diri é *aupwényunyuâari kêe wà Pwiduée. 34 Nye ticè pwi jèpwi géé nabibiu kàra, na pwa cè pwina tiàu jiié. Ba wà diri tàpé na pwa na aupwanapô kàra, â

4:27 Mataio 27.1–2; Luka 23.7–11; Apostolo 3.13 4:28 Apostolo
2.23 4:29 Éfeso 6.19 4:32 Apostolo 2.44 4:34 Apostolo
2.45

pwa wâ kàra, âna rà icuri. Â rà pame mwani goo, ³⁵ â rà naa tà tèpa apostolo, â rà mwa jèpa pâdi tàra, wiâra pwina tiâu jiirà.

³⁶ Pwacèwii naa goo wà Ioséfa pwi Lévitè† na pitèpaé naa gòropô Chypre. Wà pwi âboro-bà, âna rà pitunee tée wà tèpa apostolo pâ, Barnabas, na pai ina wèe pâ ‘Pwi a pagòjè’. ³⁷ Wà pwiibâ, âna é icuri na aupwanapô kée, â é pame é mwani goo, â é naa tà tèpa apostolo.

5

Ru pwâ Ananias ma Saphira

¹ Pwa du duadà na ru icuri é napuu kàru—wà pwi paao âna nee Ananias, â wà wâdèe âna nee Saphira. ² Â ru niimiri pâ, na ru naa é mwani tà tèpa *apostolo. Êco na ru pitêreru pâ, na ru cégòtù é jè jènere mwani géé goo, [â càru caa tà inapàpari tàra].

³ Â é ina tée wà Pétèru pâ: «Ananias, cina gà pitère dà wà *Caatana ma gà pwâgàri é Nyuâaé Pwicîri? Cina gà cipa é jè ére géé goo é wâri wàra i napuu? ⁴ Béaa kâra é pai icuri'gà i napuu, âna, nye kâgà! Â géé na càùru é pai icuri'gà, âna bwaa nye kâgà mwara é mwani goo! Cina gà wàrapwiri é pai niimiri'gà? Ba càcaa wà tèpa âboro na gà pwâgàrirà, â gà pwâgàri wà Pwiduée.»

⁵ Úna é tère pâ na popai bèepwiri wà Ananias, â êgò é ôomaa kée, â é tûuboo. Â nye dau maina kaa é pai wâgo tà tèpa tère wàra é pwi jèkutâ-bà. ⁶ Â rà me

† **4:36** Lévitè—Pwi âboro géé na wâao kà Lévi, na é pitu tà tèpa pwa ârapwaaillò. **5:2** Apostolo 4.34–35 **5:3** Ioane 13.2

wà tèpa âboro èpo â rà târamiriê, â rà pwa ma popaé còobé nau pwànririê.

Ipaiwà naa goo tô wâdèe

⁷ Wâpâ na âracié ineretòotù gée na càùé, â é tèepaa me wà wâdà Ananias, â na nye ticè na é tâmogòori gée goo i pwi ia tàgère tèepaa.

⁸ Â é tawèerié wà Pétéru pâ: «Nye êkaa ni wâri wèe i napuu na gàu icuri?»

Â é tòpi tée pâ: «Ûu, nye êkaa.»

⁹ Â é ina tée wà Pétéru pâ: «Gàu wànau târa ê pai pitéreu, ma gàu bumuru goo ê Nyuââê Pwicîri kà Pwi Ukai? Gà côo, wà tàpé na rà me gée aupwànriri pwi éagà, âna wàilà-ni goropwârawâ, â rà o popagà mwara.»

¹⁰ Â nye ègò kaa ê ôomaa kêe, â é nye tûuboo kaa naa goro â Pétéru. Rà toome i tèpa âboro èpo, â rà pâmariê na é jèe bà. Â rà popaé pâ nau pwànririê naa jaa wà pwi éaé. ¹¹ Nye dau maina kaa ê pai wâgo tà tèpa cèikî, ma wà diri pàra tàpé na rà tère é jèkutâ bèepwiri.

Maina pàtâma Pwiduée naa goo tèpa apostolo

¹² Wâru ê pâ *câmu kêe pàtâma Pwiduée na rà pwa wà tèpa apostolo naa nabibiu kà tèpa âboro. Â rà pò goo ê pwina rà côo. Napwa naa goo wà tèpa cèikî, âna rà pitànaima na wâ cikòmaa 'Wâ kà Solomona'. ¹³ Nye ticè gée jaa tàpé na càra caa cèikî, na nùmee na é pâdarirà. Êco na rà dau pwamainarà wà pàra tèpa âboro. ¹⁴ Â é nye tà pitoo pâ ê jèu tèpa pao ma ilàri na rà cèikî naa goo Pwi Ukai, â rà pâdari wà tàpé na rà jèe cèikî.

15 Wà tèpa âboro [na Iérusaléma] âna rà popa me tèpa maagé naa gòro naigé, â tòpòrà naa gòro aupuu tâdòiti ma aupuu pipîri, ba wiàna é me wà Péteru, â, na o tii goo cè pàararà é ânuuê. 16 Dau wâru mwara é pâ âboro na rà me géé pàra village, naa *Iérusaléma. Â rà popa me tàpé na rà maagé, ma pwa duée goorà. Â rà po capai wâdé diri.

Wà tèpa apostolo âna tâjùrurà

17 Na gére wàrapwiri, â wà pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaailò ma wà tèpa bée (é gére pàra kà tèpa *Sadukaio), âna rà nye dau piboo goo tèpa apostolo, â rà cau cimadò. 18 Â rà nye tâjùrurà kaa, â rà türà dò naa na karapuu na ara diri é pâ âboro*.

19 Êco na, na ne, âna wà pwi *angela kà Pwi Ukai, âna é tàpîri diri é pâ goropwârawâ kêra i na karapuu, â é pacòbérà. Â é ina tàra pâ: 20 «Guwà pàra nau tâa na *Wâra pwapwicîri, â guwà picémara êdiri pâ na popai goo é pwi *âji wâro bèeni.»

21-22 Â rà pò ma too naa na Wâra pwapwicîri na bwaa po dàuru, â rà pacâmuri tèpa âboro.

Tiàurà naa na karapuu!

Na gére wàrapwiri, â wà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaailò ma tèpa bée, âna rà todà diri tèpa *wâratûâ, wà tèpa ijiao kêra Ba *Isaraéla, ba na rà ipitiri. Â rà panuâ pâ tèpa wéaa, ba na rà popa me tèpa apostolo, géé na karapuu.

Êco na, na rà tèepaa pâ naa na karapuu, â càra caa pâmarirà. Â rà wâjué còwâ, â rà ina târa wâratûâ pâ:

* 5:18 Türà dò naa na karapuu na ara diri é pâ âboro—é, Türà dò naa na karapuu kêra napô. 5:19 Apostolo 12.7–10

23 «Bà pâmari i na karapuu, âna nye po târi bwàti ê pâ goropwârawâ goo, â wà tèpa wéaari wèe, âna rà nye jèpa coo na ê auwéaa kàra. Êco na, na bà tàpiri pâ goropwârawâ, âna jèe ticè âboro na!»

24 Ûna rà tère pwiri wà pwi caa kà tèpa wéaari Wâra pwapwicîri ma wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaaìlò, â càra caa tâmogòori cèna rà niimiri naa goo ê pai tiàu tèpa apostolo, ma cè pwi cèna o tèepaa.

25 Na bwaa gére wàrapwiri, â é tèepaa me pwi jè âboro na ina tàra pâ: «Tàpéeni! Wà i tèpa âboro na ia guwà tòpòrà naa na karapuu, âna rà wâna Wâra pwapwicîri ni, â rà gére pacâmuri ê pâ âboro!»

26 Â rà nye pâra kaa naa na Wâra pwapwicîri wà tèpa wéaa ma wà pwi caa kàra, ba na rà tâjùru tèpa apostolo. Êco na rà nye poparà me bwàti, ba wâgotàra goo i Ba, ba é péa tà èirà goro atü.

Na ara wâratûa kà tèpa Juif

27 Rà popa me tèpa apostolo, â rà poparà pàdari ê wâratûâ maina. Â é tawèerirà wà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaìlò pâ: 28 «Tàpéeni! Gona ia câbà caa dau papwicîri jiiwà na guwà pacâmuri naa na pwi neere âboro bèepwiri? Â còo, nabani, âna guwà nama pâra pitiri Iérusaléma ê câmu kàwà! Â guwà inapàpari pâ nye wàibà kaa na bà tèpa majoro ê pai bà kêe†.»

Bà pitère dà Pwiduee co!

5:28 Mataio 27.25 † 5:28 Dernière phrase—Grec: «Nümawà na guwà nama tûu naa gòbà è domii kà pwi âboro-bà?»

29 É tòpi tàra wà Pétéru, na wàilà ma wà tèpa apostolo bée, pâ: «Bà pitère dà wà Pwiduée, â càcaa tèpa âboro! 30 Wâguwà kaa na tètâmwarà wà Iésu, ba guwà nama é utòtòro goro *kurucé. Êco na é pawâroé† còwâ wà Pwiduée kà tèpa caa kâjè. 31 Â é naato Iésu naa gòro âji îê [ba na é pitûâ kâra diri pâ muru]. Â é tòpòé ma é Pwi Ukai, ma é *pwi a paudò. É wàrapwiri, ba na é tâmogòori ê Ba Isaraéla pâ, pâri ma é pinünüma ma o pwanauri ê èpà kêe. 32 Â wàibà kaa tèpa *paâjupâra wàra diri ê pâ namuru bèepwiri, wàibà ma é Nyuâaê Pwicîri, na é naa wà Pwiduée tà tàpé na rà pitère dèe.»

33 Ûna rà tère pwiri wà tèpa wâratûâ, â rà dau putâmu, â rà pwa na rà tètâmwarà wà tèpa apostolo.

É patère tèpa bée wà Gamaliel

34 Êco na é cimadò géé nabibiu kâra ê pwi *Farsaio na nee Gamaliel (na é pwi jè *dotée goro ê Naèà mwara), na rà dau picâdiríe diri ê Ba. Â é ilari pâ, na rà tàpo pacòobé tèpa apostolo. 35 Â é ina tà tèpa wâratûâ bée pâ: «Ico tèpa béeò Isaraéla, guwà ipwacòowà bwàti goo cè pwina guwà niimiri pâ na guwà pwa tà tèpa âboro bèepwiri. 36 Càcaa pâ gòiri ê pàara na é tèepaa na wà Theudas, pwi âboro na é nye niimiri pâ dau pwamuru naa gooé. Â wâpâ goro 400 âboro na rà pâra wiâê. Êco na, ûna caamwereê, â rà jèe ipiina diri, â jèe ticè airà. 37 Géé na càùé, na pàara na pûra jéûru âboro na, â

5:29 Apostolo 4.19 † 5:30 Pawâro—Faire vivre. 5:31 Apostolo 2.33–34; Éfésu 1.20; Hébéru 2.10, 12.2 5:36 Apostolo 21.38

é cimadò wà Judas[§], wà pwi âboro me géé Galilée. Â wâru tèpa âboro na rà pâra wiâê. Êco na, na é bà, wâé mwara, â wà tèpa âboro bèepwiri, âna rà jèpa ipiina mwara. ³⁸ Â nabàni, âna go ina tàwà pâ, na guwà cibwaa kairi tàpé bèepwiri. Bwa, guwà nama rà pâra, ba wiàna é pwina rà pwa, âna me co géé jaa tèpa âboro, â o tiâu. ³⁹ Êco na, naa muru me géé jaa wà Pwiduée, â o càcaa pâri ma guwà pacoo. Guwà cibwaa ipwaji ma guwà cicara Pwiduée!»

Â wà tèpa pitûâ, âna rà pâra naa goo é pai ina kà wà Gamaliel. ⁴⁰ Â rà todà còwâ tèpa apostolo, â rà nama pâdirà. Â rà panuârà, â rà tûâri tàra pâ, na rà cibwaa mwa caa tûra na nee Iésu.

⁴¹ Wà tèpa apostolo, âna rà còobé jii é wâratûâ, â rà dau ipwâdée, ba wà Pwiduée, âna é tèi pâ, pâri ma pâdirà goo é nee Iésu. ⁴² Â êdiri na tootù, naa na Wâra pwapwicîri, ma é pâ pwârawâ, âna rà nye taaci pacâmuri tèpa âboro. Â rà picémara é *Picémara Wâdé goo Iésu, pwi *Mesia, [pwi a pa-udòjè].

6

Tèpa pitu tà tèpa apostolo

¹ Na pwi pâara-bà, âna jèe pitoo é jéu tèpa cèikî. Â wà tàpé na rà pwa grec*, âna rà pikûuri wà tèpa âboro *Juif na rà pwa *hébèru. Ba wà pa dàpwà

§ **5:37** Judas—Càcaa wà Judas, pwi acâmu kà Iésu, na ia é icurié (1.16–18). **5:40** Apostolo 4.18 **5:41** Mataio 5.10–12; 1 Pétèru 4.13 **6:1** Apostolo 4.35 * **6:1** Tàpé na rà pwa grec—Tèpa cèikî na rà tèpa Juif, â na rà pitâa gòroigé jii napô Judée.

kàra, âna po dau càcaa wâdé pai pwa tàra, naa na ipâdimuru na rà pwa na diri ê pâ tòotù.

² Wà tèpa 12 *apostolo, âna rà todà diri tèpa cèikî, â rà ina tàra pâ: «Càcaa wâdé na bà coo jii ê picémara popai kà Pwiduée, ma bà pâdi ê utimuru. ³ Êni co tèpa cèikî béeò, âna guwà pitòrigari cè tèpa 7 âboro géé jaawà, tèpa âboro na guwà côo pâ, nye wâdé kaa ê càrarà ma tûâ kàra, na dipitirirà ê Nyuââê Pwicîri ma autâmogòrimuru kà Pwiduée. Â bà o nama wakè kàra pwiri. ⁴ Ba wàibà, âna bà o jèe nye po tâa co kaa naa goo ê pwapwicîri, ma picémara ê popai.»

⁵ Â wâdé târa diri tèpa cèikî, â rà pitòrigari tèpa âboro bèeni:

Étienne (na dau maina ê cèikî kèe, â dau tâa gòé ê Nyuââê Pwicîri);

Filipo;

Procure;

Nicanor;

Timon;

Parménas;

Nicolas géé na ville Antioche. (Ia é biié naa goro pwapwicîri kà tèpa Juif.)

⁶ Â rà poparà medari tèpa apostolo, â rà pwapwicîri kàra wà tèpa apostolo ma tòpò îrà naa gòrà.

⁷ Â napwa ê popai kà Pwiduée, âna nye pâra ba maina kaa, â é jèe dau pitoo ê jéu tèpa cèikî na *Iéruusaléma. Â wâru tèpa pwa *ârapwaailò na rà cèikî.

Rà tâjùru Étienne

⁸ Wà Étienne, âna pwi âboro na dau maina naa gòé ê *aupwényunyuâari kà Pwiduée. Â é pwa ê pâ *câmu kêra pàtâma Pwiduée naa nabibiu kêra pâ âboro—muru na maina, na rà pò goo. ⁹ Êco na pwa pàra tèpa âboro na rà cicaraé—pàra tèpa Juif gée na du ville Cyrène ma Alexandrie na rà me gée na *wâra pitapitiri kà tèpa *ênawéna kêri na jèe tipirà còwâ. Â pwa mwara tèpa Juif gée na du province Cilicie ma Asia na rà cicara Étienne. Â rà pitùra ma wàé [ma pwaé]. ¹⁰ Êco na ticè na rà wà têt†, ba é tura na autâmogòorimuru na é naa têt é Nyuââê Pwicîri.

¹¹ Wà tàpéebà, âna rà wâri tèpa âboro, ba na rà piciapwâ gooé ma ina pâ: «Bà tère na é ina pâ popai na èpà naa goo wà *Moosé ma wà Pwiduée.» ¹² Â rà tubagùra nüma tèpa âboro ma wà tèpa pitûâ kêra. Â rà ègò gée paé, â rà tâjùru wà Étienne, â rà popaé pâ naa na *wâratûâ maina.

¹³ Rà tòpò mwara tèpa âboro na rà pwâ, na rà ina pâ: «Wà pwi âboro bèeni, âna câé caa nao goro dàbaèpà é *Wâra pwapwicîri ma é *Naèà. ¹⁴ Â bà tère na é gére ina pâ, wà Iésu, é pé pwi Nazareth bèepwiri, âna ée mwa ténoori é Wâra pwapwicîri bèeni, â ée mwa tòotéri é pâ nyamanya na é naa tâjè wà Moosé!»

¹⁵ Wà diri tèpa wâratûâ, âna rà niâri pâ wà Étienne. Ba pé pwâra é naporomee, pwacèwii naporomara *angela.

6:10 Luka 21.15 † **6:10** Ticè na rà wà têt—Ils ne pouvaient rien faire contre lui.

7

Pai pupûra kà Étienne

¹ É tawèeri wà Étienne wà pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaailò pâ: «Nye âjupâra kaa ê pwina rà gére ina naa googà?»

É piwiâ jèkutâ goo tèpa Isaraéla —Abéraama

² Â é tòpi têe pâ: «Tèpa jènereô ma tèpa caa, guwà têe, wà Pwiduee na é maina ma muugère, âna é pièpâparié tà pwi caa kâjè *Abéraama, na é bwaa tâa napô Mésopotamie, béaa kêra ê pai pâra kêe nau tâa na ville Haran.

³ «Â é ina têe wà Pwiduee pâ: *Gà pâra jii ê tâa'gà ma ê napô'gà, â gà pâra naa na ê pwi napô na go mwa tòcia tâgà.* *Genèse 12.1*

⁴ «Â é còobé wà Abéraama géee napô kà tèpa Kaldé, â é tâa Haran. Géee na càùé, â é bà wà caa kêe. Â wà Pwiduee, âna é popaé me, naa na ê pwi napô bèeni, na jè gére tâa na nabà.

⁵ «É tàmara ina têe wà Pwiduee pâ: *Go o mwa naa tâgà, ma wà tèpa gòobàragà, ê pwi napô bèeni.* *Genèse 17.8* Na pwi pâara bèepwiri, âna é bwaa càcaa pâ pipièrù wà Abéraama! Â ticè caapwi ére na pwacèwii auduu goro pwùrujè, na é naa tà Abéraama wà Pwiduee.

⁶ «Â é ina têe mwara wà Pwiduee pâ: *Wà tèpa gòobàragà, âna rà o mwa pwa pârame naa na pwi jè napô, â rà o mwa piâboro kîri, â o mwa tubaèpà târa naa na 400 naja.* ⁷ *Éco na go o mwa pwa wârimuru*

7:2 Genèse 11.31, 12.1 **7:4** Genèse 11.31–12.5 **7:5** Genèse 12.7, 15.18, 17.8 **7:6** Genèse 15.13–14; Exode 12.40 **7:7** Exode 3.12

târa é pwi Ba, na é pwa ma rà tèpa piâboro kîri kêe. Â gée na càùé, â rà mwa còobé wà tèpa gòobàragà, â rà o mwa pwamainaô, naa na pwi ére bëeni.» Genèse 15.13–14

Isaaka ma Iakobo

⁸ «Gée na càùé, â wà Pwiduée, âna é pacoo é *ipwataâboro kàru ma Abéraama. Â é nama câmu kêe—é pwa *kamaî. Â wà Abéraama, âna é pwa kamaî tà pwi naiê Isaaka, na caapwi nadàpara pwapwicîri kêe. Â wà Isaaka, âna é pwa kamaî tà pwi naiê Iakobo, â wà Iakobo, âna é pwa tà tèpa 12 naiê, wà tàpé na rà mwa pâra nau tèpa jojooro 12 wâao *Isaraéla.»

Ioséfa

⁹ «Wà tèpa aéjii-bà, âna rà piboo goo wà Ioséfa, pwi jè aéjii kàra. Â rà icurié, â é pâra nau piâboro kîri wâ napô *Aigupito. Êco na é nye tà wâjaaé wà Pwiduée, ¹⁰ â é nye popaé jii é pâ aré ma tòina. Â é naa tée é autâmogòorimuru, â é nama é wâdéari wà Ioséfa wà Faraô, pwi ukai naa Aigupito. Wà Faraô, âna é pwa ma é pwi a pitûâ naa napô Aigupito, tèepaa naa goro é pwârawâ kêe.

¹¹ «Tèepaa me é copwa na maina, naa na diri é napô Aigupito ma *Kanana*. Â dau pwaée kà tèpa âboro. Â wà tèpa caa kâjè, âna jèe ticè uti kàra. ¹² Âna é tâmogòori pâ, pwa utimuru wâ Aigupito wà

7:8 Genèse 17.9–14, 21.4 **7:9** Genèse 37.11,28, 39.2,21–23

7:10 Genèse 41.37–44 **7:11** Genèse 41.54, 42.1–2 * **7:11** Kanana—Napô na ia é naa tà Abéraama ma tèpa gòobèrèè wà Pwiduée. (Còo nee tii 4.) Còo mwara Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadàra tii.

Iakobo, â é tapoo panuâ boo [tèpa naîê] wà tèpa caa kâjè.

¹³ «Naa na béwailu boo kàra, â wà Ioséfa, âna é nama rà côoinaê wà tèpa cièe. Géewê, â wà Faraô, âna é mwa bàra tâmogòori ê tâa kà Ioséfa. ¹⁴ Â wà Ioséfa, âna é nama popa me wà caa kêe Iakobo, ma diri ê tâa kêe, na rà po 75 diri. ¹⁵ Â é boo naa Aigupito wà Iakobo, â é mwa bà naawê, wailà ma tèpa caa kâjè. ¹⁶ Â nye popa dò còwâ ê napwùrudòrà naa na ville Sikem. Â tòpòrà naa na nacârü na é wâri goro mwani wà Abéraama târa ê wâao kà Hamor.

¹⁷ «Â jèe pâmwünyabweri pwi pàara na o jèe coo i auinabéaa na é ina wà Pwiduee tà Abéraama. Ba wà tèpa Isaraéla, âna rà pimaina ma ipwénaî na Aigupito. ¹⁸ Êco na é pâra nau cimadò ê pwi jè ukai naa Aigupito, na é câbapiticèmuru naa goo é wakè kà Ioséfa. ¹⁹ Wà pwi ukai-bà, âna é ipwa tûa târa i Ba kâjè, â é pwa ma tubaèpà târa. Â é tacoo goorà ma rà pâra jii ê tèpa nari èpo kàra, ma panuâra, ba na rà bà.»

Moosé

²⁰ «Na pwi pàara-bà, âna pitèpa wà *Moosé, pwi nari èpo na dau wâdé pai côoê, â wâdé tà Pwiduee wàé. Â ipièrù gooé naa na âracié parui naa jaa du nyaa ma caa kêe. ²¹ Â ûna ru panuâê [wiâra ê autûâri] â é pâmariê wà tô na naî wà ukai Faraô. Â é popaé ma pwi naîê. ²² Â rà pacâmuriê naa na diri

7:13 Genèse 45.1–4,16 **7:14** Genèse 45.9–11, 46.27 **7:15** Genèse 46.1–7, 49.33 **7:16** Genèse 23.2–20, 33.19; Josué 24.32
7:17 Exode 1.7 **7:18** Exode 1.8–22 **7:20** Exode 2.2 **7:21** Exode 2.3–10

ê tàmanga kà tèpa Aigupito, â pwi a tùra bwàti, ma pwi a wakè bwàti.

²³ «Ûna 40 naja kêe, â me naa na pwâranümeê pâ, na é cai wà tèpa aéjii kêe, ê Ba Isaraéla. ²⁴ Â é pâmari pwi jè Aigupito na é gére èi pwi jè âboro Isaraéla. Â é pwamuruê jii pwi a èié, â é tètâmwara wà pwi Aigupito. ²⁵ É tà niimiri pâ wà tèpa aéjii kêe, âna rà o tàmogòori pâ, wà kaa Pwiduee na é cùrué pâ, ba na pwi a pa-udòrà, êco na càra caa tàmogòori.

²⁶ «Â, na pwi tootù géé paé còwâ, âna é còo wà tupédu âboro Isaraéla na ru gére piokée. Â é picoo nadàparu, â é ina tàru pâ: “Du âboro èpo, gàu tàgére tupédu aéjii, cina gàu pipwa tàu na èpà?” ²⁷ Êco na wà pwi âboro na é pwa na èpà tà pwi bée âna é cètùu wà Moosé. Â é ina tée pâ: *Wàilàpà na pacimagà ma gà pwi ukai ma gà pwi a pitèimuru?* ²⁸ *Wânau? Pwa na gà tètâmwaraô pwacèwii pai tètâmwaragà, géecaa, wà pwi Aigupito?* *Exode 2.14* ²⁹ Ûna é tère pwiri wà Moosé, â é nye uru kaa. Â é pâra na pwa pârame naa na napô Madian. Â pitèpa naawê wà tupédu naîê.

³⁰ «Gée na càuru 40 naja, â é tâa wà Moosé naa namaré, wâmwünyabweri gòrojaa Sinai. Â é còo é nari upwâra na tòo. Â wà pwi jè *angela, âna é nye cipàparié kaa na doromara ânye. ³¹ É nye dau pò kaa wà Moosé, â é me mwünyabweri, ba na é còo bwàti. Â é tère ê pwâratùra kà Pwi Ukai, na é ina tée pâ: ³² *Wâgo Pwiduee kà tèpa caa'gà, wà Pwiduee*

kà *Abérama, ma Isaaka, ma Iakobo. *Exode 3.6* Â é nye pwùkùru† kaa wà Moosé goo ê pai wâgotêe, â pwacoé têe ma é niâri.

³³ «Â é ina têe wà Pwi Ukai pâ: Gà tòpwùtù du wâraâgà, ba napwa é pwi ére bèepwiri na gà gére coo wê, âna ére na pwicîri. ³⁴ Go jèe côo i aré ma tîina kêra i Ba kôo Isaraéla, na Aigupito, â go têre é pwâra càwé kêe. Â go boome, ba na go pacòobé. Êni, âna gà pâra, ba go o mwa nama gà pâ naa Aigupito. *Exode 3.5–10*

³⁵ «[É naa tà Moosé ê tàrù bèepwiri wà Pwiduée] êco na càra caa côoinaê wà tèpa jènerêe, â rà ina pâ: Wàilàpà na pacimagà ma gà pwi ukai ma gà pwi a pitèimuru? *Exode 2.14*

Wàé kaa na é panuâê wà Pwiduée ma pwi a pitûâ, ma pwi a pipoparà‡. Ba wàé na ia é pitòrigarié wà pwi angela kà Pwiduée na é cipàparié naa na i na nari upwâra.

³⁶ «Â wà Moosé na é nama còobé ê Ba kêe gée Aigupito. Naa na 40 naja, âna é pwa ê pâ *câmu kêra pàtâma Pwiduée naa napô Aigupito, naa nawià Mii, ma naa namaré. Â rà pò goo wà tèpa âboro. ³⁷ Wà kaa pwi Moosé bèepwiri na é ina târa ê Ba Isaraéla pâ: Wà Pwiduée, âna ée mwa pacimadò gée nabibiu kàwà cè pwi *péroféta na é pwacèwiio. *Deutéronome 18.15* ³⁸ Nye wà mwara wà Moosé na é tâa jaa tèpa caa kêjè, na rà caatâa namaré. Â nye wàé mwara na ia é patùraé i

† **7:32** Pwùkùru—Avoir la chair de poule, trembler de peur.

‡ **7:35** Apipoparà—Leur dirigeant (a-pi-popa-rà). **7:36** Exode 7.3, 14.21; Nombres 14.33 **7:38** Exode 19.3

pwi angela, naa gòrojaa Sinai, â na ia é naa têe ê pâ popai târa wâro, ba na ée mwa naa tâjè.»

Tàutàra goo Moosé

³⁹ «Èco napwa wà tèpa caa kâjè, âna tàutàra na rà pitêre dèe, â tàutàra gooé, â nùmarà dàra wâjué còwâ naa Aigupito. ⁴⁰ À rà ina tà wà *Arona [pwi cièe] pâ: Gà pwa cè pâ ânuuru duée kâjè cèna rà pâbéaa kâjè. Ba pé pwi Moosé bèepwiri, wà pwi a pacòobéjè géé napô Aigupito, âna câjè caa tâmogòori cèna gére tèepaa marié. *Exode 32.1*

⁴¹ Na tòotù-bà, âna rà pwa é pé nari paaci, ba na pé ânuuru duée kâra, â rà pwa ma pwa *ârapwaailò têe. À rà dau ipwàdée kaa goo pwina rà pwa. ⁴² Napwa naa goo Pwiduée, âna é panuârà ma rà pwapwicîri târa [è tòotù ma parui ma] é pâ îricò. Ba jèe wii naa na è tii kà tèpa péroféta, pâ:

*Tòpi tôo co, Isaraéla!
Guwà pwapwicîri tâi
na guwà tâa namaré?
Guwà pwa ârapwaailò tâi
naa na 40 naja?*

⁴³ *Nye càcaa wâgo!
Guwà popa wâ imwaano
kâra duée Molok§!
Guwà popa é îricò
kâra duée Réphan*!
Guwà ipwamainaru
goro *ânuurumuru*

7:40 Exode 32.1 **7:41** Exode 32.2–6 **7:42** Amos 5.25–27

§ **7:43** Molok—Pwi jè duée kà tèpa Kanana. * **7:43** Réphan—Pwi jè duée kà tèpa Babulona.

*na ia guwà pwa goro îwà.
 Êkaa na guwà têre:
 Go nama guwà còobé awé
 jii napô kàwà.
 Guwà o pwa karapuu
 naa napô *Babulona.»*

Amos 5.25–27

Wâra pwapwicîri goro imwaano

⁴⁴ «Wà tèpa caa kâjè, âna rà pwa ê wâra pwapwicîri goro imwaano, ba na é wâjaara wà Pwiduée. Rà pagòtù i wâ-bà wiâra ê pai câmuri kà Pwiduée, na ia é paari tà Moosé. ⁴⁵ Gée na càurà, â wà tèpa naîrà, âna rà tòpi ê pwi wâra pwapwicîri-bà. Â rà popa wiârà na rà pâra wiâ wà Iosua. Â rà pa goro paa ê napô [Kanana] â rà tâaboo naawê. Ba wà Pwiduée, âna é pwâri tèpa Ba na rà tâa wê béaa kàra. Â i wâra pwapwicîri-bà, âna é tâa wê tiagoro ê pàara kà ukai *Davita. ⁴⁶ Â napwa wà Davita, âna wâdé tà Pwiduée wàé. Â é ilari jiié pâ, na é pacima cè Wâra pwapwicîri kâra ê Ba Isaraéla†. ⁴⁷ Â wà *Solomona na é mwa bari ê wâ kà Pwiduée.

⁴⁸ «Êco na wà Pwiduée na é tâjaijè, âna câé caa tâa na ê wâ na pwa goro na-araraîri âboro. Ba wàéni ê pwina é ina, na é naigé mee wà pwi péroféta kêe:

⁴⁹ *Ê napwéretòotù,
 âna autâa kôo;
 Ê gòropuu diri,
 aucò kîri kôo.*

7:45 Josué 3.14–17 **7:46** Exode 25.40; 2 Samuel 7.1–16 † **7:46**
 Ba Isaraéla—Grec: Pwârawâ kà Iakobo. **7:47** 1 Rois 6.1–38

Wâpà cè wâ
 na guwà bari,
 na pâri ma go tâa na?
 Wâpà cè wâ^{ao}
 cèna go tâa wê?
⁵⁰ Ba nye wâgo kaa,
 na go tòpò diri,
 goo du na-araîô.»

Ésaïe 66.1–2

Guwà tèpa cicara Pwidueé!

⁵¹ É ina mwara wà Étienne tà tèpa pitûâ pâ: «Po dau gò è pâ pûruwà! Ba tàutàwà na guwà tère è popai kà Pwidueé! Guwà nye ciburà cicara è Nyuââ Pwicîri, pwacèwii wà tèpa caa kàwà. ⁵² Ba rà tubaèpà ma pòtàmwara tèpa péroféta diri, wàilà na rà tàmara† inapàpari è pai tèepaa kà Pwina é *târù.

«[Wà pwiibà, âna é pitòrigarié wà Pwidueé] êco na guwà icurié, â guwà tèpa pòtàmwereê. ⁵³ Wâguwà tàpé na guwà tòpi è Naèà kà Pwidueé na rà pinaigé mee tàwà è pâ angela§, â câguwà caa pâra wiâra.»

Rà tètàmwara Étienne

⁵⁴ Na rà tère è popai-bà wà tèpa pitûâ, â rà nye dau putàmu kaa, â rà pitòngüru poropwârà, naa goo wà Étienne.

⁵⁵ Êco na é boo naa gòé è Nyuââ Pwicîri, â é niâ too naanidò *napwéretòtù wà Étienne, â é côo è

7:51 Ésaïe 63.10 **7:52** Mataio 23.31 † **7:52** Tàmara—En avance. Tà-mara. § **7:53** Ê pâ angela—Rà ina wà pàra tèpa Juif pâ, è Naèà, âna rà pinaigé mee wà tèpa angela. **7:55** Psaume 110.1

muugèrè kà Pwiduée, â é côo wà Iésu na é coo gòro étò kà Pwiduée*. ⁵⁶ Â é ina pâ: «Guwà tère! Go côo é napwéretòotù na é tàpirié, â wà *Pwina naîri âboro na é coo gòro étò kà Pwiduée!»

⁵⁷ Â rà nye uu too kaa wà tèpa pitûâ, burà cémoori ê pwâranyürurà, â rà nye itàa me kaa naa gòé. ⁵⁸ Â rà bëerié boo naa gòroigé jii ê ville, â rà tòpwütù ârabwée kàra, ma tòpò naa goro majoro â ê pwi âboro èpo, na nee Saulo. Â rà èi Étienne goro atù, ba na rà catàmwereê.

⁵⁹ Â é pwapwicîri burà ina pâ: «Pwi Ukai Iésu, gà tòpi ê nyuâaô.»

⁶⁰ Â é tùu jùrué, â é tomara too pâ: «Pwi Ukai, gà cibwaa pitòwâri tàra ê pwi èpà bèeni rà pwa tôo!» Â é bà.

8

¹ Wà Saulo, âna é wâgoo ê pai tètàmwara wà Étienne.

É tubaèpà tà tèpa cèikî wà Saulo

Nye na kaa pwi tòotù-bà, na nye maina pâ kaa ê pai tubaèpà tà tèpa cèikî wà *Iérusaléma. Â rà jèpa ipiina pâ naa pâ ére gée goo *Judée ma Samaria. Â wàco tèpa *apostolo na rà nye tà tâa Iérusaléma. ² Wà tèpa âboro na rà dau pitòimirà naa goro é pwapwicîri, âna rà pwàniri wà Étienne, â rà dau imuruê ba maina.

* **7:55** Gòro étò kà Pwiduée—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Gòro âji î wà Pwiduée. **7:56** Kolosé 3.1 **7:60** Luka 23.34

³ Êco napwa naa goo wà Saulo, âna é nye dau tubaèpà kaa tà tèpa cèikî, â é tédidirirà. Â é ipâra wii pâ pwârawâ kàra, â é pwa ma dàti còobé ê paaò ma ilàri, â naarà dò naa na karapuu.

Wakè kà Filipino na Samaria

⁴ Wà tèpa cèikî na ia rà ipiina, âna rà jèpa pâra naa ê pâ napô, â rà picémara ê *Picémara Wâdé. ⁵ É pâra wà Filipino* naa na pwi ville gée goo Samaria, â é picémara tà tèpa âboro naawê [pâ, wà Iésu, âna é] pwi *Mesia, [pwi a pa-udòjè]. ⁶ Â rà nye po cau tàmaari bwàti ê pwina é ina tàra, [na pâ tòotù] ba rà tère ma còo é pâ câmu na é pwa, goro ê pàtama Pwiduée. ⁷ Ba é pâ duée, âna rà uu too, na rà còobé gée goo tàpé na rà wâru. Â wâru mwara tèpa pitàbwamwa ma tàpé na rà bee na rà capai wâdé diri. ⁸ Â dau maina é ipwàdé na é pwi ville-bà.

Simona pwi a pwa tutê

⁹ É nye mara tâa na é pwi ville-bà ê pwi âboro na ina gooé pâ Simona. É pwi a pwa tutê, â é nama dau pwamuru naa gooé. Â wà tèpa âboro na napô Samaria, âna rà dau pò goo é pwina é pwa.

¹⁰ Wàilà diri, tapoo gée goo tèpa nari èpo tiagoo tèpa ijiao, âna rà mu nye po tàmaarié bwàti, â rà nye cau ina diri kaa pâ: «Wà pwini, âna nye tâa gooé kaa é pàtama wà Pwiduée, na dau maina awé!» ¹¹ Rà nye dau tàmaarié bwàti kaa, ba jèe dau gòiri é pàara, na é pwa ma rà pò goro é pai pwa tutê kêe.

8:3 Apostolo 9.1,13, 22.4, 26.9–11 * **8:5** Filipino—Pwi jè ârapàara tèpa 7 apitu tà tèpa apostolo. (Còo Apostolo 6.5.)

¹² Êco na, [ûna é tèepaa me] wà Filipino, â rà cau tèreê, na é picémara tàra é Picémara Wâdé goo wà Iésu Kériso, ma é *Mwaciri kà Pwiduée. Â rà cèikí naa goo, â rà nama *upwaarà—wà tèpa paa ma pa ilàri mwara.

¹³ Napwa naa goo wà Simona, âna é cèikí mwara, â *upwaaé. Géé na càùé, â jèe câé caa pâra jii wà Filipino. Â é côo é pâ *câmu na maina kâra pàtâma Pwiduée na gére coo, â po dàpàgà tée, wàé mwara.

¹⁴ Wà tèpa apostolo, na rà tâa Iérusaléma, âna rà tère pâ rà jèe tòpi é popai kà Pwiduée wà tèpa âboro Samaria. Â rà panuâ pâ wà Pétéru ma Ioane. ¹⁵ Ûna ru tèepaa pâ naa jaarà, â ru pwapwicîri kâra, ma rà tòpi é Nyuââé Pwicîri. ¹⁶ Ba câé caa pâji boo naa gò cè pwi jè ârapârarà, ba bwaa nye po upwaarà co naa na nee Pwi Ukai Iésu. ¹⁷⁻¹⁸ Â ru tòpò îru naa gòrà, â rà tòpi é Nyuââé Pwicîri.

Ûna é côo pwiri wà Simona, [â é pò] ¹⁹ â é ina tà tupédu apostolo pâ: «Gàu naa tôo mwara é pwi pàtâma bèepwiri, ba na go tòpò é îo naa gò pâ âboro, ba na rà tòpi é Nyuââé Pwicîri.»

Â pwa na é naa mwani tàru.

²⁰ Êco na é ina tée wà Pétéru pâ: «Pwiini! Wâdé na tiàugà bau é mwani'gà! Wànau? Gà tà niimiri pâ, é âraimeai kà Pwiduée, âna muru wâri goro mwani? ²¹ O nye ticè kâgà géé goo é wakè kâbu! Ba po dau èpà é pwâranümagà! ²² Biigà jii é pâ auniimiri'gà na èpà, â gà pwapwicîri tà Pwi Ukai, ba na é pwanauri tâgà é auniimiri'gà. ²³ Ba go côo pâ jèe dipitirigà

ê èpà, â gà dau pwi a piboo. Ba ê èpà, âna é pii ê pwâranümagà ma auniimirigà.»

24 Â é tòpi tàru wà Simona pâ: «Tupéeni, gàu pwapwicîri ba kôo, ba na o càcaa tèepaa mariô ê pâ namuru na gàu gére ina!»

25 Ru picémara ê popai kà Pwi Ukai wà Pétéru ma Ioane. Â géé na càùé, â ru wâjué còwâ naa Iérusaléma. Â wii naigé, âna ru picémara ê Picémara Wâdé naa na ê pâ village na wâru, géé goo Samaria.

É cèikî pwi âboro géé Éthiopie

26 Napwa naa goo wà Filipo, âna é patùraé ê pwi *angela kà Pwi Ukai, â é ina têe pâ: «Gà cimadò, â gà pâra wii naigé na é boo géé Iérusaléma naa Gaza, pwi naigé na càra caa ciburà wédò na.»

27 Â é nye cimadò kaa wà Filipo, â é pâra. Ûna é pâra wii ê naigé, â ipitiru ma pwi jè âboro géé napô Éthiopie†. Wà pwiibà, âna pwi âboro imaina‡ naa na pitûa goo ê pâ mwani kà tô ilàri ukai naa Éthiopie. Ba é wâjué còwâ géé goro aupwamaina Pwiduée na Iérusaléma. 28 Â é gére pûra ê tii na é wii wà *péroféta Isaia, na ê na wàtio kêe.

29 É ina tà Filipo ê Nyuâaê Pwicîri pâ: «Gà paé, ba na gà cimwünyabweri ê pwi na wàtio bèepwiri gére me.»

É patùraé goo Iésu

† 8:27 Éthiopie—Napô wâ Afrique, wâboo iti kâra Aigupito (Égypte).

‡ 8:27 Pwi âboro imaina—Grec: Pwi eunuque, pwi âboro imaina. (Còo Mataio 19.12.)

³⁰ É itàa pâ wà Filippo, â é tère wà pwi Éthiopie na é gére pûra é tii kà péroféta Isaia. Â é tawèrié wà Filippo pâ: «Gà nye tâmogòori é pwina gà gére pûra?»

³¹ Â é tòpi tée pâ: «Na o wànau târa cè pai tâmogòori kôo, wiàna nye ticè na paari tôo?» Â é ila wà Filippo pâ, na é too ma é tâa jaaé. ³²⁻³³ Napwa pwi ére na tii na é gére pûra, âna wàéni:

*Rà popaé pâ,
pwacèwii pwi mutô
na tapàgà na wàé.
É tà tâa, é tà cîô
na rà pwa tée na èpà.
Nye dau ticè *târù
kâra é pwina rà pwa.
Rà dàtié pâ
dàra pwâra bà kêe,
pwacèwii pwi mutô
naa na wâra taa macii.
Rà wâpà pâ naîê?
Â dà cè jèkutâ
na piwiâ goorà?
Au, bwa, ba nye ticè!
Ba jèè patâjii
é wâro kêe ni
na é tâa gòropuu.*

Ésaïe 53.7–8

³⁴ Â é tawèri Filippo wà pwi a pitûâ, pâ: «Pâri ma gà ina tôo, pâ, wàilàpà na é inaé naani wà pwi péroféta? É nye pi-inaé còwâ, é, é ina cè pwi jèpwi?»

³⁵ Â, tapoo géé goo pwi auinapopai-bà, â é inapàpari tée wà Filippo ê Picémara Wâdé goo wà Iésu.

É cèikî ma upwaaé

³⁶ Na ru pâra wii naigé, â ru pâmari ê najawé, â é ina tà Filippo pâ: «Dà cè pwina o pacoo wiàna upwaaao na jèè wàéni i najawé.»

{ ³⁷ Â é tòpi tée wà Filippo pâ: «Wiàna gà cèikî géé na âji pwâranümagà, â pâri ma upwaaagà.» }

Â é tòpi tée pâ: «Go cèikî pâ, wà Iésu Kériso âna *Pwina naî Pwiduée.» }

³⁸ Â é nama pacoo i na wàtio, â ru boo ma wà Filippo naa najawé, â é upwaaé. ³⁹ Na ru tò còwâ géé najawé, â é nye dàgòtù wà Filippo kaa ê Nyuâaê kà Pwi Ukai, â câé mwa caa còoê còwâ wà pwi a pitûâ. Êco na é dau ipwadée kaa, â é nye pâra wii naigé kèe.

⁴⁰ É mwa tòpò wà Filippo naa na ville Azot ê Nyuâaê kà Pwi Ukai. Â géewê, â é pâra naa Césarée wà Filippo. Â wii naigé, â é picémara ê Picémara Wâdé naa na diri ê pâ ére.

9

É todà Saulo Pwi Ukai Iésu

¹ Na pwi pâara-bà, âna é dau putàmu wà Saulo naa goo wà tèpa cèikî naa goo wà Iésu. Dau nùmee na é pòtàmwararà, â é mudàra cè pai pwa wèe. Â é pâra nau còo wà pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwailò.

² Â é ilari jiié pâ, na é wii cè tii, tà tèpa pitûâ kâra pâ *wâra pitapitiri na ville Damas. Ê tii-bà, âna é naa

ê tàrù kêe ma é tâjùru diri tèpa cèikî na é pâdarirà—wà tèpa paa ma ilàri na rà wâgoo ê pai *pâra wiâ Pwi Ukai—ba na é poparà me naa *Iérusaléma.

³ Â, na é gére pâra wii naigé pâ naa Damas, â ûna é pâmwünyabweri wê, â nye me kaa géenidò *napwéretòotù ê pwi pwéelaa, â é pwéelaa bèepié.

⁴ É nye tûuboo kaa naa napuu, â é tère pwi pwâratùra na ina tée pâ: «Saulo, Saulo, cina gà tubaèpà tôo?»

⁵ [Nye dau wâgo tà Saulo kaa] â é tawèeri pâ: «É?! Wâgà wàa, co Pwi Ukai?»

Â é tòpi tée wà Pwi Ukai pâ: «Wâgo Iésu, na gà gére tubaèpà tôo* . ⁶ Gà cimadò, â gà tò naa Damas, ba o mwa ina tâgà naawê, cè pwina gà pwa.»

⁷ Wà tèpa âboro na rà pâra wiâê, âna nye po dàpàgà tàra, â càra caa tâmogòori cèna rà ina. Ba rà nye tère ê pwâratùra, êco na nye ticè âboro cèna rà còo.

⁸ Úna é cimadò géé napuu wà Saulo, â é niâ, êco na jèe câé caa còjè. Â rà mwa po tu naa goro îê, â rà popaé pâ naa Damas. ⁹ Â âracié tòotù na é tâa, â câé caa còjè, â câé caa ija ma wâdo.

É cùru Ananias pâdari Saulo

¹⁰ É tâa Damas pwi jèe a cèikî na nee Ananias. Â é pièpàparié tée wà Pwi Ukai, â é ina tée pâ: «Ananias!»

Â é tòpi tée pâ: «Wànau?»

* **9:5** Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà naagéé pâ popai bèeni: «O dau gòo naa googà, na gà cicara Pwiduée.» Po dau dàpàgà tà Saulo, â é dau céca. Â é ina pâ: «Pwi ukai, dà na nûmagà na go pwa?» Â é tòpi tée wà Pwi Ukai pâ...

11 Â é ina têe wà Pwi Ukai pâ: «Gà cimadò, â gà pâra naa na pwi naigé na nee 'Tàrù' â gà mudàra na pwârawâ kà Judas, wà pwi âboro gée na ville Tarse, na nee Saulo. Ba é gére pwapwicîri, â go nama é côo naa na nyuâa ¹² ê pwi âboro na nee Ananias na é gére tòme. Â é tòpò du îê naa gòé, ba na é côojè còwâ.»

13 Â é tòpi têe wà Ananias pâ: «Au, Pwi Ukai, wà pwi âboro-bà, âna wâru tèpa âboro na rà inaê ba èpà tîo. Ba rà ina pâ: “Po dau wâru pâ muru na èpà, na é pwa tà tèpa âboro kà Pwiduée—tèpa cèikî naa goo wà Iésu—na Iérusaléma.” ¹⁴ Â é gére wâni pa ê tàrù, na rà naa têe wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaailò, ba na é tâjùru diri wà tèpa âboro na rà ipwamainagâ.»

15 Êco na é tòpi têe wà Pwi Ukai pâ: «Gà pâra, ba go jèe pitòrigari wà pwi âboro bèepwiri, ba na é pwi neemuru wakè kôo. Ba ée mwa pamogòori é neeò na ara ê pâ Ba ma tèpa ukai kàra, ma na ara mwara ê Ba *Isaraéla. ¹⁶ Â go o mwa paari têe diri ê pwina, na ée pwa naa na aré ma tîina, ba kôo.»

17 Â é nye còobé kaa wà Ananias, â é pâra.

É pwapwicîri kêe Ananias

É tò wà Ananias naa na pwârawâ na é tâa wê wà Saulo. Â é tòpò du îê naa gòé, â é ina têe pâ: «Saulo, pwi a cèikî béeò, é cùruo wà Pwi Ukai Iésu—wà Pwi Ukai na ia é piâpàparié tâgà na naigé Damas. Â é panuô me, ba na gà côojè còwâ, â, ba na dipitirigà ê Nyuâaê Pwicîri.»

18 Â nye tûu kaa géeni na âraporomee Saulo ê pâ pwina pwacèwii ê upàra ârawéà, â é côojè còwâ. Â é cimadò, â pwa ma *upwaaé. 19 Â é ija, â me còwâ ê nii kêe.

É tapoo inapàpari Iésu wà Saulo

Bwaa tàpo pwa tòotù kà Saulo na Damas jaa tèpa cèikí. 20 Â géewê, âna é nye picémara kaa ê popai, pâ naa ê pâ wàra pitapitiri. Â é inapàpari tàra pâ wà Iésu, âna nye wàé kaa *Pwina naí wà Pwидуée.

21 Wà diri tàpé na rà gére tàmaariê, âna rà dau pò. Â rà ina pâ: «É! Gona càcaa wàé kaa, na ia é dau gòo goro tubaèpà tà tèpa cèikí naa goo Iésu, na Iérusaléma? Â é me mwara naani nau tâjùrurà ma poparà pàdari tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaaílò!»

22 Êco na pimaina too ê pàtâma Pwидуée naa goo ê pai tûra kà Saulo. Â é pamogòori tà wà tèpa *Juif géé Damas pâ, wà Iésu, âna é Pwi *Mesia, [pwi a paudò na rà tapacîê géé na biu]. Â càra caa tâmogòori cè pwina rà tòpi tée.

É uru jii tèpa pièpàrié

23 Jèe tàpo pwa pàara kà Saulo wàjaarà, â rà ipitiri wà tèpa Juif, â rà pitêrerà, ba na rà tètâmwereê. 24 Â, na diri ê pâ ne ma pwaa, âna rà wéaa dèe goo ê pâ goropwârawâ goro napô, ba na rà catâmwereê. Êco na é pâra nau tâmogòori pwiri Saulo. 25 Â, na jè ne, âna rà nama é uru wà tèpa bée. Ba rà tòpòé naa na pé na ai, â rà panuê boo wii ê pé goropwiinawâ babé wâri napô.

É pitu têe Barnabas

²⁶ É pâra naa Iérusaléma wà Saulo, â é mudàra cè pai pwa wèe, ba na é pâra mari tèpa cèikî. Êco na wâgotàra diri gooé, ba càra caa wâari pâ é jèe pwi jè a cèikî.

²⁷ Êco na é pitu têe wà Barnabas†. Ba é popaé pàdari wà tèpa *apostolo, â é piwiâ tàra pâ: «Wà Pwi Ukai, âna é piâpàparié tà pwiibà naa gòro naigé, â é patùraé. Â ni, âna câé caa piwâ na é picémara naa na nee Iésu na Damas.»

²⁸ Tapoo géewê, âna é jèe tâa jaarà wà Saulo, â é pâra ma me naa Iérusaléma, â é picémara ba gòo naawê, naa na nee Pwi Ukai. ²⁹ Â é patùra mwara wà tèpa Juif na rà pwa grec. Êco na rà pwaé goro pwina é ina tàra, â wailà mwara, âna rà mudàra cè pai pwa wèe, ba na rà catàmwereê. ³⁰ Ûna rà tâmogòori pwiri wà tèpa cèikî, â rà popaé pâ naa na ville Césarée. Â géewê, âna rà pwa ma é pâra naa Tarse.

³¹ Na pwi pàara-bà, âna rà wâro na ê tàbwàti wà tèpa cèikî wâna diri ê pâ napô *Judée, Galilée ma *Samaria. Rà pipagòorà, â rà papwicîri wà Pwiduée. Â dau pitoo é jéùrà ba é pitu tàra ê Nyuâaê Pwicîri.

Wakè kà Pétèru na Lydda ma Joppé

É pâra còwâ wà Énéé

³² Wà Pétèru, âna é cai pâ mwara tèpa âboro kà Pwiduée na diri ê pâ napô, â é pwa ma boo tia jaa

9:26 Galatia 1.17–19 **9:27** 1 Korénito 9.1 † **9:27** Barnabas—Còo Apostolo 4.36–37.

wà tàpé na rà tâa na village Lydda. ³³ Â é pâmari naawê pwi jè âboro na nee Énée, na jèe 8 naja kêe goro puu gòro aupuu kêe, ba é pitàbwamwa.

³⁴ Â é ina têe wà Pétéru pâ: «Énée, é pwa ma gà wâdé ni wà Iésu Kériso! Cimadó, â gà pipîri é aupuugà!» Â é nye cimadó kaa.

³⁵ Ûna rà côôe [na é pâra] â rà cèikî naa goo wà Pwi Ukai wà diri tèpa âboro Lydda, ma Saron†.

É pawâro côwâ Tabitha

³⁶ Wâjaa tèpa cèikî na ville Joppé, âna pwa é tô ilàri, na nee Tabitha [naa na *hébèru] ma Dorcas naa na grec. É tô a nye po wakè kêe pwa pwina wâdé. Ba é pitu tà tàpé na piticè neemururà. ³⁷ Êco na, na pàara-bà, âna é maagé, â é bà. Géee na càùru na rà papitooé, â rà popaé too naa na pwi narawâ na tâdòiti. ³⁸ Ûna rà tâmogòori wà tèpa cèikî wê pâ, wà Pétéru âna é tâa Lydda, â rà cùru pâ tupédu ârailu béera nau ina têe pâ, na é wàcî medarirà. (Ba càcaa wâiti Lydda pâ naa Joppé.) ³⁹ Â é nye pâra kaa wiâru wà Pétéru. Ûna é tèepaa pâ, â rà popaé too naa na pwi narawâ na tâdòiti. Â wà diri é pa ilàri dàpwà, âna rà cibèepié burà i, â rà paari têe na jèpapara ârabwée na é pwa wà Tabitha, na é bwaa wâro.

⁴⁰ Â é pacòobérà diri wà Pétéru, â é tùu jùrué, â é pwapwicîri; â é tabiié dâra i naiiri âboro bà, â é ina têe pâ: «Tabitha, cimadó!»

† **9:35** Saron—Nacê na maina, 80 km pai gòri wèe, ma 15 km pai maina wèe.

Â é nye niâ kaa wà tôobà, â ûna é còo wà Pétéru, â é nye too kaa nau tâa! ⁴¹ Â é tu pâ dèe wà Pétéru, â é pacimadòé. Â nabwé, â é todà pa ilàri dâpwà ma diri pàra âboro kà Pwiduée, â é paari tàra wà Tabitha, na é jèe wâro còwâ!

⁴² Diri tèpa âboro wà Joppé, âna rà tère ê pwi jèkutâ-bà, â dau wâru tàpé na rà cèikî naa goo wà Pwi Ukai. ⁴³ Tàpo gòiri wà Pétéru wê, â é pitâa jaa pwi âboro na nee Simona, pwi a wakè goro parawére macii.

10

Pétéru ma Corneille

¹ Pwa pwi âboro na é tâa Césarée na nee Corneille, pwi *Roma. Wà pwiibà âna é pwi jè caa kâra 100 coda, géee nabibiù kâra wâra coda kà tèpa Italie. ² Wà pwi âboro-bà, âna wâdé tère ê pwapwicîri kà tèpa *Juif, wàé mara ê pwârawâ kêe. É dau pwi a pimeai tèpa Juif na ticè kâra, â é pwi a nye tà pwapwicîri tà Pwiduée.

É patùra Corneille pwi angela

³ Na jè tòotù, na âracié inere-tòotù na càùru ija, â é pwapwicîri, â é nye po còo bwàti kaa pwi *angela kà Pwiduée na é tò marié naa wâ, â é ina tère pâ: «Corneille!»

⁴ Â é nye po còoê kaa wà Corneille, â dau wâgotêe, â é ina pâ: «Dà, co Pwi Ukai?»

Â é ina pwi angela pâ: «Napwa ê pâ pwâra pwapwicîri'gà, âna é tère wà Pwiduée, â é còo ê pai imeaigà, â câé caa imwüru jii. ⁵ Gà naa pâ ni naa Joppé cè tèpa âboro, ba na rà pâ nau todà me wà

Simona, na ina gooé mwara pâ Pétéru. ⁶ É pitâa jaa wà Simona, pwi a wakè goro parawére macii. Ê pwârawâ kà pwiibà, âna tâa bàrawià.»

⁷ Na é pâra cowa i pwi angela, â wà Corneille, âna é todà tupédu ârailu âboro géé jaa tèpa ênawéna kêe. Â é todà mwara pwi jè coda kêe, géé nabibiu kà tèpa coda na é pitûâ kàra—pwi coda na jèe dau gòrié jaaé, â pwi a pitòimiriê naa goro pwapwicîri.

⁸ Géé na càuru na é wiâ tàra diri é pâ pwina tèepaa marié, â é cùrurà pâ naa Joppé.

É patùra Pétéru ê Nyuâaê Pwicîri

⁹ Na tòotù géé paé cowa, na po gopaé bwàti, âna rà pâmwünyabweri Joppé. Na pwi pâara-bà, âna é too wà Pétéru naanidò gòrowâ*, nau pwapwicîri, ¹⁰ na rà pwabwàti ê uti kêe [wà tèpa âboro wâ pwârawâ]. Na é gére pwapwicîri, â me marié pwâra copwa, â nùmee dàra ija. Â wà Pwiduée, âna é paari tée naa na nyuâa ê pâ muru. ¹¹ É nye còo kaa é napwéretòotù na é tàpirié, â é boome géewê é pwina pwacèwii é pwérela na dau maina na cipa pâ ârapapé naûruê. Â é tàbàtù boome naa gòropuu. ¹² Â tâa na, diri é pâ na pwâra macii na ârapapé ârà, ma êdiri pâ âgòri ma âûtòo ma dòèa, ma êdiri pâ marü mwara.

¹³ Â é ina tée pwi pwâratùra pâ: «Gà cimadò co Pétéru, â gà taa, â gà uti.»

¹⁴ Êco na é ina wà Pétéru pâ: «Bwa! Tàutòo co Pwi Ukai, ba câgo caa mu uti é pwina papwicîri [é *Naèà kâbà].»

* **10:9** Gòrowâ—Pwa goro puu, â po bàracaari bwàti, â pâri ma jè pâra gò. **10:14** Lévitique 11.1–47; Ézékiel 4.14

15 É jèu tère mwara i pwâratùra, na é ina tée pâ: «Gà cibwaa cabaèpà é pwina é ina wà Pwiduée pâ muru na wâdé.»

16 É wacié tèepaa é pâ namuru bèepwiri, â gée na càué, â càù too còwâ naa napwéretòtù.

17 Â, na gére wàrapwiri, â wà i tèpa âboro na ia é cùrurà wà Corneille, âna rà jèe pitawèeri cèna é wêe i pwârawâ kà Simona, â tòcia tàra i pwârawâ. Â rà tèepaa pâ naa goropwârawâ, na pàara na wà Pétèru na é bwaa gére pimudàra cè pai ina wàra i pwi na ia é paari tée wà Pwiduée. 18 Â rà to, â rà tawèeri pâ: «Gona nye wâni kaa na é pitâa wê wà Simona, pwina nee Pétèru?»

Rà pâmarié wà tèpa âboro kà Corneille

19 Na é bwaa gére pinünüma wà Pétèru naa goo i pwi na ia é còo, â é ina tée è Nyuâaè Pwicîri pâ: «Pwiini, rà wâni wà tèpa âracié âboro na rà mudàgà.

20 Cimadò ma gà boo, â gà cibwaa piwâ na gà pâra wiârà, ba wâgo na naarà me.»

21 Â é boo wà Pétèru, â é ina tà tèpa âboro bèeni pâ: «Wà pwi âboro na guwà gére mudèe, âna wâgo kaa. Dà cè majoroé ma guwà me?»

22 Â rà tòpi tée pâ: «É cùrubà me wà Corneille, pwi caa kâra coda, pwi âboro na é *târù, â wâdé tée è pwapwicîri kà tèpa Juif. Wà diri mwara tèpa Juif, âna rà pi-inaè ba wâdé. É piâpâparié wà pwi angela kà Pwiduée, â é ina tée pâ, na é pwa ma gà me naa pwârawâ kèe, ba na é tère cè pwina gà ina tée.»

23 Nabwé, â é ticiarà wà Pétèru ma rà bwaa puu.

É pâra wiârà naa jaa Corneille

Na dàuru kêe, âna é jèe pâra wiâ tèpa âracié âboro bèeni wà Pétèru. Â rà pâra wiâê mwara wà pâra tèpa cèikî na tâa Joppé. ²⁴ Na pwi tòotù gée paé còwâ, â rà tèepaa pâ naa Césarée. Â é tà tapacîrà wê wà Corneille, ma wà tèpa âboro gée na tâa kêe ma tèpa âji bée, na é nye todàra me. ²⁵ Na é tò wà Pétèru, â é pâra caraé wà Corneille, â é tùu jùrué burà cùué boo naa goro â wà Pétèru.

²⁶ Êco na é dàgòtùé wà Pétèru, â é ina tée pâ: «Gà cimadò, ba go nye pwi âboro pwacèwiigà!»

²⁷ É nye gére tùra burà too naa na wâ wà Pétèru, â é pâmari pâ âboro na wâru, na rà jèe tàgére tâa wê.

²⁸ Â é ina tàra pâ: «Guwà jèe nye tâmogòori pâ muru pwicîri tà tèpa Juif, na rà pabée tàpé na càra caa tèpa Juif. Â papwicîri jìirà mwara na rà tò naa jaarà. Êco na é jèe paari tôo wà Pwiduee pâ, na go cibwaa câbaèpà pwi âboro ma go cibwaa miiriê. ²⁹ Êkaa na, na guwà todòo me, â nye ticè pwina na go bwaa èrà goo.»

«Â go tawèeriwà pâ: Dà cè majoroé ma guwà nama go me?»

³⁰ Â é ina tée wà Corneille pâ: «Jèe âracié tòotù nabà, gée na càuru pwi tòotù na go pwapwicîri ni, na âracié ineretòotù. Â pwi tòotù-bà, âna é piâpàpario pwi âboro na pwâra é ârabwée kêe†, â é ina tôo pâ: ³¹ “Corneille, wà Pwiduee, âna é jèe tòpi é pwâra pwapwicîri'gà. Â câe caa imwùru é pai imeaigà. ³² Â ni, âna gà cùru pâ naa Joppé cè tèpa

10:26 Apostolo 14.13–15; Auinapàpari 19.10 † **10:30** Pwi âboro na pwâra é ârabwée kêe—Pai ina wèe pâ, pwi jèe angela. (Còo Apostolo 1.10.)

âboro nau todà me wà Simona, pwina nee mwara Pétéru, na é pitâa na pwârawâ kà Simona, pwi a wakè goro parawére macii. Napwa pwârawâ kêe, âna tâa bàrawià.” ³³ Êkaa na go panuâ wài paé tèpa âboro, ba na rà todàgà, â nye dau wâdé kaa na gà me. Êni, âna bà jèe wâdiri ara Pwiduée, ba na bà tère diri ê pâ namuru na é jèe naa tâgà wà Pwi Ukai, ba na gà ina tâbà.»

É patùra tàpé na càra caa tèpa Juif

³⁴ É inapàpari tàra wà Pétéru pâ: «Go mwa nye tàgére tâmogòori kaa pâ napwa wà Pwiduée, âna câe caa pwaké goro âboro. ³⁵ Ba, naa na diri ê pâ napô, âna wà pwi âboro na é papwicîri wà Pwiduée ma pwa ê pwina wâdé, ma imeai, âna é wâdéarié wà Pwiduée. ³⁶ É jèe panuâ ê popai târa ê Ba *Isaraéla—ê Picémara Wâdé târa ê pinaanapô na é naigé mee wà Iésu Kériso, Pwi Ukai kâra diri ê pâ âboro.

³⁷ «Guwà jèe tâmogòori ê pwina tèepaa béaa na Galilée, géewê, tia na diri ê napô *Judée, géee na càùru ê pai picémara ê *piupwaa kà Ioane. ³⁸ Ba wà Pwiduée, âna é naaboo[†] ê pàtàmara ê Nyuâaê Pwicîri naa gò wà Iésu, pwi âboro géee Nazareth. É pâra diri naa pâ ére, â é pwa na wâdé tà tèpa âboro, ba é wâjaaé wà Pwiduée. Â é nama rà wâdé còwâ wà [tàpé na rà maagé, ma] êdiri wà tàpé na wâgoorà ê pàtàma wà *Caatana.

10:34 Deutéronome 10.17; Roma 2.11 **10:37** Mataio 4.12–17

10:38 Mataio 3.16; Luka 4.17–20 † **10:38** Naaboo... Grec: Oint.
Còo note goo Luka 4.18.

39 «Wàibà kaa tèpa *paâjupâra wàra diri ê pâ pwina é pwa, na *Iérusaléma, tia na pàra ére napô géé goro Judée§. Êco na rà tanamiriê naa goro *kurucé, â é bà.

40 «Êco na wà Pwiduée, âna é nama é wâro còwâ, na pwi béaracié kâra tòotù géé na càùé. Â é pwa ma é piâpâparié tâbà co. 41 Wàibà tàpé na pitòrigaribà béaa, ba na bà mwa tèpa paâjupâraê. Wàibà tàpé na bà picaaija ma wâdo ma wàé, géé na càùru na é wâro còwâ jii tèpa bà. Ba câé caa pwa ma piâpâparié târa diri ê pâ âboro. 42 Â nye wà Iésu kaa na é jèè cùrubà pâ, ba na bà pâra nau picémara ê *Picémara Wâdé târa ê Ba, ma inapâpari pâ, jèè wàé kaa pwina é jèè tòpòè wà Pwiduée, ba na ée mwa pwi a pitèi tàpé na rà wâro ma tàpé na rà bà.

43 «Â wà diri tèpa *péroféta, âna rà jèè tàmara ina pâ, cè pwina é cèikî naa goo Iésu, âna o pwanauri é èpà kêe, naa na nee.»

É boo Nyuâaê Pwicîri naa gòrà

44 Ûna é bwaa gére tùra wà Pétèru, â é nye boome kaa ê Nyuâaê Pwicîri naa gò diri tàpé na rà tàmaari ê popai kà Pwiduée.

45 Wà tèpa Juif na rà cèikî, na ia rà me wiâ wà Pétèru*, âna rà pò, na naa boome mwara ê Nyuâaê Pwicîri naa gò tàpé na càra caa tèpa Juif. 46 Ba rà tètèrèrà na rà tùra naa ê pâ pwâratùra na ité,

§ 10:39 Pàra ére napô géé goro Judée—Grec: Napô kà tèpa Juif.

10:41 Luka 24.42–43; Apostolo 1.8 10:42 Apostolo 17.31; 1 Pétèru 4.5 10:43 Ésaïe 53.5–6; Jérémie 31.34 10:44 Apostolo

11.15, 15.8 * 10:45 Wà tèpa...cèikî na ia rà me wiâ wà Pétèru—Còo nee tii 23. 10:46 Apostolo 2.4, 19.6

ma pwamaina Pwiduée. Â é ina wà Pétéru pâ:
⁴⁷ «Wà nau, o nye pâri ma câjè caa *upwaa tàpé na
 rà jèe tòpi é Nyuââ Pwicîri, pwacèwiijè?»

⁴⁸ Â é naa tàrù wà Pétéru, ba na upwaarà naa na
 nee Pwi Ukai Iésu.

Gée na càùé, â rà ilaé pâ, na é bwaa tàpo pwa cè
 pàra tòotù wâjaarà.

11

É piwiâ tà tèpa apostolo wà Pétéru

¹ Wà tèpa *apostolo ma tèpa cèikí, na rà tâa napô
 *Judée, âna rà tère pâ wà pàra tàpé na càra caa tèpa
 *Juif, âna rà jèe cèikí mwara naa goro é popai kà
 Pwiduée.

² Ûna é too naa *Iéruusaléma wà Pétéru, â wà tèpa
 cèikí na rà tèpa Juif*, âna rà cagòtù tée é pwina é
 pwa, â rà ina tée pâ: ³ «Cina gà too naa jaa tàpé na
 càra caa tèpa Juif, ma guwà pi-ija naima ma wàilà?»

É patùrao Pwiduée

⁴ Â wà Pétéru, âna é piwiâ tàra bwàti é pâ namuru
 na tèepaa mariê, gée na autapoo goo é pwi jèkutâ-
 bà. Â é ina pâ: ⁵ «Go tâa Joppé, â na pàara na go
 bwaa gére pwapwicîri na, âna go còo jè muru, na
 é paari tôo naa na nyuâa wà Pwiduée—pé pwina
 pwacèwii é pwérela na dau maina, na cipa é pâ
 ârapàpé naûruê. Â é boome gée napwéretòotù tia
 jaa. ⁶ Ûna go ucâri é pé pwérela bèepwiri, â go
 còo naa na, pâ macii âraèrù, ma macii a piugà, ma

10:48 Apostolo 2.38 * **11:2** Tèpa Juif—Grec: Tàpé na pwa kamaí
 tàra. Ipaiwà naa na nee tii 3. **11:3** Apostolo 10.28; Galatia 2.12

11:5 Apostolo 10.9–48

pâ âgòri, ma pâ âûtòo, ma pâ dòèa, ma pâ marü mwara. ⁷ Â go tère ê pwâratùra, na ina tòo pâ: “Gà cimadó co Pétèru, â gà taa, â gà uti.”

⁸ «Êco na go ina pâ: “Bwa! Tàutôo co Pwi Ukai, ba muru pwicîri [naa na ê *Naèà kâbà]. Â câgo caa mu uti géé goo!”

⁹ «Â go jèu tère mwara i pwâra-tùra na me géé napwéretòotù, na ina pâ: “Gà cibwaa câbaèpà ê pwina é ina wà Pwiduée pâ muru na wâdé.” ¹⁰ É wacié tèepaa ê pâ namuru bèepwiri, â géé na càùé, â càùrà too còwâ naa napwéretòotù.

Go pâra wiârà naa Césarée

¹¹ «Â rà nye tèepaa medario kaa wà tèpa âracié âboro me géé Césarée naa na pwârawâ na bà tâa na. ¹² Â é ina tòo ê Nyuâaê Pwicîri pâ: “Gà cibwaa piwâ na gà pâra wiârà†.” Â wà tèpa 6 béejè na wàilà-ni‡, âna rà me wiâo naa Césarée, â bà capai too naa na ê pwârawâ kà Corneille.

¹³ «Â é piwiâ tâbà wà Corneille ê pai còo kée pwi *angela naa pwârawâ na é ipaarié tée, ma ina tée pâ: “Panuâ pâ cè âboro naa Joppé nau mudà Simona, pwina ina gooé mwara pâ Pétèru, ¹⁴ ba ée mwa ina tâgà pâ, na popai na gà o udò goo, wâgà ma diri ê pwârawâ'gà, [ba na o tâa tàwà ê *âji wâro.]”

É boome Nyuâaê Pwicîri

† **11:12** Gà cibwaa piwâ na gà pâra wiârà—é, Pâra wiârà, â gà cibwaa pwaké goro âboro. ‡ **11:12** Tèpa 6 béejè na wàilà-ni—Tàpè na rà me wiâ Pétèru géé Joppé. (Còo Apostolo 10.23,45.) **11:14** Apostolo 16.31

15 «Ûna go tapoo tùra, â é boome naa gòrà ê Nyuââê Pwicîri, pwacèwii naa gòjè naa na autapoo goo. 16 Â go nye tà niimiri ê pwi popai kà Pwi Ukai, na é ina pâ: “Wà Ioane, âna é *piupwaa goro jawé, êco na wâguwà, âna o mwa *upwaawà goro ê Nyuââê Pwicîri.”

17 «Wà Pwiduée, âna é nye naa tàra mwara ê âraimeai, i Nyuââê Pwicîri, ma pwacèwiijè, na jè cèikî naa goo Pwi Ukai Iésu Kériso. Â go pwi wàa, ma go cicara wà Pwiduée?»

18 Gée na càuru ê pai tête kàra pwiri, â rà jèe nabwé na rà putàmu, â rà pwamaina Pwiduée, â rà ina pâ: «Ûu kaa! Âjupâra pâ wà Pwiduée, âna é naa mwara ê âji wâro tà tàpé na càra caa tèpa Juif, na rà pinünüma ma biirà dèe.»

Tèpa cèikî wâ Antioche na Syrie

19 Gée na càuru ê pai bà kà Étienne, â tapoo pwa-imudiri tà tèpa cèikî, â rà jèpa ipiina pâ naa ê pâ napô, naa Phénicie, ma naa na ville Antioche ma gòropô Chypre. Â rà picémara ê popai naawê; êco na rà nye picémara co tà tèpa Juif. 20 Êco na wà para tàpé gée jaarà, tèpa âboro gée Chypre ma na ville Cyrène, âna rà me naa Antioche. Â rà picémara ê *Picémara Wâdé kà Pwi Ukai Iésu tà tàpé na càra caa tèpa Juif. 21 Nye tâa gòrà ê nii kà Pwiduée, â wâru tèpa âboro, na rà biirà naa goo wà Pwi Ukai, â rà cèikî.

²² Ûna rà tère pwiri wà tèpa cèikî na wâra pwapwicîri§ Iérusaléma, â rà panuâ pâ wà Barnabas naa Antioche. ²³ Ûna é tèepaa pâ, â é côo ê *aupwényunyuâari kà Pwiduée naa gò tèpa âboro, â é dau ipwàdé. Â é pagòorà diri ma rà cimwü bwàti naa goo Pwi Ukai.

²⁴ Ba wà Barnabas, âna pwi âboro na é dau wâdé, â maina ê cèikî kêe. Â dau tâa gòè ê Nyuââê Pwicîri. Â wâru mwara tàpé na rà cèikî naa goo Pwi Ukai.

²⁵ Géewê, â é pâra naa na ville Tarse, ba na é mudà wà Saulo. ²⁶ Ûna é pâmariê, â é popaé me naa Antioche. Ru tâa wê naa na caapwi naja. Ru pâra taaci naa na pâ ipitiri kêra wâra pwapwicîri, â rà pacâmuri pâ âboro na wâru. Nye tapoo kaa na Antioche, na tapoo ina goo tèpa cèikî pâ *chrétiens*, [pai ina wèe pâ 'tèpa cèikî naa goo wà Kériso'].

Rà pitu tà tèpa cèikî naa Judée

²⁷ Na pàara bèepwiri, âna rà boome géee Iérusaléma naa Antioche pâ tèpa *péroféta [na rà pame ê popai géee jaa wà Pwiduée]. ²⁸ Pwi jè ârapàarà, âna nee Agabus. Â wâgooé ê pàtàmara Nyuââê Pwicîri. Â é cimadò, â é ina tàra pâ: «O mwa pwa cè copwa na dau maina pitiri gòropuu.» (Â nye coo pwi auinabà na pàara kà Claude, pwi ukai kà tèpa *Roma.)

11:22 Apostolo 4.36 § **11:22** Tapoo géee na nee tii bèeni, â tiagoro tii Auinapàpari, âna é popai wâra pwapwicîri, âna pai ina wèe pâ, é picaatâa kà tàpé na rà cèikî naa goo Iésu, â càcaa é auba maina na Iérusaléma na é pwi Wâra pwapwicîri kà tèpa Juif. Côo mwara Wâra pwapwicîri naa na Neeremuru (Vocabulaire). **11:25** Apostolo 9.30 **11:28** Apostolo 21.10

²⁹ Napwa naa goo wà tèpa cèikî, âna rà pitêrerà, ba na rà panuâ pâ cè bépitu kàra tà tèpa cèikî na rà tâa Judée. Rà nye jèpa naa é pwina pâri ma rà naa [wiâra é pumara wakè kàra]. ³⁰ Â wà Barnabas ma Saulo, âna ru pa pâ i âraimeai dari tèpa pitûâ kâra wâra pwapwicîri.

12

Rà tòtàmwara Jacques ma tâjùru Pétèru

¹ Na pàara-bà, âna é tubaèpà tà pàra tèpa cèikî wà ukai *Héroda Agrippa I. ² Â é naa tàrù, ba na tòtàmwara goro tâuwa wà Jacques, pwi aéjii kà Ioane. ³ Ûna é côo pâ wâdé tà tèpa *Juif, â é nama tâjùru mwara wà Pétèru, na pwi jè *tòotù maina kàra, pwi tòotù na pi-ija poloa na ticè nyaa kêe. ⁴ Â é pwa ma tüê naa na karapuu, â é nama wéaarié é ârapàpé gomu na piârapàpé coda naa na. Ba nùmee na pitèi Pétèru na ara diri é pâ âboro, gée na càùru tòotù *Paséka. ⁵ Â rà wéaari wà Pétèru naa na karapuu. Â napwa wà tèpa cèikî, âna rà gòo goro pwapwicîri taaci ba kêe.

É pacòobé Pétèru pwi angela

⁶ Na pwi bàrane béaa kâra é pai pitèié, âna wà Pétèru, âna é puu nabibiu kâra ârailu coda. Â tòoé goro itùpàò, naa goo tupédu coda. Â pwa mwara tèpa coda, na rà wéaari é goropwârawâ goro karapuu.

⁷ Êco na é nye pwairi tèepaa kaa pwi jè *angela kà Pwi Ukai, â nye po pwéelaa kaa na karapuu. Â

wà pwi angela, âna é pitaci* goro jènere wà Pétéru. Â é ina têe pâ: «Gà cimadò wài!» Â nye tûu kaa géé goro é du î wà Pétéru i pâ itùpaò.

⁸ Â é jèu ina têe còwâ wà pwi angela pâ: «Gà piigà goro i karapuu'gà, â gà coona i du wâraâgà.» Â é nye pitêre dèe wà Pétéru.

Â é ina têe mwara wà pwi angela pâ: «Wâdé. Â gà coona i palito'gà, â gà me wiâò.»

⁹ Â é pâra wiâê géé na karapuu wà Pétéru. Êco na câe caa tâmogòori pâ ê pâ pwina é pwa têe wà pwi angela, âna nye tàgére âjupâra. Ba é niimiri pâ é pwa âcòwâ. ¹⁰ Â ru wénari ê tèpa coda na rà wéaa béaa, â ru wénari mwara wà tàpé na rà coo wê. Â ru tèepaa pâ naa goo é goropwârawâ paò na babé wâri é ville. Â é nye pitâpirié acari béaa kàru, â ru còobé, â ru pâ naa jè naigé. Géé pwiri, â nye tàpo tiâu kaa i pwi angela.

¹¹ Â pitâmogòo nûma wà Pétéru, â é ina pâ: «Nye âjupâra kaa! Wà Pwi Ukai, âna é nye panuâ me pwi angela kêe, ba na é upao géé na-araraî wà Héroda! Â é upao jii ê pâ pwina èpà na rà pwa na rà pwa tôo tèpa Juif [na rà cicarabà].»

É pâra naa jaa tèpa cèikî béé

¹² É pâra wà Pétéru naa na pwârawâ kà Maria, nyaa kà Ioane (na jè nee mwara Maréko). Rà tàgére tâa wê ê jè auwâru goro tèpa cèikî, â rà nye tàgére pwapwicîri. ¹³ Â é cùu ê goropwârawâ na autò wà Pétéru, â é me wà Rhode nau tàpiri. (Wà tònî, âna

* **12:7** Pitaci—Toucher sur le côté. **12:10** Apostolo 5.19

tô ênawéna na pwi pwârawâ-bà.) ¹⁴ Â é têreina ê pwâratùra kà Pétèru, â naa na pai wâdé têe, â é itàa pâ, na ina pâ: «É! Wà Pétèru na é wâboo gòroigé!» Â é imwüru na é tàpiri i goropwârawâ!

¹⁵ Â rà ina têe pâ: «Gà ipwirié co ttoni!» Êco na é nye gòo goro ina pâ: «Akaé! Go nye âjupâra.» Â rà ina mwara têe pâ: «Bwa! O gére nyuââé†.»

¹⁶ Na rà gére wârapwiri pai tùra kàra, âna wà Pétèru, âna é nye tàgére gòo goro cùu taaci i goropwârawâ! Â rà mwa tàpiri, â rà nye dau pò kaa.

¹⁷ Â é pwa ineremuru tàra pâ, na rà cibwaa tùra. Â é piwiâ tàra ê pai pacòobée gée na karapuu. Â é ina tàra pâ: «Guwà mwa ina tà Jacques‡ ma pàra tèpa cèikí béejè.» Â é còobé jjiirà, â é pâra naa na jè ére.

¹⁸ Ûna pwaa dòme, â rà paé ma me wà tèpa coda. Â rà dau géaa, ba càra caa tâmogòori cèna é wêe wà Pétèru, â dau wâgotàra. ¹⁹ Â é nama rà mudèe bwàti wà Héroda, êco na càra caa pâmariê. Â é pitawiâ wà tèpa wéaa, â é nama catàmwararà.

Gée na càùé, â é boo wà Héroda gée napô *Judée naa Césarée, ba na é pitâa wê.

É bà ukai Héroda Agrippa I

²⁰ É dau putàmu wà ukai Héroda naa goo wà tèpa âboro gée Tyr ma Sidon. Êco na rà me nau côôe, ba na rà ilari jjié è pinaanapô. (Ba è du ville kàra, âna

† **12:15** Nyuââé—é, Pwi angela kêe. Rà cèikí wà tèpa Juif pâ, rà wéaarijè jècaa è pâ angela. ‡ **12:17** Jacques—Pwi jii wà Iésu. (Còo note goo Apostolo 15.13.) **12:18** Apostolo 5.22–24

ru wâro goo ê napô kà Héroda.) Â rà nama é pwi naigé mee wà Blastus, pwi ênawéna kà pwi ukai, pwi a wéaari ê pwârawâ maina kêe.

²¹ Na pwi tòotù na é jèe dàbaccoo na wà Héroda, â é coona é ârabwée kâra ukai kêe. Â é too naa gòro é autâa kêe, â é patùra tèpa âboro.

²² Â rà nye dau picâdirié, ma ina pâ: «É! Càcaa pwi âboro na gère tûra! Â pwi jè pwiduée!»

²³ Â wâdé tée na rà pwamainâê jii wà Pwiduée. Êkaa na é nye èié kaa ê pwi angela kà Pwi Ukai, â rà iri ê naparawée ê pâ âgù, â é bà.

²⁴ Napwa naa goo ê popai kà Pwi Ukai, âna jèe dau picémara ba maina pâ, â é pitoo ê jéù tèpa cèikî.

²⁵ Gée na càùru ê pai wakè kà Barnabas ma Saulo, â rà wâjué còwâ gée§ *Iérusaléma, wàilà ma Ioane-Maréko.

bétapoo pai pâra kà paulo

13

(Naporomee 13.1–14.28)

Rà pitòrigari Barnabas ma Saulo

¹ Naa na wâra pwapwicîri naa Antioche wâna province Syrie, âna pwa pâra tèpa *péroféta, ma tèpa ipacâmu—wà Barnabas, wà Siméon pwina ina gooé pâ ‘Pwi âboro duu’; Lucius gée na ville Cyrène; Manaën na ia ru pimaina naima ma pwi kupénoo *Héroda Antipas; ma wà Saulo.

12:23 Daniel 5.20 **12:24** Ésaïe 55.11 **12:25** Apostolo 11.29–30, 15.37 § **12:25** Gée Iérusaléma—Pâra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà ina pâ: Naa Iérusaléma.

² Pwa pwi pàara na rà gére ipwanya —ba rà panuâ ê ija, ba na rà gére pwapwicîri tà Pwi Ukai.

Â é ina tàra ê Nyuââê Pwicîri pâ: «Guwà pitòpò naaiti wà Barnabas ma wà Saulo, târa ê wakè na go todàru naa goo.»

³ Géee na càuru ê ipwanya ma pwapwicîri kàra, â rà tòpò îrà naa gòru [ba na pwényunyuâariru] â rà panuâru pâ.

Ru pâra naa gòropô Chypre

⁴⁻⁵ É cùru pâ Barnabas ma Saulo ê Nyuââê Pwicîri. Â é pâra wiâru wà Ioane-Maréko, ba na é pitu tàru. Rà boo naa na ville Séleucie, â géewê, â rà pâ gòro wànga naa gòropô Chypre. Ûna rà tèepaa pâ naa na ville Salamine, â ru picémara ê popai kà Pwiduee wà Barnabas ma Saulo, naa na pâ *wâra pitapitiri kà tèpa *Juif.

É cicararu Élymas

⁶ Ûna ru jèe pâra pitiri ê pô, tia na ville Paphos, â ru pâmari pwi jèe Juif na nee Bar-Jésus (Élymas naa na grec)*. Wà pwi âboro-bà, âna pwi a pwa tutê, â é ina pâ wàe pwi péroféta kà Pwiduee [na é pame popai kèe]. ⁷ Wà pwiibà, âna pwi bée Sergius Paulus, pwi kupénoo kâra pô-bà, na pwi a tà manga. Wà pwi kupénoo-bà, âna é todà wà Barnabas ma Saulo, ba dau nùmee na é tère ê popai kà Pwiduee. ⁸ Êco na wà Élymas, âna é mudàra, ba na é dàbii ê aucèikî kà pwi kupénoo.

13:2 Apostolo 9.15 **13:3** Apostolo 6.6 **13:4-5** Apostolo 12.12, 15.39 * **13:6** Élymas naa na grec—Popai géee na nee tii 8.

⁹ Wà Saulo (na ina gooé mwara pâ Paulo)†, âna dipitirié ê Nyuâaê Pwicîri, â é ucâri Élymas burà ina têe pâ: ¹⁰ «Pwina naî *Caatana! Gà pwi a cicara ê pwina *târù! Dau pwi a maina kaa ê pwa tûâ naa googà! Wànau? Bwaa caa pâ nabwé kaa ê pai cicaragà ê pâ naigé na târù kà Pwi Ukai? ¹¹ Ée tatéegà wà Pwi Ukai, â gà o bwi ni, â o tàpo pwa pàara na o câgà caa côojè.»

Â nye me kaa ê bàutê naa gò wà Élymas, â jèe câe caa côojè. Â é mudàra ma cèi dàra pâ âboro, ba na rà pipopaé.

¹² Napwa naa goo wà pwi kupénoo, âna é pò goro ê pwina gére tèepaa, ma é pàtamara ê popai kà Pwiduée, â é nye cèikî kaa.

Na Antioche goro jènere Pisidie

¹³ Gée na càùé, â wà Paulo ma tèpa bée, âna rà pa wànga gée Paphos, pâ naa na ville Perge gée goo province Pamphylie. Â é pâra jiiro naawê wà Ioane-Maréko, â é wâjué côwâ naa *Iérusaléma. ¹⁴ Â gée Perge, âna ru pâra wà Paulo ma Barnabas, â ru pâra wii é naigé pâ naa Antioche goro jènere pwi ére napô Pisidie.

Ûna ru tèepaa pâ naawê, â ru tò naa na wâra pitapitiri kà tèpa Juif, na *tòotù pwicîri. ¹⁵ Wà tèpa âboro na rà pwapwicîri wê, âna rà gére pûra i tii goro *Naèà kà Moosé, ma i tii kà tèpa péroféta. Â rà ina tàru wà tèpa pitûâ pâ: «Tupédu jènerebà, wiàna

† **13:9** Saulo; Paulo—Nee naa na hébéru pâ: Saulo, nee naa na grec pâ: Paulo. **13:11** Apostolo 9.8 **13:13** Apostolo 15.38

pwa cè popai kàu, târa pagòojè, â gàu cimadò ma gàu tûra.»

É patûra tèpa jènerê Paulo

¹⁶ É cimadò wà Paulo, â é pwa ineremuru, ba na rà cibwaa tûra, â é ina pâ: «Bwa; guwà tère diri, i tàpé *Isaraéla, ma wâguwà mwara na guwà gére pwapwicîri naima. ¹⁷ Wà Pwiduée kâra é pwi Ba kâjè Isaraéla, âna é pitòrigari wà tèpa caa kâjè. Â é pwa ma é pimaina too é Ba, na pwi pàara na rà bwaa pwa pârame naa napô *Aigupito. Â é pwa ma rà còobé, goro é nii ma pàtâmee. ¹⁸ Â é pa-ijarà‡ na wâpâ na 40 naja, naa namaré.

¹⁹ «É pwa ma rà pwâri ma catâmwara é 7 mwacîri naa napô *Kanana, â é panuâ târa é napô, ba na tèpa âji apooé. ²⁰ Ê pwi pàara-bà, âna wâmwünyabweri 450 naja [gée na càuru pai pitòrigarirà kée na Aigupito]. Â é naa târa wà tèpa ukai *juges*, târa pipoparà tiagoro é pàara kà péroféta Samuéla.

²¹ «Nye, na pwi pàara-bà, na wà tèpa ijiao kâjè, âna rà ilari jii Pwiduée cè pwi ukai kàra. Â é naa târa wà Saül, pwina naî Kis gée na wâao kà *Benjamin. Â wà Saül âna é pwi ukai kàra naa na 40 naja.

É pwi a pa-udòjè Iésu

13:17 Exode 1.7, 6.6, 12.51 **13:18** Nombres 14.34; Deutéronome 1.31 ‡ **13:18** É pa-ijarà—é, É pidâpwicâarié naa goorà. **13:19** Deutéronome 7.1; Josué 14.1 **13:20** Juges 2.16; 1 Samuel 3.20
13:21 1 Samuel 8.5,19, 10.20–24

22 «Gée na càùé, â é tapwùtù Saül wà Pwiduée, â é naa târa ê Ba wà pwi ukai *Davita. É ina wà Pwiduée gooé pâ: *Go jèe pâmari wà Davita pwina naî Jessé, pwi âboro na wânümoò gooé, na ée mwa pacoo diri câbawâdé kôo.* **1 Samuel 13.14**

23 «Â é autûâri kà Pwiduée, âna na ée mwa còobé gée na é tâa kà Davita, wà Iésu pwi a-upa Isaraéla.

24 «Béaa kêra ê pai tèepaa kà wà Iésu, âna é me wà *Ioane Pwi a piupwaa, â é picémara tà tèpa Isaraéla. Â é ina târa pâ: “Guwà pinünüma ma guwà biiwà ma *upwaawà.” 25 Ûna é pwa na é tubanabwé ê wakè kêe, â é mu nye tà ciburà ina târa wà Ioane pâ: “Gona guwà gére niimiri pâ wâgo wàa? Ba càcaa wâgo pwi *Mesia, [pwi ukai na guwà tapacîê gée na biu]. Guwà còo, ée mwa pwicò kôo wà pwiiibà, na po dau càcaa pâri ma go tipi ê otàpwe goro du wâraâê.”»

Càra caa còoinaê tèpa pitûâ

26 [É ina mwara wà Paulo pâ]: «Tàpo tàmaariô, co tèpa jènereô, tèpa gòobàra *Abéraama, ma wâguwà mwara na papwicîri wà Pwiduée. Jèe panuâ medarijè diri ê pwi popai bèeni, ba na jè udò, [ma tâa tâjè ê *âji wâro]. 27 Êco na wà tèpa âboro Iérusaléma ma tèpa ukai kàra, âna càra caa câmogòori pâ, wà Iésu, âna é me, ba na jè udò. Càra caa tâmogòori ê popai na rà ina béaa wà tèpa péroféta; ê popai na rà mu pûra diri na é pâ tòotù pwicîri! Êco na rà pacoo ê popai-bà, na rà pwa ma é bà wà Iésu.

28 «Â rà nye tâmogòori pâ, nye ticè na é pwa wà Iésu na pâri ma tètâmwereê goo. Êco na rà nye ilari jii wà *Pilato pâ, wâdé na é bà [naa goro *kurucé].
 29 Ba rà pacoo diri ê pâ namuru na ina naa gooé. Â géé na càùé, â rà naaê boo géé goro kurucé, â rà tòpòé naa na auipwàni.»

É pawâroé còwâ Pwiduée

30 «Êco na wà Pwiduée, âna é pawâroé còwâ, géé nabibiu kà tèpa bà. 31 Â naa na pâ tòotù na dau wâru, â é ipaarié taaci wà Iésu tà tèpa âboro na ia rà too ma wàé géé Galilée naa Iérusaléma. Â nabàni, âna rà jèè tèpa *paâjupâraê naa nabibiu kâra ê Ba Isaraéla.

32 «Â wàibà, âna bà picémara tàwà ê pwi *Picémara Wâdé bèepwiri. Ba é jèè mara ina béaa wà Pwiduée tà tèpa jojoorojè pâ ée mwa pwa jè muru. 33 Â nabàni, âna é pwa ba kâjè tèpa naîrà§ [ma pàra tàpé mwara]. Ba é pwa ma é wâro còwâ wà Iésu.

«Jèè wii gooé, naa na béârailu kâra salamo kà Davita pâ:

[Wàéni popai kôo,

na go ina] nabà:

Gà pwina naîô,

13:28 Mataio 27.22–23

13:29 Mataio 27.59–60

13:31

Apostolo 1.3,8

13:33 Psaume 2.7

§ **13:33** Kâjè tèpa naîrà—é,

Kà tèpa naîrà.

â go pwi caa'gà.*

Psaume 2.7

³⁴ «Â wà Pwiduée, âna é pawâroé cōwâ, géé nabibiu kà tēpa bà, ba na é cibwaa wâjué cōwâ naa na auipwàni, â é cibwaa wai ma botére. Ba ée jèe mara ina wà Pwiduée pâ: *Go mwa naa tàwà é *aupwényunyuâari na go jèe mara ina tà Davita.Ésaïe 55.3*

³⁵ «Â âjupâra, ba é wii mwara wà Davita, naa na jè ére pâ:

*Gà jèe pitòrigario
ma go pwi ênawéna'gà.
O câgà caa panuâ nyuâaô
ma é tâa na aubà.
O câgà caa panuâ naiio
ma o wai ma botére.*

Psaume 16.10

³⁶ «Wà ukai Davita, âna é nye tà piênawéna kà Pwiduée, tiagoro ê pai bà kêe, â é pacoó ê câbawâdé kà Pwiduée. Êco na é bà, â pwànirié pwacèwii diri tēpa caa kêe, â é jèe wai ma botére naa na auipwàni.

³⁷ Êco na wà pwina é jèe pawâroé wà Pwiduée, âna câé caa wai ma botére.»

É pame pai pwanauri èpà kêjè

* **13:33** Wàeni popai kôo na go ina nabà... Grec: Nabà, âna gà jèe pwi naiô, â go jèe pwi caa'gà. Naa na tii Salamo (Psaumes), âna é ina wà Pwiduée é popai bèepwiri tà pwi Mesia kêe, ûna é pwa ma é Pwi Ukai kâra diri é pâ muru. (Wà Paulo, âna é paari pâ wà Iésu Kériso, âna pwi Mesia.) **13:34** Ésaïe 55.3 **13:35** Psaume 16.10

38-39 «Wâdé na guwà tâmogòori bwàti, co tèpa jènereô, pâ, bà picémara tàwà nabà ê pai pwanauri èpà naa na nee Iésu. Â nye géé gooé kaa, na tòpò pinaanapô naa nabibiu kâjè ma wà Pwiduée†, ba na jè tèpa âboro na jè tàrù na araé. Ba càcaa pâri, ê Naèà kà Moosé ma pwanauri ê èpà, ma nama jè tàrù. ⁴⁰ Â guwà pwacôoco, ba péa tà tèepaa mariwà ê pwina rà jèe ina tèpa péroféta:

*41 Guwà pwacôowà,
wâguwà tèpa ipwamainawà!
Go mwa papòwà,
â guwà jèpa ipiina!
Go o mwa pwa wakè kôo
na guwà bwaa wâro;
wakè na muugère
ma dau maina awé.
Â wiàna wiâ tàwà,
â câguwà caa wâari.»*

Habakuk 1.5

42-43 [Â ûna é ina diri pwiri wà Paulo, â] jèe nabwé ê ipitiri, â ru còobé ma Barnabas géé na i wâra pitapitiri. Â rà ilari jiiru wà tèpa âboro pâ, na ru mwa tòpò cè gòobàra ê popai kàru, na ê tòotù pwicîri noowê. Â wâru tàpé na rà pâra wiâru—wà tèpa Juif, ma tàpé na rà biirà naa goro ê pwapwicîri kà tèpa Juif. Â rà ipwa jèkutâ naima, â ru pagòora ba na rà cimwü naa na *pimeaari imudi kà Pwiduée.

13:38-39 Roma 10.4 † **13:38-39** Tòpò pinaanapô naa nabibiu kâjè ma wà Pwiduée—Còo note goo Roma 1.17. **13:41** Habakuk 1.5

Ru pâdari tàpé na càra caa tèpa Juif

⁴⁴ Na pwi tòotù pwicîri pâ còwâ, âna ipiti êdiri tèpa âboro na ville Antioche wâ Pisidie, ba na rà tère ê popai kâ Pwi Ukai. ⁴⁵ Ûna rà còo pwiri wâ [tèpa pitûâ kâ] tèpa Juif, â rà iboo goo wâ Paulo, â rà tobapwâê ma inaê ba èpà. ⁴⁶ Êco na ru ina ba gòo tàra wâ Paulo ma Barnabas pâ: «Bu mara me mariwâ ba wâguwâ tàpé na, na guwâ mara tère ê popai kâ Pwiduée. Ûna guwâ tûma, êkaa na, bu o biibu dà tàpé na càra caa tèpa Juif. Ba munaa càcaa kàwâ ê *wâro dâra gòiri jaa Pwiduée?! ⁴⁷ Ba wàéni ê pwina é jèe ina tâbà wâ Pwi Ukai pâ:

Go tòpògà ma cùrugà.

Gà mwa pwéela kâra pâ Ba.

Ina târa gòropuu:

“É jèe me wâ Pwi Ukai;

me nau pa-udòwâ!”»

Ésaïe 49.6

Dau wâru tàpé na rà cèikî

⁴⁸ Ûna rà tère pwiri wâ tàpé na càra caa tèpa Juif, â rà dau ipwâdée. Â rà ina pâ: «Nye dau wâdé kaa ê popai kâ Pwi Ukai!» Â rà cèikî wâ tàpé na é jèe pitòrigarirâ wâ Pwiduée, ba na tà tàra é wâro dâra gòiri jaaé.

⁴⁹ Â napwa naa goo ê popai kâ Pwi Ukai, âna é pâpitiri napô.

⁵⁰ Êco na wâ tèpa cicara Paulo ma Barnabas, âna rà pinaa ârapûru wâ tèpa âboro, ba na rà tubaèpà

tàru ma pacòobéru. Wàilà âna tèpa ijiao kâra napô, ma pàra ilàri na wâdé tàra ê pwapwicîri kà tèpa Juif, â na pi-inarà ba wâdé na pwi napô-bà. Â rà pacòobéru géee napô kàra. ⁵¹ Â ru tauri ê dàuru puu goro âru†, â ru pâra naa na ville Iconium.

⁵² Â wà tèpa cèikî na rà tâa Antioche, âna dipi-tirirà ê Nyuâaê Pwicîri, â é nama rà dau ipwàdéee.

14

Paulo ma Barnabas na Iconium

¹ Ipaiwà ê pwina tèepaa na Iconium ma wâ Antioche. Ba ru too wà Paulo ma Barnabas naa na *wâra pitapitiri kà tèpa *Juif; â ru picémara ê popai kà Pwiduée; â wâru tèpa âboro na rà cèikî—wà tèpa Juif, ma wà tàpé na càra caa tèpa Juif mwara. ² Napwa naa goo wà pàra tèpa Juif, âna tàutàra dàra cèikî naa goo ê popai na ru ina; â rà pitoo naa na pûru wà pàra tèpa tâa wê, ba na rà putàmu naa goo wà Paulo ma Barnabas.

³ Êco na càru caa pò ma pâra, â ru bwaa nye tàpo tâa wê. Â càru caa piwâ na ru picémara ê *pimeaari imudi kà Pwi Ukai, ba tupédu a cèikî naa gooé. Â é *paâjupâra ê pâ popai na ru ina wà Pwiduée, na é nama ru pwa ê pâ *câmu kâra pàtâmee na rà pò goo wà tèpa âboro. ⁴ Â rà pitadàrurà wà tèpa âboro na napô bèepwiri. Ba é jè ére géee goorà, âna é pâra wiâ [tèpa caa kà] tèpa Juif; â jè ére, âna é pâra wiâ wà tupédu *apostolo.

13:51 Mataio 10.14; Apostolo 18.6 † **13:51** Tauri ê dàuru puu goro âru—Pai ina wèe pâ, o càcaa pûra naa gooru cè pwina o tèepaa marirà. **14:3** Maréko 16.20; Hébèru 2.4

⁵ Pwa mwara pàra tàpé na càra caa tèpa Juif [na rà cicara Paulo ma Barnabas]. Â rà pitèrerà ma wà tèpa Juif, ma wà tèpa caa kàra*, ba na rà catàmwararu goro atü. ⁶ Êco na, ûna ru tâmogòori pwiri, â ru uru pâ naa napô Lycaonie—naa na du ville Lystre, ma Derbe, ma ê pâ na ére goro jènereru. ⁷ Â ru picémara naawê ê *Picémara Wâdé.

Na Lystre ma Derbe

⁸ Na pàara bèepwiri, âna é tâa Lystre ê pwi a pitàbwamwa. Gée na aukîri kêe, âna càcaa pâri ma é cimadò ma é pàra. ⁹ Â, na jè tòotù, âna é tàmaari wà Paulo na é gére picémara ê popai. Â é nye po ucâriê kaa wà Paulo, ba é côo pâ é cèikî wà pwiibà pâ o mwa wâdé du âê.

¹⁰ Â é dau tûra too wà Paulo, â é ina têe pâ: «Gà cimadò, â gà citàrù!»

Â é nye êgò kaa, â é too na citàrù, â é pàra!

¹¹ Wâru ê pâ âboro gée Lycaonie na rà côo pwiri, â rà uu burà ina naa na pwâratûra kàra pâ: «É! Wà tèpa duée kâjè, âna rà jèe pipwârürà† naa goo tèpa âboro, â rà boome darijè!»

¹² Â rà naa tàru ê nee tèpa duée kàra. Ba rà ina goo Barnabas pâ Zeus, nee pwi ukai kà tèpa duée; â wà Paulo pâ Hermès‡ ba nye wàé na é pwi a pame é popai.

14:5 Apostolo 14.19 * **14:5** Tèpa caa kàra—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Tèpa naporomeerà. **14:11** Apostolo 28.6 † **14:11** Pipwârürà—Se transformer. ‡ **14:12** Zeus; Hermès—Biu, âna wà tèpa Grec bèeni, âna dau wâru tèpa duée kàra.

13 Pwa ê wâra pwapwicîri kà Zeus, âna é wâni na jè tapoo tò naa na ville[§]. Â wà pwi a pwa ârapwaaìlò kêe, âna é pame ê pâ paaci bau pâ buké, â é tòpò boo naa goro ê pâ goropwârawâ. Ba nûmarà ma wà tèpa âboro na rà pwa *ârapwaaìlò tà tupédu apostolo.

Caapwi co pwi âji Pwidueé!

14 Êco na, ûna ru tère pwiri, â dau càcaa wâdé tàru, â ru tidàpa ê ârabwée kàru*. Â ru itàa pâ naa nabibiu kêra pâ âboro, â ru tomara too pâ: ¹⁵ «Bwa! Tèpa béebu, dà na guwà pwa? Wàibu, âna bu nye tupédu âboro pwacèwiiwà! Â bu me nau picémara tàwà ê Picémara Wâdé. Wâdé na guwà panuâ ê pâ duée kàwà na ticémuru naa goorà. Guwà biiwà naa goo wà Pwidueé na é wâro. Ba wàé na é pwa ê napwéretòtù ma gòropuu ma nawia, ma diri ê pâ namuru na wâna.

16 «Â wà pwi Pwidueé-bà, naa na pâ pàara biu, âna é panuâ ê pâ Ba, ma rà pwa ê pâ câbawâdé kàra.

17 Êco na é mu nye tà paari tâjè ê pimeaari kêe, na é pwa ê pâ muru na wâdé ba kâjè. Ba é naa tâjè ê popaa me gée napwéretòtù, ma ê pàara na piûnya na. Â wàé na é naa tâjè ê pâ utimuru na dau wâru, â é naa mwara ma jè dau ipwàdéé.»

18 Â ru jèe nye ina tàra ê pâ popai bèepwiri wà Paulo ma Barnabas, êco na ru bwaa nye tàpo paa

§ 14:13 Wâni na jè tapoo tò naa na ville—À l'entrée. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Wâna autò na ville. * 14:14 Tidàpa ê ârabwée kàru—Rà tidàpa ê ârabwée kàra wà tèpa Juif na rà po dau pikîri. É, na po dau dàpàgà tàra goo cè jè muru, pwacèwii na rà pwa cèna èpà tà Pwidueé. 14:15 Psaume 146.6; Apostolo 10.26 14:16 Apostolo 17.30 14:17 Jérémie 5.24

goro ticia jiiirà pâ, na rà cibwaa pwa ârapwaa ilò târu.

Rà èi Paulo goro atü

¹⁹ Êco na rà tèepaa me naawê wà tèpa Juif na ia rà cicara Paulo ma Barnabas naa Antioche ma Iconium. Â rà too naa na pûru wà pàra tèpa âboro, ba na rà catàmwara Paulo. Â rà dau èié goro atü, â rà bèerié còobé géé na napô, ba rà tà niimiri pâ é jèè bà. ²⁰ Êco na rà cibèepié wà tèpa cèikî, â é cimadò â é tò naa na ville.

Na pwi tòotù géé paé còwâ, â ru pâra ma Barnabas naa na ville Derbe.

Ru wâjué còwâ naa Antioche wâ Syrie

²¹ Géewê, âna ru picémara é Picémara Wâdé na Derbe, wà Paulo ma Barnabas. Â wâru tèpa âboro na rà cèikî. Â ru wâjué me còwâ naa Lystre, ma Iconium, ma Antioche wâ Pisidie. ²² Ru pagò tèpa cèikî, ba na rà cimwü naa na cèikî kàra naa goo wà Pwi Ukai. Â ru ina tàra pâ: «Jè wâro na é pâ picâri, na jè pâra wii é naigé pâ naa na é *Mwaciri kà Pwiduée.»

²³ Ru pitòrigari wà pàra tèpa âboro, ba na rà tèpa pitûâ naa na jèpa wâra pwapwicîri. Â ru ipwanya—ru panuâ é ija na jè pàara, ba na ru pwapwicîri kàra bwàti. ²⁴ Â nabwé, [â ru picijiiirà] â ru tapàgà boo Pisidie, â ru tèepaa naa na province Pamphylie. ²⁵ Â ru picémara é popai kà Pwiduée naa na du ville wê—naa Perge, ma Attalie.

14:19 Apostolo 17.13; 2 Korénito 11.25 **14:22** Apostolo 15.32; 1 Tésalonika 3.3

²⁶ Géewê, â ru pa wànga ba na ru wâjué còwâ naa Antioche wâ Syrie. Ba nye wà tèpa cèikî na pwi érebà, na ia rà panuâru na aranara ê pimeaari imudi kà Pwiduée, târa pwi wakè na ru gère tubamwara.

²⁷ Ûna ru tèepaa pâ, â ru panaimari tèpa cèikî. Â ru piwiâ târa diri ê pâ namuru na é nama ru pwa wà Pwiduée. Â ru piwiâ mwara ê pai tàpiri ê goropwârawâ tà tàpé na càra caa tèpa Juif, ma rà cèikî. ²⁸ Â bwaa tàpo gòiriru goro tâa wê.

15

Pwâra pitùra goro Naèè kà Moosé

¹ Pwa pàra tèpa âboro, na rà me gée napô *Judée, na rà pacâmuri tèpa cèikî pâ: «Wiàna câguwà caa pipwa *kamaî tàwà wiâra ê *Naèè kà Moosé, â o câguwà caa udò.»

² Êco na wà Paulo ma Barna-bas, âna ru dau pitakàna ma wàilà goro ê pwi auniimiri-bà. Â rà pâ nau pitêrerà pâ, wâdé na rà too naa *Iéusaléma, wàilu ma wà pàra tàpé gée goorà, ba na rà o pitùra wà tèpa *apostolo ma wà tèpa pitûâ kâra wâra pwapwicîri, goo ê pwi auinapopai bèepwiri.

³ Â êkaa, na é panuârà pâ ê wâra pwapwicîri. Â rà pàra wà tàpéeni, â rà tapàgà du ére napô Phénicie ma *Samaria. Â rà piwiâ tà tèpa cèikî wê ê pai cèikî kà tàpé na càra caa tèpa *Juif. Â rà dau ipwàdéé goo, wà tàpé na rà tère ê pwi jèkutâ-bà.

Ipitiri na Iéusaléma

⁴ Ûna rà tèepaa pâ naa Iérusaléma wà Paulo ma Barnabas ma wà tèpa béeru, â é tòpirà ê wâra pwapwicîri—êdiri wà tèpa cèikî ma tèpa apostolo ma tèpa pitûâ kêra wâra pwapwicîri. Â rà piwiâ tàra diri ê pâ muru na é nama rà pwa wà Pwiduée.

⁵ Êco na rà wâjaarà wà pàra tèpa *Farasaio na rà jèe cèikî naa goo wà Iésu. Â rà cimadò, â rà ina tàra pâ: «Wâdé na rà pwa kamaî tà tèpa cèikî na càra caa tèpa Juif, â wâdé na rà pàra wiâ bwâti ê Naèà kà Moosé.»

⁶ Rà ipitiri wà tèpa apostolo ma tèpa pitûâ, ba na rà pitùra goo ê popai bèepwiri.

É patùrarà Pétèru

⁷ Rà dau pièi popai goo, â jè pàara, â é cimadò wà Pétèru â é ina tàra pâ: «Bwa; tèpa cèikî béeò, guwà tâmogòori pâ, jèe gòiri na é pitòrigario wà Pwiduée géee nabibiu kàwà, ba na go picémara ê popai tà tàpé na càra caa tèpa Juif. Ba nùmee na rà tère ê popai goro wâro, â na rà o cèikî naa goo. ⁸ Wà Pwiduée, âna é tâmogòori ê pwâranüma tèpa âboro. Â é naa tàra mwara ê Nyuâaê Pwicîri pwacèwii naa goojè. É nye tàgéere paari tâjè pâ, é nye tòpirà mwara. ⁹ Caa ipwaké goojè ma wàilà. É cèitiri* ê èpà kàra, â é nama wâdé é pwâranümarà na araé, ba rà cèikî naa gooé.

¹⁰ «Â nabàni, âna guwà bwaa géere bumuru goo Pwiduée? Gorodà na guwà tòpò naa gò tèpa cèikî ê jè nakake, na càcaa pâri ma rà kakeri wà tèpa

15:4 Apostolo 14.27 **15:7** Apostolo 10.1–43 **15:8** Apostolo 10.44, 11.15 * **15:9** Cèitiri—Patâjii, purifier de, éliminer. **15:10** Mataio 11.30; Galatia 3.10

jooorojè, ma wàijè mwara? ¹¹ Bwa! Jè cèikî pâ, jè udò gée goo ê *pimeaari imudi kà Pwi Ukai Iésu, ipaiwàijè ma wàilà.»

¹² Â po tèepaa me ê tånana naa na i ipitiri. Â rà tàmaari wà Barnabas ma wà Paulo, na ru piwiâ tàra ê pâ *câmu kêra pàtâma Pwiduée, na é nama ru pwa, naa nabibiu kà tàpé na càra caa tèpa Juif.

Aupitèi kà Jacques

¹³ Ūna ru jèe tūra diri, â é tūra wà Jacques†, â é ina pâ: «Bwa; tèpa cèikî béeò, guwà tàmaariô. ¹⁴ É piwiâ wà Simona Pétèru ê pai tapoo pitòrigari kà Pwiduée cè Ba kêe, gée nabibiu kà tàpé na càra caa tèpa Juif, ba na é pwi Ba kêe. ¹⁵ Ba jèe pwacèwii ê pwina é ina wà Pwiduée, na rà naigé mee wà tèpa *péroféta kêe. Ba jèe wii pâ:

¹⁶ *Gée na càùru pwiri,
â go o mwa me còwâ.
Go o mwa bari còwâ
pwârawâ kà *Davita‡,
pwâra ukai na jèe tûu.
Go mwa pacimadò còwâ.*

¹⁷ *Rà o mwa mudòò
tèpa âboro diri;
pâmariô pâ Ba,
tàpé na go todàra,
ba na o pwi Ba kôo.*

15:11 Galatia 2.16; Éféso 2.5–8 **15:13** Galatia 2.9 † **15:13** Jacques—Pwi jii wà Iésu. (Còo Maréko 6.3.) Câe caa pwi jè ârapàara tèpa 12 apostolo, êco na é pâ nau pwi apostolo ma pwi âboro imaina naa jaa tèpa cèikî wà Iérusaléma. (Còo Galatia 1.19; 2.9.) **15:16**

Amos 9.11–12 ‡ **15:16** Pwârawâ kà Davita—Ê Ba Isaraéla, wà tèpa Juif.

18 *Wàépwiri popai kôo,
wâgo Pwi Ukai.
Go jèe tàmara ina;
pacoo géé na biu.»*

Amos 9.11–12

19 É ina mwara wà Jacques pâ: «Go niimiri pâ, na cibwaa naa mwara cè jè nakake kà tàpé na càra caa tèpa Juif na rà jèe cèikî naa goo wà Pwiduée. 20 Wâdé na jè pwa tii pâdarirà ma jè ina tàra pâ, na rà cibwaa uti é pâ macii na pwa *ârapwaailò goo târa pâ ânuuru duée. Â rà cibwaa ipuu imudi§. Â rà cibwaa uti é domii, ma uti é pâ macii na dàûru nyarà* (ba jèe càcaa còobé é domii kàra). 21 [Diri é pâ pwiibà, âna rà tâmogòori] ba jèe gòiri na picémara é Naèà kà Moosé, naa na pâ napô. Â wà tèpa Juif, âna rà pûra i Naèà naa na é pâ *wâra pitapitiri, diri é pâ *tòotù pwicîri.»

Rà wii tii tà tèpa cèikî na Antioche

22 Wà tèpa apostolo, ma wà tèpa pitûâ, ma diri é wâra pwapwicîri, âna rà pitêrerà ma rà wii tà tèpa cèikî naa Antioche. Â rà pitòrigari wà Silas, ma wà Jude, na ina gooé pâ Barsabbas—tupédu âboro na rà cèikî naa gooru—ba na ru pâra wiâ Paulo ma Barnabas ma popa pâ i tii. 23 Wâéni é pwina rà wii:

Bwàcu kàwà co tèpa cèikî wâ Antioche, ma Syrie, ma Cilicie! Wâibà—wà tèpa apostolo ma tèpa pitûâ—na wii é tii bèeni. Câguwà caa tèpa

15:20 Exode 34.15–17; Lévitique 17.10–16 § 15:20 Rà cibwaa ipuu imudi—é, Rà cibwaa pwa é wârogòronaigé (prostitution).

* 15:20 Dàûru nya (é, dàûru nye)—Étrangler.

Juif, êco na [guwà cèikî naa goo wà Kériso, êkaa na] guwà tèpa aéjii kâbà naa na nee.

²⁴ Bà tère pâ, pwa pàra tàpé na rà pàra gée jaabà, â rà paé nau tuba-imwüruwà goro ê pâ popai kàra, â rà jèe nama gù ê pwâranümawà. Êco na càcaa wàibà na naa tàrù tàra. ²⁵ Êkaa na bà pitapitiri, â bà niimiri pâ, wâdé na bà pitòrigari cè tupédu âboro gée jaabà, ma bà panuâru paé dariwà. Â ru paé wiâ tupédu a cèikî béebà, tupé na dau wânümabà gooru, wà Paulo ma Barnabas. ²⁶ Ba ru panuâ wâro kàru, naa na nee Pwi Ukai Iésu Kériso. ²⁷ Bà naa paé wà Jude ma Silas, ba na ru mwa po ina tàwà goro pwâru ma napéaati ê pwina wii naa na tii bèeni. ²⁸ Ba bà pitêrebà, wàibà ma ê Nyuâaê Pwicîri, pâ, càcaa wâdé na bà tòpò còwâ naa gòwà cè nakake. Êco na wàéni ê pwina âjimuru:

²⁹ Guwà cibwaa uti ê pâ macii na pwa *ârapwaa ilò goo târa ê pâ ânuuru duée;
Guwà cibwaa uti ê domii, ma ê pâ macii na dàûru nyarà (ba jèe càcaa còobé ê domii kàra);
Guwà cibwaa ipuu imudi.

Ê pâ namuru bèepwiri, âna wâdé na guwà nabwé jii.

Topai tàwà.

Dau pagò tèpa cèikî

³⁰ Êkaa na rà pàra naa Antioche wà Paulo, Barnabas, Jude ma Silas. Â rà papitiri diri tèpa cèikî, ba

na rà naa tàra i tii. ³¹ Ûna rà pûra i tii wà tèpa cèikî, â nye dau piwâdé nûmarà kaa.

³² Napwa naa goo wà Jude ma Silas, âna ru tupédu péroféta, â tàpo gòriru jaarà. Â ru pame é popai kà Pwiduee tà tèpa cèikî, â ru dau pagòrà.

³³ Gée na càuru é jè pàara, â rà picijiiru wà tèpa cèikî wâ Antioche, ba na ru wâjué còwâ dari tàpé na rà naaru me. { ³⁴ Êco na é niimiri wà Silas pâ wâdé na é bwaa tà tâa. }

³⁵ Wà Paulo ma Barnabas, âna ru nye tà tâa Antioche. Â rà pacâmuri tèpa âboro ma inapàpari é popai kà Pwi Ukai, wàilu ma pâ âboro na wâru.

béârailu kêra pai pâra kà paulo

(Naporomee 15.36–18.22)

Ru ipiina Paulo ma Barnabas

³⁶ Gée na càuru é jè pàara, â é ina wà Paulo tà Barnabas, pâ: «Ju wâjué còwâ naa na é pâ napô na ia ju picémara pâ wê é popai kà Pwi Ukai. Wâdé na ju cai tèpa cèikî na rà jèpa wâna, ba na ju còo pâ, pwiri rà gére wânau.»

³⁷ Nûma wà Barnabas na é popa mwara wà Ioane-Maréko. ³⁸ Êco na tàu tà wà Paulo, ba é nye pwa-itépâra jjiiru wà pwiibà, tapoo gée na province Pamphylie. Â cáe caa pitu tàru tiagoro é pwâadàra wakè kàru. ³⁹ Ru dau pitùra, â ru iputàmu, tiagoro na ru ipiina. Â é popa Ioane-Maréko wà Barnabas, â ru pâra gòro wànga naa gòropô Chypre.

⁴⁰ Napwa naa goo wà Paulo, âna é popa Silas. Â wà tèpa cèikî, âna rà panuâru, na aranara é

pimeaari imudi kà Pwi Ukai, â ru pâra. ⁴¹ Â ru tapàgà ê du province Syrie ma Cilicie, â ru pagòo pâ ê pâ wâra pwapwicîri.

16

É pâra wiâ Paulo wà Timotéo

¹ É pâra wà Paulo géewê naa Derbe, ma naa Lystre (du ârailu ville). Naa Lystre, âna é pâmari pwi a cèikî na nee Timotéo, pwi naîri tô ilàri Juive, na tô a cèikî naa goo wà Iésu. Â napwa naa goo wà caa kêe, âna câe caa pwi *Juif. ² Wà tèpa cèikî gée na du ville Lystre ma Iconium, âna rà ina pâ, é dau pwi âboro wâdé wà Timotéo.

³ Â é todèe wà Paulo, ba na é pâra wiâê. É mara pwa *kamaî tée, ba naa wâdé tà tèpa Juif na rà tâa na ére bèepwiri. Ba rà nye tâmogòori diri pâ, wà caa kêe, âna câe caa pwi Juif*.

⁴ Na pâ napô na rà pâ naa, âna ru ina tà tèpa cèikî, wà Paulo ma Silas, na rà pâra wiâra bwàti é pâ auptûâri kà tèpa *apostolo ma tèpa pitûâ gée *Iérusaléma.

⁵ Wà tèpa âboro kà Pwiduée, âna rà pimaina too naa na cèikî, â é pitoo mwara é jéûrà diri na pâ tòotù.

Todà Paulo naa Macédoine

⁶ É Nyuââ Pwicîri, âna é còwâri wà Paulo ma Silas, na ru pwa na ru picémara é popai kà Pwiduée

16:1 Apostolo 14.6; 2 Timotéo 1.5 **16:2** Filipi 2.19–22 * **16:3** Nüma Paulo na é pa pâ ê Picémara Wâdé dari tèpa Juif. Êco na o càra caa tòpié bwàti goo wà Timotéo, ba bwaa càcaa pâ pwa kamaî tée. Ba wà caa kà Timotéo, âna câe caa pwi Juif. **16:4** Apostolo 15.23–29
16:6 Apostolo 18.23

naa na province Asia. Â rà tapàgà pwi ére naa nadàpara Phrygie ma Galatia [ma wà tèpa béeru].
 7 Ûna rà tèepaa pâ naa gòobàra napô Mysie, â rà pwa na rà too naa na province Bithynie, êco na câe caa tàpiri tàra ê Nyuâaê Pwicîri kà Iésu. 8 Êkaa na rà tapàgà Mysie, â rà tèepaa boo naa Troas, pwi aucoo kâra wànga†.

9 Ûna ne, â wà Paulo, âna é còo naa na nyuâa, pwi âboro géé na province Macédoine, na é coo, â é gére tacoo gooé burà ina têtè pâ: «Gà me naa Macédoine nau pitu tâbà.»

10 Géé na càùru pwina paari têtè, â bà‡ mudàra ma bà piwàcî pâ naa Macédoine, ba bà jèe tâmogòori pâ, wà Pwi Ukai na é todàbà ba na bà picémara ê *Picémara Wádé naawê.

Na Filipi

11 Bà tò naa gòro wànga na Troas, â bà itàa dàra ê pô Samothrace. Â, na dàuru kêe, â bà êgò boo naa Néapolis, pwi aucoo kâra wànga. 12 Géewê, â bà pâra naa Filipi, pwi ville géé na province Macédoine§ (pwi colonie kà tèpa *Roma). Bwaa tàpo pwa tòotù kâbà naa na pwi napô bèepwiri.

É cèikî Lydie

13 Na *tòotù pwicîri, â bà còobé jii ê napô, â bà pâra naa bàra nairiwâ, ba bà niimiri pâ tâa wê, cè ére cèna rà mu pwapwicîri wê wà tèpa Juif. Bà tâaboo, â bà patùra pa ilàri na rà gére pitapitirirà

† 16:8 Aucoo kâra wànga—Port. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Aucoo wànga. ‡ 16:10 Bà—Wà Luka, pwi awii ê tii bèeni, âna é tapoo pâra wiâ wà Paulo géeni. § 16:12 Province Macédoine—é, Ê bécaapwi ére géé goo wâ Macédoine.

naawê. ¹⁴ Wà tô jèpwi, na nee Lydie, tô âboro géé na ville Thyatire, âna tô a pi-icu imwaano mii, na dau maina é wâri wèe. Câé caa tô Juive, êco na wâdé tée ê pwapwicîri kà tèpa Juif. Â é tâmaari bwàti ê popai kâbà. Â é tàpiri ê pwâranümee wà Pwi Ukai. ¹⁵ Â *upwaaé bau é tèpa âboro na rà tâa pwârawâ kêe.

Â géé na càué, â é ina tâbà pâ: «Wiàna guwà câbaâjupâra pâ, go âji cèikî naa goo Pwi Ukai, â guwà me wiâô naa pwârawâ kôo.» Â é tacoo goobà, ba na bà pâra wiâê.

É pacòobé duée géé goo tô ilàri

¹⁶ Na jè tòotù, na bà gére pâra naa na aupwapwicîri, â é me carabà tô jè ilàri na pwa duée gooé. Wà pwi duée-bà, âna é cètùué nau ina tà tèpa âboro é pâ namuru na o mwa tèepaa. Â dau wâru mwani na rà tòpi géé goo é pâ pwina é ina wà tàpé na é piwakè kàra.

¹⁷ Â é me wiâbà, na wàibà ma Paulo, â é tomara pâ: «Wà tèpa âboro bèeni, âna tèpa ênawéna kà Pwiduée na é tâjaijè, â rà picémara tàwà é pai udò kâjè [naa na *âji wâro].»

¹⁸ É nye tà wàrapwiri diri na pâ tòotù, â jèe tubagùra nüma wà Paulo. Â é nye tabiié kaa, â é ina târa i duée pâ: «Gà còobé géé goo tô ilàri bèeni naa na nee Iésu Kériso!»

Â é nye còobé kaa géé gooé.

Tâjùru Paulo ma Silas

¹⁹ Ūna rà côo wà tèpa pitûâ kêe pâ, jèe tiâu é opamwani kàra, â rà nye tâjùru kaa wà Paulo ma

wà Silas, â rà dâtiru boo naa na aupitèimuru, na ara tèpa pitûâ kêra napô. ²⁰ Rà paariru tà tèpa pitèimuru kà tèpa Roma, â rà ina tàra pâ: «Wà tupédu âboro bèeni, âna ru tubagù ê napô. ²¹ Ba tupédu Juif, â ru gére picémara ê pâ tûâ na càcaa pâri ma jè tòpi ma wârori, wàijè tèpa Roma.»

²² Â rà nye putàmù kaa naa gooru wà tèpa âboro. Â wà tèpa pitèimuru, âna rà nama dàdàpa ê ârabwée kàru, â rà pwa ma pâdiru goro bàra upwâra. ²³ Â rà tòpòru naa na wâra pwa karapuu, â rà ina tà pwi a wéaa pâ, na é wéaariru bwàti. ²⁴ Êkaa na é tòpòru naa na pwi Bénabwé naditàrawâ na wâra pwa karapuu, â é pwa ma dàgabia ê du âru naa na ê pâ upwâra.

Gù napuu

²⁵ Naa nabibiu kêra ne, âna wà Paulo ma Silas, âna ru nye tà pwapwicîri ma nyabi, â ru tòbuari Pwiduée. Â rà tàgére tàmaariru wà pàra tèpa pwa karapuu béeru. ²⁶ Â nye tèepaa kaa ê pé gù napuu na dau maina, â é tébagù ê pâ pàara wâ wâna wâra pwa karapuu. Â rà cau tàpirirà diri ê pâ goropwârawâ, â tûu mwara ê pâ itùpaò na tòò diri tèpa pwa karapuu goo. ²⁷ Ûna é pò tàcî wà pwi a wéaa, â nye dau dàpàgà tée kaa. Â é còo ê pâ goropwârawâ maina kêra na karapuu na tàpirirà,

16:20 Maréko 13.9 **16:22** 2 Korénito 11.25; 1 Tésalonika 2.2
16:27 Apostolo 12.18–19

â é nye càù kaa ê tàuwa kêe, ba na é pitaé còwâ, ba é niimiri pâ rà jèe uru wà tèpa pwa karapuu*.

²⁸ Êco na é kànariê wà Paulo, â é ina tée pâ: «Pwiini, gà cibwaa pipwa tâgà cèna èpà, ba bà cau wâni diri!»

²⁹ Â é nye ilari kaa cè ânye wà pwi a wéaa, ma wàcî dò naa na wâra pwa karapuu, â é tùu jùrué burà céca naa goro â wà Paulo ma Silas, goo ê pai wâgotêe.

É cèikî pwi a wéaa

³⁰ É pacòobéru, â é ina tàru pâ: «Tupédu ukai, dà cè pwina na go pwa ba na go o udò [ba na o tâa tôo ê âji wâro].»

³¹ Â ru tòpi tée pâ: «Gà cèikî naa goo Pwi Ukai Iésu, â gà o udò, wâgà ma ê pwârawâ'gà.»

³²⁻³⁴ Â é poparu wiâê, naa na pwârawâ kêe, na bwaa ne, â é nuwa aurumuru kàru, â é naa uti kàru. Â ru picémara tàra ma tèpa âboro na ê pwârawâ kêe, ê popai kà Pwi Ukai. Â rà cèikî naa goo, â ru *upwaarà. Â rà dau ipwàdée.

Rà panuâ Paulo ma Silas

³⁵ Úna pwaa, â rà cùru tèpa pipa popai wà tèpa pitûâ kàra, ba na rà ina tà pwi a wéaa pâ, na é panuâru.

³⁶ Â é ina tà Paulo pwiibà pâ: «Wà tèpa pitûâ, âna rà panuâ popai me, pâ, o jèe panuâu, â gàu pâra na ê pitàbwàti.»

* **16:27** Naa na é naèà kà tèpa Roma, âna wà pwi awéaari na karapuu, âna é nye tòpi ê wârimuru kà pwi âboro na é pwa karapuu, wiàna é uru wà pwini. Nye ciburà pwâra bà ê wârimuru. **16:30**
Apostolo 2.37

37 Â é ina wà Paulo tà tèpa pipa popai pâ: «Tàpéeni, wàibu, âna bu tupédu Roma†. Êco na rà pitèibu wà tèpa pitûâ kàwà, â rà nama pàdibu, na ara ê pâ âboro diri, â rà tûbu naa na karapuu! Â gona pwa na rà pacòobébu ni pwàniri? Bwa! O càcaa wàrapwiri! Wâdé na rà nye me wàilà ma rà panuâbu.»

38 Rà pawâjué ê pai ina kà Paulo wà tèpa pipa popai, â dau wâgo tà tèpa pitèimuru na rà tère pâ ru tupédu Roma. 39 Â rà me nau picigòboo tàru. Â rà pacòobéru, â rà tacoo gooru pâ, na ru pâra géé na napô.

40 Ru pâra wà Paulo ma Silas, â ru too dari Lydie. Géé na càuru ê pai còo tèpa cèikî, â ru pagòorà, â ru pâra.

17

Wà Paulo ma Silas na Tésalonika

1 Ru pâ naa du ville Amphipolis ma Apollonie wà Paulo ma Silas, â ru tèepaa naa Tésalonika, wâna tâa wê pwi jè *wâra pitapitiri kà tèpa *Juif. 2 Â é tò naa na wâra pitapitiri wà Paulo, wiâra ê nye pai pwa kêe. Â âracié tòotù pwicîri na é pwa pupûra goo ê popai na é pa géé na *Tii Pwicîri. 3 É paari tàra diri pâ auinapopai goo pwi *Mesia, [*pwi a pa-udò na rà tapacîê]. Ba wii pâ, ée mwa maagé còo, â [ée mwa bà. Êco na] ée mwa wâro còwâ géé na aubà. Â

† 16:37 Tupédu Roma—Wà Paulo ma Silas, âna ru me géé na pâ napô na rà popa wà tèpa Roma. Naa na naèà kà tèpa Roma, âna pwicîri na rà pâdi pwi âboro na tâa na tii kàra.

é ina tàra wà Paulo pâ: «Guwà còo, wà pwi Iésu na go picémaraê tàwà, âna wàé kaa pwi Mesia.»

⁴ Wà pàra tàpé gée goorà, âna rà cèikî, â rà pàra wiâ Paulo ma Silas. Dau wâru tàpé gée goo tèpa *Grec na rà pàra wiâru—tàpé na wâdé tàra ê pwapwicîri kà tèpa Juif—wàrapwiri mwara gée jaa ê pa ilàri imaina.

⁵ Êco na rà dau iboo wà pàra tèpa Juif, â rà todà tèpa âboro na nye ticè na wâdé naa goorà, ma rà pinaa ârapûru tèpa âboro na ville, ba na rà putàmu naa gooru. Â rà itàa pâ nau mudàru naa na pwârawâ kà pwi âboro na nee Jason, ba na rà poparu pâ naaniboo gòro naigé, na ara diri ê pâ âboro, [ba na pitèiru].

⁶⁻⁷ Êco na càra caa pâmariru, â rà dâti pâ wà Jason ma pàra tèpa cèikî naa jaa tèpa pitûâ kâra napô, â rà tomara pâ: «Wà pwini, âna é tòpi tupédu âboro èpà, wà Paulo ma Silas, na ru tubagù ê gòropuu diri, â nabàni, âna ru tèepaa naani! Wà tàpéeni ma wà tèpa béerà, âna rà cicara ê naèà kà César, pwi ukai kà tèpa *Roma. Ba rà ina pâ, nye caapwi co ê pwi ukai, â wà pwiibà, âna wà Iésu.»

⁸ Ûna rà tère pwiri wà tèpa âboro ma wà tèpa pitûâ, â nye dau céepwâa* tàra kaa. ⁹ Â rà mwa panuâ cawi wà Jason ma wà pàra tèpa bée, na rà wâri i wârimuru kàra.

Na Bérée

¹⁰ Ûna ne, â wà tèpa cèikî, âna rà pitu tà Paulo ma Silas, ba na ru pàra pwàniri [gée Tésalonika. Â ru pàra] naa na ville Bérée.

17:6-7 Luka 23.2; Ioane 19.12
dans l'affliction.

* **17:8** Céepwâa—Inquiet, être

Ûna ru tèepaa pâ, â ru too naa na wâra pitapitiri kà tèpa Juif. ¹¹ Wà tèpa Juif na tâa Bérée, âna rà dau wâdé jii tèpa Juif na rà tâa Tésalonika. Ba rà tòpi é popai naa na ipwàdé. Â diri na pâ tòotù, âna rà côo bwàti é Tii Pwicîri kàra, ba na rà côo pâ pwiri nye âjupâra kaa é pâ popai na é ina tàra wà Paulo. ¹² Wâru géé goorà na rà cèikî, â wâru mwara géé jaa tèpa Grec—pa ilàri imaina, ma tèpa paao.

¹³ Êco na rà tère wà tèpa Juif géé Tésalonika pâ, wà Paulo, âna é picémara é popai kà Pwiduée mwara na Bérée. Â rà me nau naa ârapûru tèpa âboro wê, ba na rà putàmu naa gooé. ¹⁴ Êco na rà nye êgò kaa mwara wà tèpa cèikî, â rà popa Paulo naa na aucoo kâra wànga. Â napwa naa goo wà Silas ma Timotéo, âna ru bwaa nye tà tâa Bérée.

¹⁵ Wà tàpé na rà picia wà Paulo, âna rà ciaé tia na ville Athènes. Â é cùrurà còwâ naa Bérée, ba na rà ina tà wà Silas ma wà Timotéo pâ, na ru piawài goro medarié.

Paulo na Athènes

¹⁶ Wà Paulo, âna é bwaa tàpo cipacî Silas ma Timotéo wâ Athènes. Â é côo pâ wà tèpa âboro na pwi napô-bà, âna nye itémuru kaa é pâ ânuuru duée na rà pwamaina. Â nye dau tòina kaa é pwâranümee. ¹⁷ Â é pâra naa na wâra pitapitiri kà tèpa Juif, â é patùrarà, wàilà ma wà tàpé na wâdé tàra é pwapwicîri kàra. Â diri na pâ tòotù, âna é patùra mwara wà tàpé na é pâdarirà naa na aupwa jèna.

18 Rà pitùra mwara ma wàé wà pàra tèpa pacâmuri âboro géé goo wà tàpé na ina goorà pâ, tèpa *épicurien* ma tèpa *stoïcien*†. Wà pàra tàpé géé goorà, âna rà ina pâ: «Gona dà na é gére tòri ma uti tâjè wà pwi bèepwiri?»

Â wà pàra tàpé mwara, âna rà ina pâ: «Wàra munaa é picémara cè pâ duée na nye ité‡.» Ba rà tère wà Paulo na é picémara wà Iésu ma é pai wâro còwâ.

19 Â rà ciaé naa jaa é wâratûâ kâra napô, na nee Aréopage, â rà ina tée pâ: «Nùmabà na bà tâmogòori bwàti é pâ namuru bèepwiri bwaa âmuê, na gà gére ina tâbà. 20 Ba gà pwa ma bà tère é pâ muru na ité, â nùmabà na bà tâmogòori é pai ina wèe.» 21 (Ba wà diri tèpa âboro géeni Athènes, ma wà tàpé na tèpa pârame na rà wâro wâni, âna rà nye tà tâa goo é pâ jèkutâ na bwaa âmuê.)

22 Â é cimadò wà Paulo, â é ina pâ: «Bwa; tàpé Athènes, go còo pâ guwà tèpa dau tòmiri é pâ duée. 23 Ba, na go gére tabéaa na é ville kàwà, â go còo é pâ auba na guwà pwamaina ma pwapwicîri naa goo. Â go pwa ma pâmari mwara é pwi aupwa

† 17:18 Tèpa *épicurien* ma tèpa *stoïcien*—Wà tàpé na rà câwiâ wà Épicure, é Zénon, tupédu philosophe kà tèpa Grec biu. É ina wà Épicure pâ, é muru na dau piwéna tà tèpa âboro, âna é ‘wâdé na maina’. É ina wà Zénon (pwi caa kà tèpa *stoïcien*) pâ, jè wâro wâna é ‘wâdé na maina’ wiàna jèe câjè caa tâmogòori é maagé, ma é ipwàdéé, â wiàna jèe nye dàpàgàjè jii wà tèpa âboro. ‡ 17:18 Cè pâ duée na nye ité—Wâru tèpa duée kà tàpé Athènes. Â rà niimiri pâ wà Paulo, âna é tura goo tupédu duée na bwaa âmuê. Jèpwi, âna wà pwi duée paa na nee Iésu; â jèpwi, âna tò duée ilâri na nee Wâro Còwâ.

*ârapwaaîlò na wii naa goo pâ: *Tà pwi jè duée na câjè caa tâmogòorié.*

«Guwà còo, wà Pwina guwà pwamainâê na câguwà caa tâmogòorié, âna wàé kaa, na go me nau picémaraê tàwà. ²⁴ Wà Pwiduée na é pwa é gòropuu, ma diri é pâ namuru na tâa na, âna wàé Pwi Ukai kâra napwéretòtù ma é gòropuu. Â câé caa tâa na é pâ wâra pwapwicîri na rà bari wà tèpa âboro. ²⁵ Â càcaa pâri ma jè pitu tée, wàijè tèpa âboro, pwacèwii na nùmee goo cè jè muru jiijè!

«Ba wàé na é naa tâjè diri é wâro ma ôomaa, ma diri é pâ namuru. ²⁶ Â é pwa ma wà tèpa âboro diri, âna rà còobé géé goo é pwi caapwi âboro, ba na rà wâro pitiri wâna é gòropuu. Â é jèe nabwé tòpò tàra é jèpa pàara na naja, ma é pwâadàra é jèpa napò.

²⁷ «É wàrapwiri é pai tòpò kée wà Pwiduée, ba na rà o mudée wà tèpa âboro. Ba câé caa wâiti jiijè. Â wiàna rà mudèe imudi wà tèpa âboro, â péa rà nye tà pâmariê. ²⁸ Ba jèe nabwé ina pâ: “Jè wâro géé gooé, â jè gù géé gooé, â jè tèpa âboro géé gooé.” Wâra na rà ina mwara pàra tèpa pwa tii kàwà pâ: “Jè tèpa naîê mwara§.”

²⁹ «Gée goro na jè tèpa naîê, â jè cibwaa niimiri pâ wà Pwiduée, âna é pwacèwii é duée na pwa goro atü, é, na pwa goro mwani mii ma mwani pwaa, wiâra é auniimiri kà tèpa âboro! ³⁰ Rà wàrapwiri wà

17:24 1 Rois 8.27; Apostolo 7.48 **17:25** Psaume 50.12 **17:27** Psaume 145.18; Jérémie 23.23 § **17:28** Jè tèpa naîê mwara—Wà Paulo, âna é ina é popai na ru wii tupédu poète grec. **17:29** Ésaïe 40.18–20, 44.10–17; Apostolo 19.26

tèpa âboro na jè pàara, êco na wà Pwидуée, âna é dau pidàpwicâarié goorà, ba ticè na rà tâmogòori.

«Êco na nabàni, âna é tacoo goorà, ba na rà pinünüma, ba na o tòotéri ê wâro kàra. ³¹ Ba é jèe nabwé tòpò ê Tòotù na ée mwa pitèi diri ê pâ âboro naa gòropuu, â é aupitèi kêe, âna o *târù. Ée mwa pinaigé mee ê pwi âboro, na é jèe nabwé pitòrigarié târa pwi tòotù-bà. Â é pawâroé còwâ gée na aubà, ba na é paari tâjè diri pâ wàé kaa pwiri, ê pwi a pitèimuru na ia é jèe pitòrigarié.»

Rà pitadàrùrà goo ê popai

³² Ûna rà tèreê na é gére tûra goro é wâro còwâ gée na aubà, â [rà pitadàrùrà wà tèpa âboro-bà]. Wà pàra tàpé, âna rà pitaurèe gooé; â wà pàra pwi, âna rà ina pâ: «Bà o mwa têregà còwâ goo pwiri, na cè jè tòotù.» ³³ Â é còobé jìirà wà Paulo. ³⁴ Êco na, pwa pàra tàpé mwara, na rà tâa gooé, â rà cèikî naa goo ê popai kêe. Wàrapwiri naa goo wà Denys, pwi jè a tâa na wàratûâ kà tàpé Athènes, ma tô jè ilàri na nee Damaris, ma pâ pàra âboro mwara.

18

Na Korénito

¹ É pàra wà Paulo gée Athènes, naa na ville Korénito. ² Â é pâmari naawê pwi jè *Juif na nee Aquilas, pwi âboro gée na province Pont, na ru bwaa tàgére tèepaa me gée Italie, ma wà Priscille, tô wâdèe. Ba wà Claude, pwi ukai kà tèpa *Roma, âna é jèe nabwé ina tà diri tèpa Juif pâ, na rà còobé gée Roma.

Wà Paulo, âna é pâra nau cairu. ³ Â é pâra nau pitâa jaaru ma rà piwakè naima. Ba po caapwi bwàti é wakè kâra—rà tèpa pwa wâ imwaano*. ⁴ Â, diri pâ tòotù pwicîri, â é picémara ê popai wà Paulo, naa na é pâ *wâra pitapitiri. Â é patùra tèpa Juif ma tèpa *Grec, â é mudàra ma rà cèikî naa goo ê popai na é ina.

É biyé dà tàpé na càra caa tèpa Juif

⁵ Na ru mwa tèepaa me géé na province Macédoine wà Silas ma Timotéo, â wà Paulo, âna é nye po tâa goo kaa ê picémara ê popai. Â é ina tà tèpa Juif pâ: «Wà Iésu, âna nye wàé kaa pwi *Mesia, [*pwi a pa-udò na guwà tapaciê géé na biu].»

⁶ Êco na rà cicaraé, â rà pi-inaé ba èpà. Â é tauri tétâjii é dàuru puu† géé goro ârabwée kêe wà Paulo, â é ina tàra pâ: «Wiàna tiâu wà jii é wâro kà Pwiduée, âna mwa nye géé goowà, â câgo caa pwi majoroé. Nabàni, âna go pâra dari tàpé na càra caa tèpa Juif.»

⁷ Â é còpò jiià, â é pâra naa jaa pwi jèpwi na nee Titius Justus, pwi âboro na wâdé tée é pwapwicîri kà tèpa Juif. Ê pwârawâ kêe, âna é tàpo wâmwünyabweri é wâra pitapitiri. ⁸ Â wà Crispus, pwi ukai kâra wâra pitapitiri, âna é cèikî naa goo wà Pwi Ukai, cau wâilà diri mara é pwârawâ kêe. Â wâru mwara tèpa Korénito na rà tère Paulo, â rà cèikî, â *upwaarà.

18:3 Apostolo 20.34 * **18:3** Tèpa pwa wâ imwaano—é, Tèpa wakè goro parawére macii. **18:5** Apostolo 17.14–15 **18:6** Apostolo 13.46,51, 20.26 † **18:6** Tauri tétâjii é dàuru puu—Pai ina wèe pâ, o càcaa pûra naa gooé cè pwina o tèepaa marirà.

⁹ Naa jè ne, â é pipaarié naa na nyuâa wà Pwi Ukai tà Paulo, â é ina tée pâ: «Gà cibwaa pwa ma wâgotâgâ, â gà cibwaa pwacimarù[†], â gà nye tà coo goo ê picémara ê popai kôo. ¹⁰ Ba go nye tà wâjaagâ, â o nye ticè pwi jè âboro cèna é tâjùrugâ, ma o pwa tâgâ cèna èpâ. Gà nye tà ina ê popai, ba wâru é pâ âboro kôo na rà wâna é ville bèepwiri.»

¹¹ Â é tâa wê wà Paulo naa na caapwi naja, â 6 parui. Â é pacâmuri tâpé Korénito goro ê popai kà Pwiduée.

Dàtié na ara pwi kupénoo roma

¹² Na pàara na wà Gallion, âna pwi kupénoo naa na province Akaïe[§], â rà cau cinaima wà tèpa Juif, â rà tâjùru wà Paulo, â rà popaé pâ naa na aupitèimuru [na ara pwi kupénoo]. ¹³ Â rà ina tée pâ: «Wà pwi âboro bèeni, âna é tacoo goo tèpa âboro, ba na rà pwamaina wà Pwiduée, naa na pai pwa na pi-itè jii ê *Naèà [kâra pwapwicîri kâbâ].»

¹⁴ Bwaa câé caa pâji tûra wà Paulo, â é tòpi tàra wà Gallion pâ: «Tàpéeni, wiàna wà pwi âboro bèeni, âna [é pòtâmwarâ âboro, é wiàna] é gére pwa cè pwina dau èpâ, â pwiri go gére tàmaariwâ. ¹⁵ Êco na guwâ pitòocia goro ê pâ popai, ma é pâ neere âboro, ma é naèà kâwâ. Â êpwiri, âna nye pikâwâ. Càcaa nûmoo na go pwi a pitèi ê pâ namuru bèepwiri.»

¹⁶ Â é pwa ma tû tàra géé na é aupitèimuru. ¹⁷ Â rà ègò, cau wailà diri, â rà tâjùru wà Sostène, pwi ukai kâra wâra pitapitiri, â rà pièié na ara é wâra

[†] **18:9** Pwacimarù—Être silencieux. **18:10** Josué 1.9; Ésaïe 41.10
[§] **18:12** Akaïe—Napô Grèce nabà.

pitèimuru. Êco na nye ticè na é côo naa goo wà Gallion.

Pai wâjué côwâ naa Antioche

¹⁸ Bwaa nye tàpo gòiri ê pai tâa kà Paulo wâ Korénito. Â géewê, â é picijii tèpa cèikî. Â é popa wiâê wà Priscille ma Aquilas, â rà pâra naa Cen-crées. Rà tò naa gò jè wànga, pâ naa na province Syrie. Na é bwaa tâa Cen-crées wà Paulo, â é pwa ê jè *ipwataâboro. Â é pwa ma pwârü diri ê pûrûê, wiâra ê naèà kà tèpa Juif.

¹⁹ Nabwé, â rà pâra géewê gòro wànga. Â rà tèepaa naa na ville Éféso. Â é tò wà Paulo naa na wâra pitapitiri, â rà pitûra ma wà tèpa Juif. ²⁰ Â rà ilari jiié pâ, na é bwaa tàpo tâa jaarà.

²¹ Â é ina tàra pâ: «Bwa*, êco na, wiàna câbawâdé kà Pwидуée, â go o mwa wâjué côwâ medariwà.» Â é pâra jiiirà.

Â é còpòo gòro wànga géé Éféso, [â ru jèè tà tâa wê wà Priscille ma Aquilas].

²² Ūna é ti wâ Césarée wà Paulo, â é too [naa Iérusaléma] nau pwabwàcu tà tèpa cèikî. Â nabwé, â é wâjué côwâ naa Antioche wâ Syrie [na ia é tapoo i pâra kêe géewê].

béâracié kâra pai pâra kà paulo

(Naporomee 18.23–21.16)

²³ Bwaa nye tàpo gòiri ê pai tâa kà Paulo wâ Antioche. Géé na càùé, â é pâra côwâ mwara. Â

18:18 Nombres 6.18; Apostolo 21.24 * **18:21** Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà naagée pâ popai bèeni: Ba nûmoo na go tâa goo ê tòotù maina na Iérusaléma.

é pâra pitiri Galatia ma Phrygie, nau pagòo tèpa cèikî.

Wakè kà Apollos na Éféso

²⁴ Na pàara bèepwiri, âna é me naa Éféso wà pwi jè Juif na nee Apollos, pwi âboro gée na ville Alexandrie. Wà pwiibà, âna pwi âboro na é tura bwàti ma tâmogòori bwàti é *Tii Pwicîri. ²⁵ Â jèe pacâmuriê naa goo é pai *pâra wiâ Pwi Ukai, â é pwi a tàcî. Â é picémara tà tèpa âboro é *Picémara Wâdé kà Kériso. Â é pacâmurirà ma napéaati bwàti é popai gooé. Êco na é nye tâmogòori co é *piupwaa kà Ioane.

²⁶ Â é tapoo tura na é wâra pitapitiri, â nye ticè na wâgotêe goo. Â ru tereê wà Aquilas ma Priscille, â ru popaé naa jaaru, â ru ina tée bwàti é naigé kà Pwiduée.

²⁷ Ũna nūmee na é pâra naa Akaïe, â rà pagòoé wà tèpa cèikî, â rà pwa tii pàdari tèpa cèikî wê, ba na rà tòpié bwàti.

Ũna é tèepaa pâ naawê, â é pwi jè bépitu na maina, ba kà tàpé na rà jèe cèikî gée goro é *pimeaari imudi kà Pwiduée. ²⁸ Â rà pitura ma wà tèpa Juif na ara diri âboro, â po ticè na rà wà tée, ba é *paâjupâra târa goro é Tii Pwicîri pâ, wà Iésu âna wâé kaa pwi Mesia.

19

Paulo na Éféso

1 Na é bwaa tàgére tâa Korénito wà Apollos, â wà Paulo, âna é tapàgà pâ ê pâ ére na tâa gòrojaa*, â é tèepaa naa Éféso.

Â é pâmari naawê pàra tèpa cèikî, â é tawèerirà pâ:
2 «Ûna na ia guwà cèikî, â é nye boome naa gòwà ê Nyuââê Pwicîri?»

«Câbà caa tâmogòori pâ pwa cè nyuââê pwicîri!»

3 «Âna dà *piupwaa cèna *upwaa wà goo?»

«Goo é piupwaa kà Ioane.»

4 Â é ina tàra wà Paulo pâ: «Wà Ioane, âna é upwaa tàpé na rà pinünüma ma rà biirà naa goo wà Pwiduée. Â é ina tà tèpa *Juif pâ, na rà cèikî naa goo wà pwi âboro na ée mwa pwicò kêe—wà Iésu.»

Rà tòpi Nyuââê Pwicîri

5 Wà tèpa cèikî, âna rà nama upwaarà naa na nee Pwi Ukai Iésu. 6 Ûna é tòpò du îê naa gòrà wà Paulo, â é boome naa gòrà ê Nyuââê Pwicîri, â rà tùra na pâ pwâratùra na ité, â rà inapàpari ê pâ popai na é naa tàra wà Pwiduée. 7 Wà tèpa âboro-bà, âna rà jèe wâpâ na 12 ma.

É picémara popai naawê

8 Géewê, â é ciburà too naa na *wâra pitapitiri wà Paulo naa na âracié parui. Â câe caa piwâ na é picémara ê popai goo ê *Mwaciri kà Pwiduée, â é dau mudàra ma rà cèikî wà tèpa âboro naa goo é pwina é ina tàra.

19:1 1 Korénito 3.6 * **19:1** Ê pâ ére na tâa gòrojaa—Na Phrygie ma na province Asia. **19:2** Apostolo 8.16 **19:4** Mataio 3.11 **19:6** Apostolo 8.17; 10.44,46

⁹ Êco na wâru tàpé na rà pagòdo pûrurà ma tàutàra na rà cèikî. Â rà pitaurée goo ê pai *pâra wiâ Pwi Ukai, na ara diri ê pâ âboro. Â é pâra jiiirà wà Paulo, â é popa tèpa cèikî, â é pacâmurirà diri na pâ tòotù, naa na ê jè wâra ipitiri kà Tyrannus†. ¹⁰ É piwàrapwiri ê pai pwa kêe wà Paulo naa na ârailu naja, êkaa na rà tère ê popai kà Pwi Ukai diri wà tàpé na rà tâa na province Asia—wà tèpa Juif ma wà tàpé na càra caa tèpa Juif mwara.

Tèpa naî Scéva

¹¹ Wà Pwiduee, âna é pwa ma é pinaigé mee wà Paulo ê pâ câmu kêra pàtème na nye dau wâdé kaa, na rà pò goo wà tèpa âboro. ¹² Â wà tèpa âboro, âna rà popa ê pâ ârabwée ma pâ noo kêra imwaano, ba na é tigée goo wà Paulo. Â rà popa pàdari tèpa maagé, â rà jèe nye wâdé kaa! Â wà tèpa duée, âna rà còobé, â rà pâra.

¹³ Pwa mwara pàra tèpa Juif, na rà nye tà pipâra wii napô, ba na rà tü còobé ê pâ duée gée goo ê pâ âboro. Â rà pimudàra ma rà pwa naa na nee Pwi Ukai Iésu. Â rà ina tàra pâ: «Naa na nee wà Pwi Ukai Iésu na é picémaraê wà Paulo, â guwà còobé!»

¹⁴ Wà tàpéebà, âna wà tèpa 7 naî Scéva, pwi jè caa kà tèpa pwa *ârapwaaailò.

Go tâmogòori Iésu. Wâguwà wàa?

† **19:9** Wâra ipitiri kà Tyrannus—Pwiri é mu pacâmuri tèpa âboro naawê wà pwina nee Tyrannus. **19:11** Apostolo 14:3 **19:12** Apostolo 5.15

15 Êco na é tòpi tàra i pé duée pâ: «Go tâmogòori wà Iésu, â go tâmogòori mwara wà Paulo. Â gona wâguwà, âna guwà tèpa wàa?»

16 Â wà pwi âboro bèepwiri na tâa gooé i duée, âna é êgò géé paé, â é tâjùrurà†, â é dau èirà. Â rà mwa uru pa é aurumuru kàra géé pwârawâ kêe, âna rà jèe cicàpé!

17 Ûna rà tâmogòori é jèkutâ bèepwiri wà tàpé Éféso—wà tèpa Juif ma wà tàpé na càra caa tèpa Juif mwara—â nye dau maina kaa é pai wâgotàra, â rà cau papwicîri é nee Pwi Ukai Iésu. 18 Wâru géé goo tàpé na rà jèe cèikî, na rà me nau inapàpari na ara diri é âboro é pâ muru na rà pwa pwàniri. 19 Ê jè auwâru goo tàpé na rà tèpa patùra pâ duée, âna rà pame é pâ tii kàra, â rà cîri na ara é pâ âboro. Â é jéûru wâri wàra diri é pâ tii bèepwiri, âna dau maina awé. Ba é tèepaa naa goro 50 000 mwani atü kàra§. 20 Êkaa na é jèe pipâra pâ é popai kà Pwi Ukai, â é pwa ma pimaina mwara é pàtamee.

Rà cicara Paulo tèpa wakè wâ Éféso

21 Géé na càùru é pâ muru bèepwiri, â é ni- imiri wà Paulo pâ, na é tapàgà pâ é du province Macédoine ma Akaïe, ba na é pâra naa *Iérusaléma. Â é ina mwara pâ: «Wiàna go tèepaa pâ, â wâdé mwara na go pâ naa *Roma.»

† 19:16 Tâjùrurà—Pàra Tii Pwicîri naa na latin, âna rà ina pâ: Tâjùru tupédu ârailu géé goorà. 19:17 Apostolo 5.11 § 19:19 50 000 mwani atü kàra—Po dau maina awé wâri wèe. Wâri pwi caapwi âboro naa na wâro kêe. 19:21 Apostolo 23.11; Roma 1.13

22 Â é panuâ pâ béaa kêe naa Macédoine wà Timotéo ma Éraste, tupédu ârailu âboro géé goo tèpa pitu tée. Â wàé, âna é bwaa tà tâa na province Asia na jè pàara.

É ina ba èpà Paulo wà Démétrius

23 Na pàara bèepwiri, âna gùmagù ba maina é napô [géé goro é popai kà Paulo] goo é pai pâra wiâ Pwi Ukai. 24 Ba pwa pwi jè âboro na nee Démétrius na pwi a wakè goo é pâ paò pwaa. Â é pwa é pâ nari wâra pwapwicîri kà Artémis*, tô jè duée. Â dau maina é mwani na rà tòpi ma wà tèpa bée.

25 Â é cau panaimarirà diri, â é ina tàra pâ: «I tàpé wée, guwà tâmogòori pâ é wâdé kâjè, âna é me géé goro é pwâra wakè kâjè bèeni. 26-27 Ba po dau wâru tèpa âboro ni na province Asia, ma pitiri gòropuu, na rà pwamaina Artémis. Êco na guwà jèe tàgére còo ma tère é pwina é pwa é ji pwi Paulo bèepwiri. Ba é gére inapàpari pâ, ticèmuru naa goo ânuuru duée, ba muru na pwa goro na-araraîri âboro. Â rà pâ nau wâru wà tàpé na rà cèikî é pwiibà, càcaa wâco wâni Éféso, â jèe wâpitiri Asia.

«Po dau èpà, ba o péa o ina ba èpà é wakè kâjè, bau imara† i wâra pwapwicîri kà Artémis, â péa o nabwé na jè pwamainâ!»

Gùmagù napô

19:23 2 Korénito 1.8 * **19:24** Artémis—Tô duée kà tèpa Grec, târa pwaapà ma ipwénaí. Nee naa na latin pâ Diana. † **19:26-27** Imara (imee)—Sentiment de respect, de crainte, qui se dégage de splendeur.

²⁸ Rà nye dau putàmu kaa tèpa wakè goro paò, â rà tomara too pâ: «Wà Artémis kâjè tàpé Éféso, âna é tâjaijè diri!»

²⁹ Â pâ nau gùmagù ê pé napô diri, ba cau tèpa âboro diri, âna rà piwàcî pâ naa na aupitapitiri. Â rà dàti wiârà wà Gaius ma Aristarque, tupédu âboro géé na province Macédoine, tupédu bée wà Paulo goro picémara ê popai. ³⁰ Nüma wà Paulo na é pâra mari ê pâ âboro, ba na rà pitùra, êco na rà pacooé wà tèpa cèikî. ³¹ Â wà pâra tèpa bée mwara, tèpa âboro imaina me géé Asia, âna rà panuâ popai tée pâ, na é cibwaa cipàpari ê pâ âboro naa na wâra ipitiri.

³² Napwa naa goo wà tèpa âboro, âna jèe càra caa pitàmaarirà, ba wà pâra tàpé, âna rà tomara pâ, wàrani. Â wà pâra pwi, âna rà tomara ê jè pai ina wèe. Â wâru tàpé na càra caa gére tâmogòori pâ géé goro dà na rà gére ipitirà.

³³ Wà pâra tèpa Juif, âna rà popa pwi jè âboro na nee Alexandre, â rà piwiâ tée ê majoro ê pitapitiri kà tèpa âboro bèepwiri. Â rà cètùué, ba na é pwi a pitùra kàra na ara pâ âboro. Â é cimadò, â é pagòtù ê îê, ba na é ilari jii tèpa âboro pâ, na é tura.

³⁴ Êco na, na rà tâmogòori pâ é pwi Juif [na é cèikî naa goo wà Pwiduée] â rà cau tomara too diri pâ: «Wà Artémis kâjè tàpé Éféso, âna é tâjaijè diri!» Â po ârailu ineretòtù kàra goro tomara pwiri.

É pacoora pwi jè a pitûâ

³⁵ É mwa bàra pâra nau pacoora wà pwi a pwa tii kêra wâratûâ kêra napô. Â é ina tàra pâ: «Bwa; i tàpé géé Éféso! Jè tâmogòori diri pâ ê napô bèeni, âna é pwi a piwéaari ê wâra pwapwicîri kà Artémis, ma é ânuuê pwicîri—ê ânuuê na pwa goro atù, â na tûu boome géé napwéretòtù! Wàilàapà pwina câé caa tâmogòori pwiri? ³⁶ Nye ticè pwi jèpwi cèna é tobapwâ. Wâdé na guwà moo, â guwà cibwaa ûri imudi. ³⁷ Ba guwà pame naani wà tèpa âboro bèeni. Êco na nye ticè na rà mura géé na é wâra pwapwicîri, ma ticè na èpà na rà ina naa goo Artémis, tô duée ilàri kâjè.

³⁸ «Wà Démétrius ma tèpa bére wakè kêe, âna munaa nûmarà na rà bu èpà, naa goo cè pwi jèpwi. Wâdé, êco na nye pwa tèpa pitèimuru, â nye pwa mwara é pâ tòotù kêra pitèimuru. Wàépwiri wâna na, na rà pâra nau piciapwâ naawê. ³⁹ Wiàna bwaa pwa cè muru cèna nûmawà na guwà tawèeri, â jè mwa pitùra goo naima, na pai pwa wèe na wâdé, na cè tòotù kêra wâratûâ. ⁴⁰ Ba péa rà niimiri wà tèpa Roma pâ, jè nama gûmagù napô, géé goo é pwina tèepaa nabà. Â wiàna rà tawèerijè goro majoro é pitapitirijè, â o ticè na jè tòpi tàra goo.»

Â géé na càùru é pai tùra kêe, â é ina tàra pâ, na rà ipiina.

20

Paulo na Macédoine ma na Grèce

¹ Ûna jèe nabwé é pai pipwa kàra, â é papitiri tèpa cèikî wà Paulo, â é pagòora.

Gée na càuru ê jè pàara, â é picijiirà, â é pâra naa na province Macédoine. ² Â é tapàgà ê pâ napô Macédoine, â é dau pagò tèpa cèikî na rà tâa wê goro ê pâ popai na wâru. Â géewê, â é pâra naa Grèce. ³ Â é bwaa tà tâa wê, naa na âracié parui. Â gée na càùè, â é pwa na é tò naa gòro wànga pâ naa na province Syrie. Êco na é tère pâ, pwa na rà pwa tûa têe wà tèpa *Juif. Â é niimiri pâ, na é wâjué, ma é pâ naa Macédoine.

⁴ Wâru tèpa âboro na rà pâra wiâê gée na pâ jèpa ville—wà Sopater gée Bérée, pwina naî wà Pyrus; wà Aristarque ma Secundus gée Tésalonika; wà Gaius gée Derbe; â âracié âboro mwara gée na province Asia—wà Timotéo, ma Tychique, ma Trophime. ⁵ Rà pâra béaa kâbà*, â rà mwa tà tapacîbà wâna ville Troas. ⁶ Â napwa naa goobà, âna bà pa wànga gée na ville Filipi, gée na càuru ê pâ *tòotù maina kâra ‘pi-ija poloa na ticè nyaa kêe’. Â gée na càuru ê 5 tòotù, â bà mwa pâdarirà naa Troas. Â bà bwaa tà tâa wê naa na caapwi nadàpara pwapwicîri.

Paulo na Troas

⁷ Na bàrane kâra *tòotù pwicîri, â bà caatâa naima târa pa utimuru, ma tubiti ê poloa†. Â é patùra tèpa cèikî wà Paulo, tiagoro nabibiu kâra ne, ba ée jèe pâra jiiirà, na dàuru. ⁸ Bà picaatâa na é pwi naditârâwâ na tâdòiti. Â dau wâru ê pâ ânye na tâa wê.

* **20:5** Kâbà—Wà Luka, pwi awii i tii bèeni, âna é bwaa tà tâa jaa wà Paulo. † **20:7** Tubiti ê poloa—Sainte-Cène, eucharistie. Còo note goo Apostolo 2.42.

É pawâro cōwâ Eutyque

⁹ Pwa pwi âboro èpo, na nee Eutyque, âna é tâa na goropwârawâ kîri†. Â, na é gére pwa nyakâra tûra wà Paulo, â é puuia wà pwini, â é tûu géé na âracié narawâ tâdòiti. Â, na rà pipagòtùé, âna é jèe bà.

¹⁰ Â é boo wà Paulo, â é cùué boo, â é tòtòopié, â é ina pâ: «Guwà cibwaa nama wâgotàwà, ba é bwaa nye wâro.»

¹¹ Ûna é too cōwâ wà Paulo, â é tubiti ê poloa, â rà ija. Â é bwaa tûra ba gòiri mwara tiagoro pwârapwaa. Â géé na càuru pwiri, â é pâra jîrà. ¹² Â wà tèpa cèikî, âna rà pâra wiâ i pwi âboro èpo [naa jaaé]. Â rà nye dau ipwàdéé diri kaa.

É tapoo pai wâjué cōwâ kêe

¹³ Bà pâra béaa kà Paulo gòro wànga, ba nümee na é pâ napô tia na ville Assos, â na bà mwa popaé géewê. ¹⁴ Â é tòme daribà naa gòro wànga naa Assos, â bà pâra naa na ville Mytilène. ¹⁵ Géewê, na tòotù géé paé cōwâ, âna bà pâ goro jènere gòropô Kio. Â, na dàuru kêe, â bà coo na gòropô Samos. Â, na tòotù géé paé cōwâ, â bà tèepaa naa na ville Milet. ¹⁶ Ba é jèe nye tûâri wà Paulo pâ, o câé caa coo na Éféso, târa na o câé caa tà èrà wâna province Asia. Ba é wàcî, târa na é tèepaa naa *Iérusaléma, wiàna pâri, na tòotù kâra Pentecôte, [*tòotù maina kâra piûnya].

É picijii tèpa cèikî na Éféso

† 20:9 Tâa na goropwârawâ kîri—Câcaa muru pwicîri naa na pai pwa kâra.

17 Ûna bà tèepaa naa Milet, â é panuâ popai wà Paulo pâ naa Éféso, jaa tèpa pitûâ kâra wâra pwapwicîri, ba na rà me mariê naa Milet.

18 Ûna rà pitànaima, â é ina tàra pâ: «Guwà jèe nye côo ê pai wâro kôo naa nabibiu kàwà, tapoo na tòotù na go tèepaa medariwà naa na province Asia.

19 Â go piênawéna kà Pwiduée, na ê ipakîri. Â, na pâra tòotù, âna go mu i, â go mu dau pidâpwicâariô goo ê pâ tûâ na èpà, na rà pwa tôo wà tèpa Juif.

20 Guwà tâmogòori pâ go jèe ina tàwà diri ê pâ pwina wâdé ba kàwà, â nye ticè na go naapwàniri goowà. Ba go picémara ma pacâmuriwà, béaa kâra diri ê pâ âboro, ma naa na mwara ê pâ pwârawâ kàwà. 21 Go ina ba gòo tà tèpa Juif, ma tàpé na càra caa tèpa Juif mwara pâ, na rà pinünüma ma rà biirà naa goo Pwiduée, â na rà cèikî naa goo Pwi Ukai kâjè Iésu Kériso.»

O câjè mwa caa picôjè còwâ

22 «Â êni, âna é tacoo goòo ê Nyuââê Pwicîri, ba na go pâra naa Iérusaléma, â câgo caa tâmogòori cè pwina o tèepaa mariô. 23 É mu nye tà patêreô naa na ê pâ napô ê Nyuââê Pwicîri pâ, ê karapuu, ma ê maagé côo, âna rà nye tàgére tapaciô. 24 Êco na pé piticèmuru naa goo, na go bà, é, na go wâro. Ba wàéni ê pwina dau pwamuru naa goo: Na go tubamwara[§] ê wakè na é naa tôo wà Pwi Ukai Iésu,

20:17 Apostolo 18.21 **20:18** Apostolo 18.19 **20:23** Apostolo 9.16, 21.11 **20:24** Apostolo 21.13; 2 Timotéo 4.7 § **20:24** Na go tubamwara—Pâra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà naagéé pâ popai bèeni: Naa na ipwàdéé.

na go picémara ê *Picémara Wâdé, goo ê *pimeaari imudi kà Pwiduée.

²⁵ «Ia go picémara pâ jaawà ê *Mwaciri kà Pwiduée. Â nabàni, âna go tâmogòori pâ o câjè mwa caa picôojè còwâ. ²⁶ Êkaa pwiri, na go ina ba gòo tàwà nabàni, pâ: Wiàna cè pwi jè ârapàarawà, âna o tiàué jaa Pwiduée, â câgo caa pwi majoroé. ²⁷ Ba go jèe picémara tàwà, diri ê pâ pwina, na guwà tâmogòori, naa goo ê auniimiri kà Pwiduée. Â nye ticè cèna go pwàniri goowà.»

Tòimiri bwàti tèpa cèikî

²⁸ «Guwà ipwacòowà, â guwà tòimiri bwàti mwara ê wâra pwapwicîri kèe, ba tèpa âboro kà Pwiduée. Ba ê Nyuââê Pwicîri, âna é naarà tàwà, ba na guwà wéaarirà, wàilà na é jèe wârirà wà Pwiduée, goro ê pai bà kà Pwina naîê Iésu*. ²⁹ Ba go nye tâmogòori pâ géé na càùru ê pai pâra kôo, â rà o tèepaa me wà tèpa âboro na tèpa pwâ. Â rà pwacèwii tèpa macii a piuti na rà o tòdidiri ê na gomu goowà. ³⁰ Â nye géé nabibiu kàwà mwara, na rà o cimadò géewé wà tàpé na rà pwâ, ba na rà dàti tèpa cèikî wiàrà.»

Guwà ipwacèwii

³¹ «Guwà tà tàcî, â guwà tà niimiri pâ po âracié naja na go tâa jaawà. Â pwa ê pàra pàara na, mu tûu ê pwâra jawé kôo na go mu pagòowà jècaa, naa ne ma pwaa. ³² Â nabàni, âna go naawà tà Pwiduée,

20:28 1 Timotéo 4.16; 1 Pétèru 5.2–4 * **20:28** Goro ê pai bà kà Pwina naîê Iésu—é, Goro ê pai bà kèe {Pwiduée}. Grec: Goro ê pai joro domii kèe. **20:29** Mataio 7.15; Ioane 10.12 **20:31** 1 Tésalonika 2.11

ma ê popai goro ê pimeaari imudi kêe. Ba wàé na tà tée ê pàtamee, târa ma é pagòowà, ma naa tàwà ê pâ *aupwényunyuâari na é jèe nabwé ipwabwàti, ba kà tèpa âboro kêe.

³³ «Ûna go bwaa tâa jaawà, â càcaa nümoo goo cè mwani pwaa, ma cè mwani mii, ma cè ârabwée kâra cè pwi jèpwi. ³⁴ Ba guwà nye tâmogòori pâ go nye wakè goro é du na-araraîô bèeni, ba târa é pwina nümabà goo, ma wà tèpa béeò. ³⁵ Â go jèe paari tàwà mwara pâ, na jè wakè, târa ma jè pitu tà tàpé na rà maagé ma piticè kâra. Na jè wàrapwiri, â jè niimiri é popai kà Pwi Ukai Iésu na é ina pâ: “Dau maina ipwadée kà pwina é naa, jii pwina é tòpi.”»

³⁶ Â géé na càuru é pai tùra kêe bèepwiri, â é tùu jùrué wà Paulo, â rà capai pwapwicîri naima. ³⁷ Â rà ibwénüu, ba na rà picijié, â rà nye po cau i diri. ³⁸ Ba po dau pikîri é pwâranümarà, géé goro na é ina tàra pâ, o càra mwa caa picôorà còwâ. Â géewê, â rà ciaé boo tiagoro é wànga.

21

Gòobàra pâra kà Paulo naa Iérusaléma

¹ Bà ipicijii ma tèpa pitûâ kâra wâra pwapwicîri na Éfeso, â bà tò naa gòro wànga. Â bà itaa ba tàrù naa gòropô Cos*. Ûna dàuru, â bà too naa gòropô Rhodes, â géewê, â bà pâra naa na ville Patara. ² Naawê, âna bà pâmari pwi wànga pâ naa na ére

20:33 1 Korénito 9.11–12 **20:34** Apostolo 18.3; 1 Tésalonika 2.9 * **21:1** Cos; Rhodes—Ârailu pô na nawià Méditerranée naa goro jènere napô Turquie. (Wâ Turquie, âna é province Asia naa na pàara kà Paulo.)

napô Phénicie, â bà tò naa gò, â bà pâra. ³ Â bà pâra, â ûna bà niâ pâ, â bà côo é pô Chypre, â bà tòpòé naa gòro aèmwü. Â bà itàa dàra province Syrie, â bà ti wâna pwi jè ville wê, na nee Tyr, wâna na na kai naawê ê wànga.

⁴ Ûna bà pâmari tèpa cèikî wê, â bà tà tâa jaarà naa na caapwi nadàpara pwapwicîri. Â ê Nyuâaê Pwicîri, âna é naa tàra ê popai goo Paulo. Â rà ina tée pâ, na é cibwaa too naa *Iérusaléma†. ⁵ Êco na, géé na càuru caapwi nadàpara pwapwicîri, â bà coo gòobàra pâra kâbà. Â rà piciabà wà tèpa tâa wê, wàilà mara wâdàra, ma èpo kàra. Rà ciabà tia bàrawià, â na bà tèepaa boo, â bà tùu jùrubà, â bà pwapwicîri. ⁶ Nabwé, â bà tò naa gòro wànga, â rà wâjué còwâ naa jaarà wà tèpa cèikî.

Patêre Paulo pâ o tâjùrué

⁷ Bà còpòo géé Tyr, â bà pâra naa Ptolémaïs, pwi aucoo kâra wànga. Â bà tubanabwé naawê ê pâra kâbà gòro wànga. Géewê, â bà pâra nau pwabwàcu tà tèpa cèikî, â bà bwaa tàpo tâa caapwi tòotù wâjaarà.

⁸ Bà còpòo pâ naa Césarée na dàuru. Ûna bà tèepaa naawê, â bà pitâa jaa wà Filipino, pwi a picémara ê *Picémara Wádé, wà pwi jè ârapàara tèpa 7 dikona na ia pitòrigarirà na Iérusaléma. ⁹ Wà pwiibà, âna ârapapè é pa èpo dopwa kée, na rà pa *péroféta. [Ba

21:4 Apostolo 20.23 † **21:4** Munaa é ina ê Nyuâaê Pwicîri pâ, o tubaèpa tà Paulo, wiàna é pâra naa Iérusaléma. Pwiri wàilà tèpa âboro na rà pame popai-bà, âna rà niimiri pâ, pai ina wèe pâ, na é cibwaa pâra naawê. **21:8** Apostolo 6.5, 8.40

rà inapàpari ê pâ popai na cùrurà goo Pwidueé.]

¹⁰ Â jèe dau wâru ê tòotù kâbà naa na pwi ére-bà.

Â, na pàara-bà, âna é tèepaa boome géé napô *Judée wà pwi jè péroféta, na nee Agabus. ¹¹ Â ûna é pâmaribà, â é pa karapuu kà Paulo, â é ipii còwâ ê du âê ma du îê goo, â é ina pâ: «Wàeni ê pwina é ina ê Nyuûaê Pwicîri: “Wà pwi âboro na kêe ê karapuu bèeni, âna rà wàrani târa cè pai piié wà tèpa *Juif na Iérusaléma. Â rà o mwa naaê tà tàpé na càra caa tèpa Juif†.”»

¹² Êna bà tère pwiri, wàibà ma tèpa tâa wê, â bà tacoo goo wà Paulo pâ, na é cibwaa too naa Iérusaléma.

¹³ Êco na é tòpi tâbà pâ: «Cina guwà gére i, ma pwa ma pikîri ê pwâranümo? Wiàna tò-o ma pòtàmwarâo naa goo nee Iésu na Iérusaléma, âna go jèe pipwabwàtio.»

¹⁴ Êna càcaa pâri ma bà tubatûu ê pwâranümee, â bà nabwé na bà tacoo gooé, â bà ina pâ: «Wâdé na coo ê câbawâdé kà Pwi Ukai.»

¹⁵ Géé na càuru ê pâ tòotù-bà, â bà too naa Iérusaléma. ¹⁶ Â rà me wiâbà wà para tèpa cèikî géé Césarée, â rà popabà pàdari pwi âboro na nee Mnason, ba na bà pitâa jaaé. Wà pwiibà, âna pwi âboro géé gòropô Chypre, â pwina jèe gòrié na ê cèikî.

Paulo ma tèpa pitûa géé Iérusaléma

21:10 Apostolo 11.28 **21:11** Apostolo 20.23, 21.33 † **21:11**
Tàpé na càra caa tèpa Juif—Wà tèpa coda roma na rà tanamiri Iésu
naa goro kurucé. **21:13** Apostolo 20.24

17 Ûna bà tèepaa naa Iérusaléma, â rà tòpibà naa na ipwàdéé wà tèpa cèikî. 18 Na tòotù gée paé còwâ, âna bà pâra wiâ Paulo naa jaa wà Jacques§. Â rà cau ipitiri naawê wà tèpa pitûâ kêra wâra pwapwicîri. 19 Ûna é pwabwàcu tàra diri wà Paulo, â é piwiâ tàra diri ê pâ namuru na é pwa wà Pwiduée, naa nabibiu kà tàpé na càra caa tèpa Juif, na pàara na é picémara tàra ê popai. 20 Ûna rà tère pwiri, â rà dau pwamaina Pwiduée.

Tèpa cèikî na rà tèpa Juif

Â rà ina tée pâ: «Gà còo, co pwi béebà, jèe po dau wâru tèpa Juif na rà cèikî [naa goo Iésu] âna rà bwaa dau déi goo ê *Naèa kà Moosé. 21 Â rà tère pâ wâgà, na picòo tà pàra tèpa Juif—wàilà na rà piwâro naima ma pàra tèpa âboro ité—pâ, na rà biirà jii é Naèa kà Moosé. Â rà tère mwara pâ gà ina tàra pâ, na rà cibwaa pwa *kamaî tà tèpa nari èpo kàra, â na rà cibwaa pâra wiâra é nyamanya kà tèpa Juif. 22 O mwa wà nau? Ba rà mwa tère pâ gà wâni.

23 «Gée goro pwiri, â wâdé na gà pwa pwina bà ina tâgà. Ba rà wâni nabibiu kâbà ârapâpé âboro na rà pwa é *ipwataâboro tà Pwiduée. 24 Wâdé na gà poparà wiâgà, ba na guwà pwa ma wàilà é ‘pwapwicîri târa pai pinuwa’*. Â gà wâri é pwina

§ 21:18 Jacques—Còo note goo Apostolo 15.13. 21:19 Apostolo 15.12 21:20 Apostolo 15.1,5 21:23 Nombres 6.1–20;

Apostolo 18.18 * 21:24 Pai pinuwa; Pwârû é pûrurâ—Còo mwara Ipwataâboro naa na Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadàra tii. Pwiri wà tàpé na rà pwa é auipwataâboro bèepwiri, âna rà tà pitanami, â wâdé na rà pwa é ‘pwapwicîri târa pai pinuwa’ ba na rà wâdé mwara na ara Pwiduée.

tiàu jiiirà goro ê wakè bèepwiri, ba na rà o pwârü ê pûrurà. Â rà o tâmogòori wà tèpa âboro pâ, ê pwina rà tère naa googà, âna pwâ. Â nye wâgà mwara, âna gâ o paari pâ gâ pwi a pitòimirigà mwara, naa goro ê Naèà.

Tii tà tàpé na càra caa tèpa Juif

25 «Â napwa naa goo wà tàpé na càra caa tèpa Juif, na rà jèe cèikî, âna bà jèe pwa tii darirà. Â bà ina tàra ê aupitûâri kâbà: “Guwà cibwaa uti ê pâ macii na pwa *ârapwaaailò goo târa pâ ânuuru duée. Guwà cibwaa uti ê domii, ma ê pâ macii na dàûru nyarà (ba jèe càcaa còobé ê domii kàra). Â guwà cibwaa ipuu imudi.”»

26 Â é wâgoo ê auniimiri kàra wà Paulo, â é popa tèpa ârapàpé âboro bèepwiri. Â, na tòotù géeme còwâ, â rà tapoo ma wàé ê ‘pwapwicîri târa pai pinuwa’ wiâra ê naèà kà tèpa Juif. Â géé na càùé, â é too naa na *Wâra pwapwicîri wà Paulo, â é inapàpari ê tòotù na rà o mwa jèpa pwa ârapwaaailò na; ba na rà paari pâ, rà jèe tubanabwé ê *auipwataâboro kàra.

Rà tâjùru Paulo pàra tèpa Juif

27 Naa pwâadàra ê caapwi nadàpàra pwapwicîri, âna wà tèpa Juif géé na province Asia, âna rà còo wà Paulo naa na Wâra pwapwicîri, â rà pinaa ârapûru wà tèpa âboro, ba na rà tâjùrué. 28 Â rà ina pâ: «Tèpa *Isaraéla, guwà me nau pitu tâbà! Wàéni ê pwi âboro na é picémara pitiri pâ, naa cicara ê Ba kâjè, ma ê Naèà kà Moosé, ma ê Wâra pwapwicîri

bèeni! Â nabà, âna é jèe còbèedari† mwara é pwi ére pwicîri bèeni, ba é jèe pwa ma naadò naawê wà tàpé na càra caa tèpa Juif!» ²⁹ (Rà ina pwiri, ba rà côoru naima ma Trophime, pwi âboro gée Éféso, naawê na Iérusaléma, â rà niimiri pâ é popaé dò naa na Wâra pwapwicîri wà Paulo.)

³⁰ Â diri é ville, âna é pikòì, â rà itàa me diri é pâ âboro, â rà tâjùru wà Paulo. Â rà dàtié còbé gée na Wâra pwapwicîri, â rà nye pò ma târi kaa é pâ goropwârawâ‡. ³¹ Â rà jèe pimudàra, ba na rà tètàmwereê.

Rà pacoora tèpa coda roma

Êco na é pâ nau tère wà pwi caa kêra coda *roma pâ, rà gùmagù diri tàpé Iérusaléma. ³² Â é nye pò ma popa kaa tèpa coda ma tèpa caa kêra, â rà itàa pâ dàra. Úna rà côorà wà tèpa âboro, â rà nye nabwé kaa na rà èi wà Paulo.

³³ É nye pâra kaa wà pwi caa kêra coda, â é tâjùru Paulo, â é pwa ma piié goro ârailu itùpaò. Â é tawèeri tèpa âboro pâ: «Wàilàapà pwini, â dà cè pwina é pwa?»

³⁴ Â rà ina wà pàra tàpé pâ wàrani, â rà ina pàra tàpé pâ wàrana. Â câé caa tâmogòori wà pwiibà pâ, wàilàapà cèna âjupâra ba rà po dau pikòì. Â é ina pâ, na popa Paulo too naa na wâra coda. ³⁵ Â rà popaé

† **21:28** Còbèedari—Profaner. Pwicîri na popa too é pwi âboro na câé caa pwi Juif naa na Wâra pwapwicîri kà tèpa Juif. É wârimuru kêe, âna pwâra bà. **21:29** Apostolo 20.4 ‡ **21:30** Rà...târi kaa é pâ goropwârawâ—Rà pwa pwiri, ba pwicîri na jè pwa é pwina èpà naa na, â pwi ére na pâri ma jè cârù wâwê. Â càcaa nùmarà na wà Paulo, âna é uru too naawê.

wà tèpa coda. Ûna rà tèepaa naa gòro aucò too, â rà jèe po tàmee, ba rà po dau putàmu wà tèpa âboro, â nye nùmarà na rà èié. ³⁶ Ba rà cau pâra diri wiâê burà tomara pâ: «Naaê, ba na bà pòtàmwereê!»

É patùra tèpa Juif Paulo

³⁷ Wà tèpa coda, âna pwa na rà naadò wà Paulo naa na wâra coda, â é ina tà pwi caa kàra [naa na pwâratùra grec] pâ: «Pwiri o nye pâri ma go ina tâgà cè jè muru?»

Â é pò wà pwini, â é tòpi têe pâ: «Gona gâ pwa grec? ³⁸ Gona càcaa wâgà pwi *Aigupito§, pwi a pwa ma gùmagù ê napô?—wà pwi a pa pâ naanigée namaré é 4 000 âboro târa tü paa dàra é pwâra ukai kâbà?»

³⁹ Â é tòpi têe wà Paulo pâ: «Bwa! Wâgo, âna go pwi Juif, â go pwi a tèpa naa Tarse, napô géee na province Cilicie, pwi napô na dau maina. Â go ilari jiigà pâ, càcaa pâri ma go patùra é pâ âboro bèeni?»

⁴⁰ Â é ina wà pwiibà pâ: «Îgà!»

Â é coo gò i aucò wà Paulo, â é pwa ineremuru târa é pâ âboro goro îê. Ûna nye po ticè pwâratùra kaa, â é patùrarà, goro *hébèru, pwâratùra kà tèpa Juif.

22

¹ Â é ina pâ: «Bwa; tèpa jènereô ma tèpa caa, guwà tère pwina go ina tàwà ni, ba târa béipwamuruô.»

21:36 Luka 23.18 **21:38** Apostolo 5.36–37 § **21:38** Pwi Aigupito na é pwi Juif, na nùmee na rà paègò tèpa Roma géee napô Judée. (Còu é popai goro Zélote na 1.13.)

² Ûna rà tère na é patùrarà naa na ê pwâratùra kàra, â mwa dau tìcè airà kaa.

Go pwi âji Juif

É ina tàra wà Paulo pà: ³ «Go pwi *Juif, pitèpao naa Tarse wâna province Cilicie, êco na èrùo naani *Iérusaléma. Â wà Gamaliel* na é pacâmuriô, pwi âboro imaina naa jaa wà tèpa caa kâra câmu. Â é còo tòo bwàti ê *Naèà kà tèpa jooorojè. Go pwi a tàcì ba kà Pwiduée pwacèwiiwà diri nabà. ⁴ Go tubaèpà tà tàpé na rà *pâra wiâ Pwi Ukai Iésu. Ba go pwa ma tâjùrurà ma piirà—tèpa pao ma ilàri mwara—â go tûrà naa na karapuu. Â go pwa ma tètâmwara pàra tàpé gée goorà.

⁵ «Wà pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaaìlò ma é *wâratûâ kà tèpa ijiao, âna rà o *paâjupâraô. Ba go tòpi jiirà ê pâ tii, ba na go naa tà tèpa jènerèjè, tèpa Juif na rà tâa Damas. Ê pâ tii-bà, âna rà naa é tàrù kôo, ma go pâra naawê, nau tâjùru tèpa cèikì naa goo Iésu, ma poparà me naa Iérusaléma, ba na pwa wârimuru tàra. Â go pwa diri ê pâ muru bèepwiri.»

É piwiâ pwâra to kà Pwi Ukai

⁶ «Êco na, ûna go gére pâra wii naigé, ûna po gopaé bwàti, na go pâra mwünyabweri Damas, â é nye me kaa géenidò napwéretòotù ê pwi pwéelaa na dau maina, â é èùruo. ⁷ Go nye tûboo kaa naa napuu, â go tère ê pwâratùra na ina pà: “Saulo, Saulo, cina gà tubaèpà tòo?”

⁸ «Â go tòpi tée pà: “Wâgà wàa, co pwi ukai?”

22:3 Apostolo 5.34 * **22:3** Gamaliel—Còo Apostolo 5.34. **22:4** Apostolo 8.3

«Â é tòpi tîo pâ: “Wâgo Iésu géé Nazareth, na gà gére tubaèpà tîo.”

⁹ «Wà tàpé na rà pâra wiâô, âna rà côo ê pwéelaa, êco na càra caa têre ê pwâratùra kà pwina é patùrao.

¹⁰ «Â go ina pâ: “O dà cèna go pwa, co Pwi Ukai?”

«Â é tòpi tîo wà Pwi Ukai pâ: “Gà cimadò, â gà pâra naa Damas, ba o mwa ina tâgà naawê, cè pwina gà o pwa.”

¹¹ «Ûna go niâ, â jèe câgo caa côjè. Â rà mwa po tu naa goro îô wà tèpa béeò, â rà popao pâ naa Damas.

¹² «Pwa pwi jè âboro wê, na nee Ananias. Wà pwiibà, âna pwi âboro na é dau pwi a pitòimiriê, ma pâra wiâra ê Naèà kà *Moosé. Â rà dau inaê ba wâdé wà diri tèpa Juif na rà tâa Damas. ¹³ Â é me mariô wà pwiibà, â é ina tîo pâ: “Saulo, pwi a cèikî béeò, gà niâ cîwâ!”

«Â go nye niâ cîwâ kaa, â go côoê. ¹⁴ Â é ina tîo pâ: “É jèe pitòrigarigà wà Pwiduée kà tèpa jojooorjè, ba na gà tâmogòori ê câbawâdé kèe, ba na gà côo wà pwina é *târù, wà Iésu; ba na gà têre ê pâ popai na é ina tâgà. ¹⁵ Ba gà mwa pwi a paâjupâraê, naa jaa tèpa âboro diri, goo ê pâ namuru na gà côo ma têre. ¹⁶ Â êni, âna dà na gà cipacîri? Gà cimadò ma *upwaagà. Â gà pwapwicîri tà Pwi Ukai†, ba na o pwanauri ê pâ èpà'gà.”

Pâdari tàpé na càra caa tèpa Juif

† **22:16** Â gà pwapwicîri tà Pwi Ukai—Grec: Naa na nee.

17 «Gée na càùé, â go jèè wâjué còwâ naa Iérusaléma. Â, na jè tòotù, na go bwaa gére pwapwicîri wâna *Wâra pwapwicîri, â é pipaarié tôo naa na nyuâa wà Pwi Ukai. 18 Â é ina tôo pâ: “Gà piwàcî, â gà còobé wài géé Iérusaléma, ba wà tèpa âboro wâni, âna o càra caa tòpi é pai paâjupâraô kâgà.”

19 «Â go tòpi tée pâ: “Pwi Ukai, rà nye tâmogòori pâ béaa, âna go pâra naa na *wâra pitapitiri, â go pwa ma tâjuru wà tàpé na rà cèikî naa googà. Â go nama pâdirà, ma naarà dò naa na karapuu. 20 Ûna nama catàmwara wà Étienne, pwi ênawéna'gà, âna go tâa wê mwara. Ba go pwi jè a wâgoo é auniimiri kà tàpé na rà catàmwereê, â go wéaari mwara é ârabwée kàra.”

21 «Êco na é ina tôo wà Pwi Ukai pâ: “Gà còobé [gée Iérusaléma] ba go mwa nama gà pâ naa na, na wâiti wê, dari tàpé na càra caa tèpa Juif.”»

Pwa na rà pâdié tèpa coda

22 Rà tàmaari wà Paulo tia wê wà tèpa Juif. Êco na, ûna é ina pâ, na é pâra dari tàpé na càra caa tèpa Juif, [â rà nye putàmu kaa] â rà tomara too pâ: «Kaal! Jè gére wéaari târa dà, é pwâra âboro na wârani?! Catàmwereê! Ba càcaa pâri ma é wâro!» 23 Â rà nye wiikau kaa, â rà tòpwùtù ma tâjii é pâ ârabwée kàra, â rà tü too é dàuru puu‡.

22:18 Apostolo 9.29–30 **22:19** Apostolo 8.3, 26.9–11 **22:20**

Apostolo 8.1 **22:21** Apostolo 9.15 ‡ **22:23** Tòpwùtù ma tâjii é pâ ârabwée... Rà wàrapwiri na rà miiri é jè muru, é, na rà putàmu. Rà niimiri pâ, é ina wà Paulo pâ: «É tütâjii tèpa Juif wà Pwiduée, â é pitòrigari tèpa Ba.»

24 Wà pwi a pitûâ kâra coda *roma, âna é ina tà tèpa coda kêe pâ, na rà popa dò wà Paulo naa na wâra coda. Â pwa na rà pâdié goro ubati§, ba na é ina tàra ê majoroé ma rà uu [ma putàmu naa gooé] wà tèpa Juif.

Neeô âna tâa na tii kàwà

25 Êco na, ûna rà tòoé, ba na rà pâdié, â é ina wà Paulo tà pwi jè caa kâra coda na é tâa wê, pâ: «Gona nye pwa tàrù kàwà ma guwà pâdi pwina é tâa na tii kàwà, tèpa Roma, na bwaa càcaa pâji pitèié?»

26 Â [é pò] wà pwi caa kâra coda, na é tère pwiri, â é pâra nau patère pwi a pitûâ maina kâra pâ: «O dà cèna gà pwa tà pwi âboro bèeni? Ba é pwi Roma!»

27 Â é me wà pwi a pitûâ dari wà Paulo, â é tawèerié pâ: «Ico pwini, gà pwi a tâa na tii kâjè tèpa Roma?»

«Ûu.»

28 «Gà côo, wâgo, âna po dau wâru mwani na go tòpò târa ma go pwi Roma!»

«Wâgo âna na pitèpao, âna go jèpwi Roma.»

29 Ûna é tère pwiri wà pwi a pitûâ, â nye dau wâgotêe kaa. [Ba pwicîri] na rà pii wà pwi a tâa na tii kâra. Â napwa naa goo wà tèpa coda na ia rà pwa na rà pâdié, âna rà panuêe kaa!

Paulo na ara wâratûâ maina

30 Wà pwi a pitûâ kà tèpa coda, âna nümee na é tâmogòori bwàti cè majoroé ma rà pitòti* Paulo wà tèpa Juif. Â, na dàuru, âna é tûâri tà tèpa pwa

§ 22:24 Ubati—Dau èpà, ba pwa noo kâra duuru macii, târa ma dàpàgà é naparawére âboro. 22:25 Apostolo 16.37 22:29

Apostolo 16.38 * 22:30 Pitòti (é, pitòtiri, tòti)—Accuser.

*ârapwaaailò, ma diri ê wâratûâ maina kà tèpa Juif pâ, na rà ipitiri. Â é nama tapwùtù ê pâ itùpaò géé goo Paulo, â popaé me, ma tòpòé naa nabibiu kâra.

23

¹ É nye po niâri tèpa wâratûâ wà Paulo, â é ina tàra pâ: «Tèpa jènereô, càcaa gùmagù ê pwâranümoona ara Pwidueé, goo ê wâro kôo tiagoro nabàni.»

² Â ûna é tère pwiri wà Ananias, pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaaailò, â [é putàmu. Â] é cùru tàpé na rà cimwünyabweri wà Paulo pâ, na rà tamoori pwêe.

³ Â é ina tée wà Paulo pâ: «Ée mwa wâri tâgà wà Pwidueé! Ba nûmagà na gà tèio goro ê *Naèà, êco na gà gére còbèedari ê Naèà, ba gà pwa ma rà èio! Wâgà na po dau wâdé pwâgà, êco na, napwa naa goo ê pwâranümagà, âna po dau bàutê na!»

⁴ Â wà tàpé na rà tâa goro jènere wà Paulo, âna rà ina tée pâ: «É! Gà tàgére ina ba èpà wà pwi ukai kà tèpa pwa *ârapwaaailò kà Pwidueé!»

⁵ Â é tòpi tàra wà Paulo pâ: «[Pwanaurio] co tèpa jènereô, ba câgo caa tâmogòori, pâ, é pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaaailò! Âjupâra pâ é ina é *Tii Pwicîri pâ: *Gà cibwaa tùra ba èpà naa goo pwi a pitûâ kâra ê Ba'gà.*» *Exode 22.27*

Rà pitadàrùrà tèpa wâratûâ

⁶ É nye tà tâmogòori wà Paulo pâ wà tèpa tâa na é wâratûâ, âna [tèpa tâa na, du ârailu ére goro pwapwicîri]—wà tèpa *Farasaio ma wà tèpa *Sadukaio. Â é ina tàra pâ: «Tèpa jènereô! Go pwi Farasaio, â

23:2 Ioane 18.22–23

23:3 Mataio 23.27

23:5 Exode 22.27

23:6 Apostolo 26.5

wà caa kôo, âna pwi Farasaio, â go cèikî naa goo ê pai o wâro cômâ kâ tèpa bà. Êkaa na rà tèio!»

⁷ Ûna é ina pwiri, â wà tèpa Farasaio ma tèpa Sadukaio, âna [rà nye iputàmù kaa] â rà pitadàrùrà.

⁸ (Ba rà ina wà tèpa Sadukaio pâ, nye ticè wâro cômâ kâ tèpa bà, â nye ticè *angela, â nye ticè duée. Â napwa naa goo wà tèpa Farasaio, âna rà cèikî naa goo diri é pâ pwi bèepwiri.)

⁹ Ûna rà jèe gére dau pitùra too, â rà nye cimadò kaa wà pàra tèpa *dotée goro é *Naèà, gée nabibiu kâ tèpa Farasaio. Â rà ina pâ: «Nye ticè cèna bà còo cèna èpà cèna é pwa wà pwi âboro bèeni. Pwiri é patùraé cè angela?»

¹⁰ Ûna jèe pàra nau pimaina too ê pai iputàmù kàra, â é niimiri wà pwi a pitùâ kâ tèpa coda pâ, péa rà tà ténoori wà Paulo, â é ina tà tèpa coda kèe pâ, na rà popaé dò cômâ, naa na wàra coda.

¹¹ Na ne, âna é pièpàparié tà Paulo wà Pwi Ukai, â é ina tée pâ: «Gà gòo, ba gà jèe *paâjupâraò naani *Iéruusaléma, â o wâdé mwara na gà paâjupâraò na *Roma.»

Rà ipwa tûâ ba na rà catàmweré

¹² Na dàuru kèe, âna rà pitòpò tûâ wà pàra tèpa *Juif, â rà *ipwataâboro pâ o càra caa ija ma wâdo béaa kâra cè pai caamwara wà Paulo. ¹³ Wà tàpéebà, âna rà wâdo cômâ kâra 40 âboro.

¹⁴ Â rà pàdari tèpa caa kâ tèpa pwa *ârapwaaìlò ma tèpa ijiao, â rà ina tàra pâ: «Bà jèe ipwataâboro pâ o câbà caa ija, tiagoro na bà mwa tètàmwara

wà Paulo. ¹⁵ Êkaa na, wâdé na guwà nama ilari jii wà pwi a pitûâ kêra coda pâ, na é popa me wà Paulo dariwà, wâguwà ma diri é *wâratûâ maina. Â guwà ina têe pâ nûmawà na guwà jèu côo bwàti côwâ é pai gére pwa wârimuru kêe. Â wàibà, âna bà o caamwereê béaa kêra cè pai tèepaa me kêe naani.»

É patêre Paulo pwi niaa gooé

¹⁶ Êco na wà pwina niaa goo Paulo, âna é têre pâ pwa na rà ipwa tûâ tà Paulo. Â é too nau patêreê naa na wâra coda.

¹⁷ Â wà Paulo, âna é todà pwi jè caa kêra coda, â é ina têe pâ: «Gà popa pâ pwi âboro èpo bèeni dari pwi a pitûâ kàwà, ba pwa jè muru na nûmee na é ina têe.»

¹⁸ Â é popa wà pwini, â é ciaé pâdari pwi a pitûâ kêe, â é ina têe pâ: «É todò wà Paulo, pwi a pwa karapuu, â é cùruo pâ, na go cia medarigà wà pwi âboro èpo bèeni, ba pwa jè muru na nûmee na é ina tâgà.»

¹⁹ Â é dàti i pwi nari âboro èpo wà pwi a pitûâ, â ru tàpo géé paé nau coo, â é tawèerié pâ: «Dà cèna nûmagà na gà ina tôo?»

²⁰ Â é tòpi têe pâ: «Rà pitêrerà wà tèpa Juif, ba na rà ilari jiigà pâ, na gà nama é me widâuru wà Paulo, naa na wâratûâ maina kêra. Ba rà o ina pâ nûmarà na rà tâmogòori bwàti cè pwina é pwa.

²¹ Êco na gà cibwaa pitêre dâra! Ba rà o ipwa tûâ têe. Ba rà wâdò côwâ kêra 40 wà tàpé na rà jèe ipwataâboro pâ o càra caa ija ma wâdo, tiagoro

cèna rà o pòtàmwereê. Â êni, na rà jèe nabwé ipwabwàtirà, â rà tapacîri co cèna gà ina.»

²² Â é tòpi tée wà pwi a pitûâ pâ: «Gà cibwaa wiâ ê pwâra pitùra kâju!» Â é panuê.

Rà popa Paulo pàdari pwi kupénoo

²³ Wà pwi a pitûâ, âna é todà tupédu caa kâra coda kée, â é ina tàru pâ: «Gàu ipwabwàti 200 coda [na rà pa tàuwa] ma 70 coda na tâa gòro òoci, â 200 coda na rà tèpa tò da, ba na rà pâ naa Césarée na 9h bàrane. ²⁴ Guwà pwabwàti mwara cè tèpa òoci, ba na cia pâ wà Paulo naa jaa wà pwi kupénoo Félix. Â guwà wéaarié bwàti, ba na càcaa tèepaa tée cè pwina èpà.»

²⁵ Â nabwé, â é wii ê tii bèeni:

²⁶ Tii kà Claude Lysias tà kupénoo Félix. Bwàcu'gà.

²⁷ Go panuâ paé darigà wà pwi âboro bèepwiri. Ba wà tèpa Juif, âna rà popaé, ba na rà tètàmwereê. Êco na, ûna go tère pâ pwi âratii kâjè tèpa Roma, â bà pâra ma tèpa coda kôo nau upaé jiià. ²⁸ Â nümoo na go tâmogòori cè majoroé ma rà pitòtié goo, â go popaé pâ, naa na wâratûâ kàra. ²⁹ Â go pàdari pâ nye ticè èpà cèna é pwa na pâri ma pòtàmwereê goo, é, ma é pwa karapuu goo. Ba ê pâ pwina rà pitòtié goo, âna nye êco, pâ popai goro naèà kàra.

³⁰ Úna patéreô pâ rà pitù tûâ tée wà pàra tèpa Juif, â go nye pò ma panuê paé darigà. Â go ina

mwara tà tàpé na rà pitòtié pâ, na rà mwa nye
ina tâgà, cèna rà ina naa gooé.

Topai tâgà.

³¹ Â wà tèpa coda, âna rà pwa é pwina é ina tàra
wà pwi a pitûâ kàra. Ba, na ne, âna rà popa pâ wà
Paulo, naa na ville Antipatris. ³² Na dàuru kêe, âna
rà wâjué còwâ [wà tèpa po pâra] naa na wâra coda.
Â wà tàpé na rà tâa gòro òoci, âna rà tà pâra co ma
wà Paulo. ³³ Â rà tèepaa pâ naa Césarée, â rà naa i
tii tà pwi kupénoo, â rà panuâ Paulo tée.

³⁴ Gée na càuru é pai pûra kêe i tii, â é tawèeri wà
Paulo pâ: «Gona gà pwi âboro gée na dà province?»

Â é tòpi tée pâ: «Gée Cilicie.»

³⁵ Â é ina tée wà pwi kupénoo pâ: «Go mwa
tawiâgà, wiàna rà tèepaa me wà tèpa pitòtigà.» Â é
tûâri tàra pâ, na wéaari wà Paulo naa na pwârawâ
maina na é nama bari wà ukai *Héroda Maina.

24

Paulo na ara pwi kupénoo Félix

¹ Po 5 tòotù gée na càùé, âna rà tèepaa boo
naa Césarée wà Ananias, pwi *ukai kà tèpa pwa
ârapwaailò, ma wà pàra tèpa ijiao kà tèpa *Juif, ma
wà pwi apoka* na nee Tertullus. Â rà pàdari wà
pwi kupénoo Félix, ba na rà piciapwâ tée goo wà
Paulo. ² Â é todà me wà Paulo i pwi kupénoo [ba
na é coo araé].

É pitòti Paulo wà Tertullus

* **24:1** Pwi apoka—Avocat. Pwi a-ipamuruje naa na wâra
pitèimuru.

É pitòti Paulo wà Tertullus [na ara pwi kupénoo] â é ina pâ: «Bwa; Kupénoo Félix, wiàna bà wâro na é tàbwàti ma é pinaanapô, â na wàrapwiri géé googà, â géé goro é pai tûârigà, ma é pai pa'gà bwàti é napô kâbà. ³ Bà pwaolé tâgà, géé na âji pwâranümabà, goo é pâ namuru bèepwiri. ⁴ Càcaa nümoo dâra popa jiigà cè pàara cèna gòri, êkaa na go ilari jiigà pâ, gà pidàpwicâarigà na ji pàara, ba na gà tère cè pwina go o ina tâgà.

⁵ «Bà côo pâ wà pwi âboro bèeni, âna é nye dau pwi âboro èpà kaa, ba é tò dii ma bara, naa nabibiu kà tèpa Juif, wà gòropuu pitiri, â é pwi caa kà tèpa *Nazaréen* (neere pé pwi jè pwapwicîri). ⁶ Wàé mwara na é mudàra ba na é còbèedari é *Wâra pwapwicîri, êkaa na bà tâjùrué {ba nümabà na bà tèié wiâra é *Naèà kâbà.

⁷ «Èco na wà pwi a pitûâ kâra wâra coda, Lysias, âna é me, â é nye pò ma popaé imudi jiiabà. ⁸ Â é ina tà tèpa pitòti Paulo pâ, na rà medarigà, ma rà ina tâgà é pâ namuru na bà pitòtié goo.} Â wiàna nümagà, â gà tawèeri Paulo, ba wâdé na é nye ina tâgà é pwina bà pitòtié goo. Nabwé.»

⁹ Â wà tèpa Juif, âna rà ina pâ é pwina é ina wà pwini apoka Tertullus, âna âjupâra.

É ipwamurué Paulo

¹⁰ Wà pwi kupénoo, âna é pwa ineremuru tà Paulo pâ, na é tûra.

É cimadò wà Paulo, â é ina pâ: «Bwa; go tâmogòori pâ gà pwi a [pitûâ ma] tèi é napô kâbà tèpa Juif, naa

na pâ naja na jè wâru, â câgo caa dumapiê na go ipwamuruô naa naporomeegà.

¹¹ «Gà pitawèeri paé, ba càcaa pâji wénari ¹² tòotù na go tèepaa me naa *Iérusaléma, nau pwamaina Pwiduée. ¹² Â câgo caa pitaèkâa ma cètùu tèpa âboro, naa na Wâra pwapwicîri, ma na wâra ipitiri, ma na ville. Nye ticè âboro cèna é ina pâ é còoô na go pwa é pâ pwiibà. ¹³ Â wà tèpa âboro bèeni, âna càcaa pâri ma rà *paâjupâra tâgà, é pwina rà pitòtio goo.

¹⁴ «Âjupâra pâ go pwi a *pâra wiâ Pwi Ukai, [wiâra é naigé na bwaa âmuê] ba na go piênawéna kà Pwiduée kà tèpa jojoorojè. Â âjupâra pâ, wà tèpa pitòtio bèeni, âna rà ina pâ, i naigé-bà, âna pwâ. Êco na go cèikî naa goo diri é Naèà kà *Moosé, ma diri é pâ tii kà wà tèpa *péroféta. ¹⁵ Ba bà capai cèikî ma tèpa âboro bèeni pâ, wà tèpa bà, naa na wâdé ma èpà, âna rà o mwa wâro còwâ. ¹⁶ Êkaa na go nye pimudàra taaci, ba na é nye tânana é pwâranümo, na ara Pwiduée, ma tèpa âboro, â nye ticè cèna pâri ma pitòtio goo.

Ticè èpà na rà còo naa good!

¹⁷ «Gée na càuru é pâ naja na wâru, na tiàuo gée Iérusaléma, â go wâjué pâ còwâ naawê, ba na go pa pâ é mwani, bépitu târa é Ba kôo, â târa mwara ma go ipwa *ârapwaailò tà Pwiduée. ¹⁸ Êkaa pwiri na go tà tâa goo, naa na Wâra pwapwicîri, ûna rà pâmariô, ba go gére tubanabwé é ‘pwapwicîri târa pai *pinuwa’. Nye ticè cè jè âboro na go pame naawê, â nye ticè pwâra pikôi wê.

19 «Êco na rà tâa wê wà pâra tèpa Juif gée na province Asia. Â wiàna go pwa cèna èpà na tòotù-bà, â gorodà na càra caa tâa ni nabà wà tàpéebà, ba na rà pitòtio? 20 Â wà mwara tèpa âboro bèeni, âna nye ticè èpà na ia rà còo naa gooò, na ia rà popao na ara é wâratûâ maina. 21 É, pwiri nûmarà na tèio, goo i ji popai na ia go ina, naa nabibiu kàra pâ: “Go cèikî pâ, rà o wâro còwâ wà tèpa bà”? Êkaa na go gère tâa ni, nabà na arawà. Nabwé.»

Picàù too còwâ pai pitèi Paulo

22 Napwa naa goo wà kupénoo Félix, âna é dau tère é pâ popai goro é pai pâra wiâ Pwi Ukai. É picàù too còwâ é pai tèi wà Paulo, â é ina tà tèpa Juif pâ: «O mwa tèi cawi wà Paulo, wiàna é tèepaa me wà Lysias, wà pwi a pitûâ kâra wâra coda.»

23 Â é ina tà pwi jè caa kâra coda pâ, na é wéaari Paulo naa na karapuu, â na é cibwaa tòoé ma pwa-imudiri tée, â na nye panuâ tà tèpa bée mwara, ma rà me nau caié. [Â é pâra wà Félix.]

24 Pàra tòotù gée na càùé, â ru tèepaa me còwâ wà Félix, ma Drusille† tô wâdèe, tô ilàri Juive. Â ru pwa ma é me wà Paulo, â ru tèreé, na é tûra goo é cèikî naa goo Iésu Kériso.

25 Êco na, ûna é tûra goro é wâro na *târù na ara Pwi Ukai, ma é pai pidâpwicâarijè naa na diri é muru, ma é pitèimuru kà Pwiduée na o mwa me, â wâgo tà wà Félix. Â é ina tà Paulo pâ: «Êni, jè o bwaa tàpo pacoo i ipitiri kâjè. Wâdé na gà pâra jiio

24:21 Apostolo 23.6 24:22 Apostolo 23.26 † 24:24 Drusille—Tô naigé kà ukai Agrippa II, â tô cià Bérenice. (Còo Apostolo 25.13.)

ni, êco na, wiàna mwa pwa cè pàara kôo, â go mwa todàgà còwâ.» ²⁶ Ba é nye tà wâari mwara pâ, é péa tà naa cè mwani kêe wà Paulo. Â é pwa ma rà nye tà ciburà popa me wà Paulo darié, ba na ru pitùra.

Paulo na ara kupénoo Festus

²⁷ Paé ârailu naja, â é tòotéri wà pwi kupénoo Félix wà Porcius Festus. Êco na wà Félix, âna cãé caa panuâ Paulo, â é pwa ma é nye tà tâa na karapuu, ba na o wâdé tà tèpa Juif wàé.

25

¹ Wà Festus, âna é tèepaa naa na province *Judée, â âracié tòotù géé na càùé, â é too géé Césarée naa *Iérusaléma.

Rà jèu pitòti Paulo

² Wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwailò, ma tèpa âboro imaina géé jaa tèpa *Juif, âna rà piciapwâ tée goo wà Paulo. ³ Rà tacoo gooé, ma ilari jiié pâ, na é pwa ma é me naa Iérusaléma wà Paulo. Ba wà tàpéeni, âna rà tà pwa ê jè tûâ, ba na rà o mwa caamwereê naa naigé.

⁴ Â é tòpi wà Festus pâ: «Bwa, ba wà Paulo, âna wéaarié na Césarée, â wâgo, âna càcaa gòirio wâ Iérusaléma, ba go o pâra còwâ. ⁵ Â wà tèpa pitûâ kàwà, âna wâdé na rà boome wiâo naa Césarée. Â wiàna pwa cè muru cèna èpà cèna é pwa pwi âborobà, â rà mwa ina naawê.»

Paulo naa na wâra pitèimuru

⁶ Wà Festus, âna é tâa jaarà co naa na 8, é, na 10 tòotù, â é boo còwâ naa Césarée. Â, na dàuru kêe, âna

é pwi a pitèimuru, â é tûâri tàra pâ, na rà popa me wà Paulo. ⁷ Ûna é tèepaa me wà Paulo, â rà cibèepié wà tèpa Juif na rà boome géé Iérusaléma. Â wâru ê pâ pwina dau èpà na rà ina naa gooé, ma rà pitòtié goo. Êco na càcaa pâri ma rà *paâjupâra.

⁸ Â é tòpi wà Paulo ma é ipwamuruê, â é ina pâ: «Nye ticè èpà na go pwa naa goo ê *Naèà kâbà tèpa Juif, ma naa goo ê *Wâra pwapwicîri, ma naa goo wà César, [pwi ukai kà tèpa *Roma].»

⁹ Wà Festus, âna nûmee na rà wâdéarié wà tèpa Juif, â é tòpi tà Paulo pâ: «Nûmagà na gà too naa Iérusaléma, ba na go pitèigà goo pwiri, naawê?»

Go to pâdari César!

¹⁰ É ina tée wà Paulo pâ: «Bwa. Go coo ara ê wâra pitèimuru kà César, â o mwa nye pitèio naawê. Ba gà nye tàgère tâmogòori bwàti pâ, nye ticè èpà na go pwa tà tèpa Juif. ¹¹ Â wiàna go pwa cèna càcaa tàrù, cèna pâri ma caamwaraô goo, â wâdé na caamwaraô. Êco na, wiàna ê pwina rà ina naa good, âna pwâ, â nye ticè pwi âboro cèna pwa *tàrù kêe, ma é popao darirà. Bwa! Go to pâdari wà César*!»

¹² Â rà tàpo pitùra wà Festus ma tèpa pwa ipitiri, â nabwé, â é ina tà Paulo pâ: «Wâdé. Ûna gà to pâdari wà César, â gà o nye pâdarié!»

Piwiâ jèkutâ goo Paulo tà Agrippa

25:7 Apostolo 24.5–6 * **25:11** Go to pâdari wà César—Wà pwi atâa na tii kà tèpa Roma, âna pâri ma é to pâdari wà César, pwi ukai kà tèpa Roma, ba na é pitèié, wàra Cour d'Appel.

¹³ Gée na càuru ê pâ tòotù na wâru, âna wà pwi ukai *Agrippa ma wà Bérenice, tô naigé kêe, âna ru tèepaa naa Césarée nau pwabwàcu tà Festus.

¹⁴ Bwaa wâru tòotù na rà bwaa tâa wê na, â wà Festus, âna é piwiâ tà Agrippa, é pai pwa goo wà Paulo, â é ina tée pâ: «Wà Félix na é nama é pwa karapuu wà Paulo. ¹⁵ Na pàara na go tâa Iérusaléma, âna wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò, ma tèpa ijiao kà tèpa Juif, âna rà piciapwâ, ma ilari pâ, na é pwa wârimuru.

¹⁶ «Â go tòpi tàra pâ: “Wâjaabà tèpa Roma, âna càcaa wârapwiri é pai pwa kâbà. Ba câbà caa pwa wârimuru tà pwi âboro, béaa kêra é pai pitèié. Ba wâdé na bà nye pitùra ma wà tèpa pitòtié, ba na é nye ina cè popai târa pipwamuruê.” ¹⁷ Êkaa na rà capai tèepaa me naani dario. Â câgo caa bwaa tapacîri, â na dàuru, â go tâa na aupitèimuru, â go ina pâ, na popa me wà pwi âboro bèepwiri.»

Pitaèkâa goo pwapwicîri kàra

¹⁸ «Go gére niimiri pâ, pwiri o dau maina é èpà na é pwa. Êco na é pwina rà pitòtié goo, âna ticèmururu naa goo. ¹⁹ Ba rà nye pitaèkâa goo é pwina wâna é pwapwicîri kàra, naa goo cè pwi Iésu cèna é bà, â na wà Paulo, âna é ina pâ é wâro còwâ.

²⁰ «Â câgo caa tâmogòori cè pwina go pwa, naa na pai pitùra kàra. Â go tawèeri wà Paulo pâ, pwiri nùmee dàra pâ naa Iérusaléma, ma o pitèié naawê goo é pâ namuru bèepwiri. ²¹ Êco na é to pâdari wà César, ba na é pitèié. Â go naa tàrù ma wéaarié tiagoro é pai panuê kôo dari wà César.»

²² Â é ina wà Agrippa tà Festus pâ: «Wâgo mwara, âna nûmoo na go tère pwi âboro-bà.»

Â é tòpi tée wà Festus pâ: «Widàuru, âna gà o mwa tèreê.»

Rà too naa na wâra pitèimuru

²³ Na dàuru kêe, â wà Agrippa ma Bérenice, âna ru tèepaa naa na wâra pitèimuru, wàilà ma tèpa pitûâ kêara coda, ma tèpa âboro imaina na napô. [Â rà dau pwamainaru wà tèpa âboro wiâra ê pai pwa kàra.] Â é naa tàrù wà Festus ma popa me wà Paulo.

²⁴ Â é coo wà Festus, â é ina pâ: «Bwa; Ukai Agrippa ma cau wâguwà diri na guwà wâni jaabà, guwà côo pwi âboro bèeni. É pwi majoro tûra kà diri tèpa Juif, na Iérusaléma ma wâni, â rà jèe me nau côoô gooé. Â rà capai ina too diri pâ, wâdé na caamwereê.

²⁵ «Naa goodò, âna câgo caa pâmari cè èpà cèna o pâri ma caamwereê goo, êco na nye wâé côwâ na é ilari pâ, na é pâra dari wà pwi ukai César. Â go niimiri pâ, na go panuâê pâ.

²⁶ «Êco na câgo caa tâmogòori cèna go wii pâdari wà ukai naa gooé. Â êkaa majoroé ma go pwa ma é coo aragà, co Ukai Agrippa, ma arawà diri. Guwà pitawiâê diri, ma ina tôo, cèna go o wii tà pwi ukai.

²⁷ Ba càcaa tàrù tôo na go panuâ pâ tée cè pwi a pwa wârimuru, wiâna càcaa po pwéelaa bwàti cè majoroé.»

26

É ipwamuruê Paulo na ara Agrippa

1 É mwa ina wà ukai *Agrippa tà Paulo pâ: «Pwiibà, go panuâ tâgà ma gà tùra, ma gà ipwamurugà.»

Â é naatoo ê îê wà Paulo, â é ina pâ: 2 «Bwa; go nye dau ipwadée kaa, co Ukai Agrippa, na go tùra na aragà nabà, ma go tobpwâ é pwina rà pitòtio goo wà tèpa *Juif. 3 Ba gà dau tâmogòori bwàti é nyamanya kâjè tèpa Juif*, ma é pâ namuru na jè mu pitùra goo, â go ilagà pâ gà jèe tàpo pidàpwicâarigà, ma gà tèreô.»

Rà cau tâmogòori pai wâro kôo

4 «Wà diri tèpa Juif, âna rà tâmogòori é wâro kôo, géé na autapoo goo, na go bwaa pwi âboro èpo, naa nabibiu kêra é Ba kôo [na province Cilicie] tia *Iérusaléma. 5 Jèe gòiri é pai tâmogòori kàra pâ go pwi a wâro wâna *Farasaio, pwi jè ère kêra pwapwicîri na nye dau tâa goo diri pâ naèà. O pâri ma rà *paâjupâra wiàna nûmarà.

6 «Â nabàni, âna jèe pitèio, ba go cèikî pâ o coo é auinabéaa kà Pwiduée tà tèpa caa kâjè. 7 Êco na, nye muru na rà cau cèikî naa goo, wà diri tèpa 12 wâao kâjè, na rà piênawéna kà Pwiduée, naa ne ma pwaa.

«Êkaa na rà tèio, co Ukai Agrippa, wà tèpa Juif bèepwiri. 8 Â wâguwà tèpa Juif nabàni, âna gona dau pwacoé tà Pwiduée, ma é pawâro còwâ tèpa bà? Â gorodà na câguwà caa cèikî naa goo?»

* 26:3 Nyamanya kâjè tèpa Juif—Ê wâao kà tèpa Héroda, âna càra caa tèpa âji Juif. Jèe gòiri na rà biirà dàra pwapwicîri kà tèpa Juif. Êco na càra caa dau tâa goo é pai pwa kêra pwapwicîri. 26:5 Filipi 3.5–6 26:6 Apostolo 23.6, 28.20

Béaa âna go cicara Iésu

⁹ «Béaa, âna go niimiri pâ, napâraô âna na go cicara ba gòo ê nee Iésu géé Nazareth. ¹⁰ Â go tòpi jii tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwailò ê tàrù, ba na go naa wârimuru tà tèpa âboro kêe. Dau wâru tàpé na go nama tòpòrà naa na karapuu naa Iérusaléma. Â go pwi a wâgoo mwara ê pai catàmwararà. ¹¹ Go nye taaci kaa èirà naa na ê pâ *wâra pitapitiri, â pwa na go nama rà ina ba èpà ê nee Iésu. Ûu kaa, ba ia go dau pwi a putàmu naa goorà, â go dau pwa tàra na èpà, tia na ê pâ napô na wâiti.»

É jèu piwiâ pai todèe kà Pwi Ukai

¹² «Êkaa pwiri ê majoroé ma go pâ naa Damas, wiâra ê tàrù, na rà naa tôo wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwailò. ¹³ Bà pâra wii naigé, co pwi Ukai Agrippa, â, na po gopaé bwàti, â go nye côo kaa ê pwi pwéelaa na é me géé napwéretòotù, naa gòbà ma wà tèpa béèò. Â é dau pwéelaa jii ê tòotù. ¹⁴ Bà capai tûu diri naa napuu, â go tère ê pwâratùra na é ina tôo naa na *hébéru pâ: “Saulo, Saulo, gorodà na gà pwa tôo na èpà? O dau gòo naa googà, na gà cicara Pwidueé†.”

¹⁵ «Â go tawèeri pâ: “Wâgà wàa, co Pwi Ukai?”

«Â é tòpi tôo pâ: “Wâgo Iésu na gà gére pwa tôo na èpà. ¹⁶ Cimadò, ba go âpàparigà, ba na gà pwi ênawéna kôo. Â gà o pwi a paâjupâraô, â gà mwa piwiâ ê pwina gà côo nabà, bau ê pâ pwina go o mwa paari tâgà. ¹⁷ Go panuâgà pâdari ê Ba'gà,

26:9 Apostolo 8.3 † **26:14** Na gà cicara Pwiduee—Ucina naa na grec goo ê òoci na tàutêe na é pitère dà pwi atâa gòe.

tèpa Juif, bau ê pàra Ba mwara, â go o mwa pwi a wéaarigà. ¹⁸ Go cùrugà, ba na gà tàpìri ê du âraporomeerà, ba na rà o còobé gée na ê bàutê, pâ naa na ê pwéelaa—gée na pàtâma *Caatana, naa jaa Pwiduée. Ba wiàna rà cèikî naa gooò, â o pwanauri ê pâ èpà kàra, â o pwa autâa kàra ma wà diri tàpé na rà cèikî naa goo Pwiduée.»

Ni, âna go inapàpari Iésu pitiri

¹⁹ «Wàrapwiri co Ukai Agrippa, â po dau pwacoé tōo ma cāgo caa pitère dāra ê pwina go cōo, ba ê muru na me gée jaa wà Pwiduée. ²⁰ Â go picémara ê popai—tapoo na Damas, ma wâ Iérusaléma, ma wâdiri na ê pâ napô kà tèpa Juif, ma wâjaa mwara tàpé na càra caa tèpa Juif. Â go ina tàra diri pâ: “Guwà pinünüma ma guwà biiwà naa goo wà Pwiduée. Â guwà paari naa na ê càrawà pâ guwà jèe pinünüma.”

²¹ «Wàèpwiri kaa ê majoroé ma rà tâjùruo wà tèpa Juif naa na *Wâra pwapwicîri, â rà pwa na rà pòtāmwarā. ²² Êco na wà Pwiduée, âna é wéaario tiagoo ni. Êkaa na go nye tà paâjupâraé na ara tèpa âboro kîri ma maina.

«Â napwa ê pwina go ina, âna càcaa pi-ité jii i pwi ia rà mara ina wà tèpa *péroféta ma wà *Moosé, pâ: ²³ [Wà Pwiduée, âna é cùru medarijè] wà Pwi *Mesia. Â wâdé na é pwamaagé cōo, â na é pâbéaa nau wâro cōwâ gée nabibiu kà tèpa bà, ba na o picémara ê pwéelaa târa ê Ba kōo, wà tèpa Juif, ma wà tàpé mwara na càra caa tèpa Juif.»

Wâdé na gà cèikî, co pwi ukai!

²⁴ Na é wàrapwiri pai ipwamuruê kêe wà Paulo, â é ina too wà Festus pâ: «Pigù ê pûrugà co pwini! Gà po dau câmu, â gà jêe pimwüru goro ê tà manga'gà!»

²⁵ Â é tòpi têe wà Paulo, pâ: «Bwa, càcaa wàrapwiri, co Kupénoo, ba nye êkaa popai na âjupâra ma pitâmogòo na go ina. ²⁶ Wà ukai Agrippa, âna é jêe nye tâmogòori ê pâ namuru bèepwiri, ba càcaa ê cè muru cèna ipwa pwàniri, â câgo caa piwâ na go piwiâ têe.»

²⁷ [Â é tabiié wà Paulo dà ukai Agrippa, â é tawèerié pâ]: «Ico pwi ukai, gona gà nye cèikî naa goo tèpa péroféta? Go tâmogòori pâ gà nye cèikî naa goorà...»

²⁸ Â é tapàgà têe wà Agrippa: «Ico pwini, gà nye niimiri kaa pâ, na go pò ma cèikî naa goo Iésu Kériso ni?!»

²⁹ Â é tòpi têe wà Paulo pâ: «Naa pò ma ni, é, naa mwa tàpo pwiri, wiâra ê câbawâdé kà Pwiduée! Ba nûmoo na guwà pwacèwiiio, co Ukai Agrippa, ma wâguwà diri tàpé na guwà gére tàmaariô ni. Êco na, na càcaa piiwà goro itùpaò pwacèwiiio.»

Ticè èpà na é pwa wà Paulo

³⁰ Nabwé, â rà cau cimadò diri wà pwi ukai, ma wà pwi kupénoo, ma wà Bérenice, ma wà diri tàpé na rà gére tâa wê. ³¹ Â rà còobé, â rà pi-ina tàra pâ: «Wà pwi âboro bèeni, âna nye ticè cèna èpà cèna é pwa, na pâri ma é pwa karapuu goo, ma o mwa pòtàmwereê goo.»

32 Â é ina wà ukai Agrippa tà wà Festus pâ: «Ûu kaa. Â wiàna câé caa gére to pâdari César, â jèe tà pâri ma panuâê cowa.»

27

Panuâ Paulo naa Roma

¹ Pidàbacao tòotù na é pâra naa Roma* [wà Paulo]. Â bà pâra wiâê. [Wà tèpa coda, âna] rà naa Paulo ma wà pâra tèpa pwa wârimuru, tà Julius, wà pwi jèe caa kêra coda gée na é pâ coda na rà wéaari wà pwi ukai César. ² Â [wà Julius, âna é nama] bà tò naa gòro é wànga gée na ville Adramytte, na é pâra dâra pâ aucoo kêra wànga wâ province Asia. Â bà picaapâra ma wà Aristarque, pwi âboro gée na ville Tésalonika, wâna province Macédoine.

³ Na dàuru kêe, âna bà tèepaa pâ naa na ville Sidon. Â wà Julius, âna é wâdé naa goo wà Paulo, â é nye panuâê ma é pâra dari wà tèpa bée naawê, nau pa jiiirà é pwina tiàu jiié.

⁴ Bà pâra géewê, â bà itâa mwünyabweri é pô Chypre, â bà po pi-itâa na ânuuê, ba é uu carabà é pwéretòotù. ⁵ Géee na càuru é pai tapàgà kâbà é nawià Cilicie ma Pamphylie, â bà tèepaa naa na ville Myra wâna province Lycie. ⁶ Â naawê, âna wà pwi caa kêra coda, âna é pâmari é pwi wànga gée na ville Alexandrie, na é pâra naa Italie, â é nama bà tò naa gò.

⁷ Jèe nye tàpo wâru tòotù kâbà goro nye tà pi-itâa ba ciâa, â nye dau gòo târa kaa ma bà tèepaa

* **27:1** Roma—Grec: Italie. Roma, âna ville na maina naawê. Coo naa na Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadâra tii. **27:2** Apostolo 19.29

mwünyabweri Cnide, pwi aucoo kêra wànga. Â càcaa pâri ma bà ti wê goro ê pwéretòtù, â bà itàa na ânuuru i pô Crète, pâ goro i goromee Salmoné. ⁸ Bà tàpo itàa wii i pô, â po dau gòo ê pai tapàgà kâbà wê, â bà tèepaa naa Bons Ports, pwi aucoo kêra wànga, na wâmwünyabweri ê ville Lasée.

Jèe pàara kêra èpà napô

⁹ Jèe dau wâru ê pàara na bà tubatiàu, â càcaa wâdé târa tòobàra i pâra kâbà, ba jèe pàara kêra èpà napô, ba jèe paé ê *tòotù maina kêra parui septembre†. ¹⁰ Êkaa na é patêrerà wà Paulo, â é ina tàra pâ: «Guwà côo, co tèpa béeò, go tâmogòori pâ wiàna jè pâra, â jèe pâmari cèna èpà. O tanoori i wànga bau é èreé, â péa jè tà mwü mwara.»

¹¹⁻¹² Êco na wà tèpa tâa gòro i wànga, âna càcaa wâdé tàra na rà tòpò wànga naawê, na pwi pàara kêra èpà napô. Â nùmarà na rà tàpo paé naa na aucoo kêra wànga Phénix wâ Crète, ba cîmiri wê‡. Â wà pwi caa kêra coda, âna nye dau piâjimuru tée ê pwina ru ina tée wà pwi a pa wànga, ma wà pwi apooé, jii ê popai kà Paulo. ¹³ É tàpo uu ba kîri ê pwéretòtù, na toome niboo nawià, â rà niimiri pâ wâdé, â rà càù jinu, â bà itàa wii ê gòropô Crète [pâ naa Phénix].

Pòu na nawià

¹⁴ Bwaa càcaa gòiri ê pai pâra kâbà, â nye uu kaa ba maina ê pé dàré gòro jaa, pé dàré na ina goo pâ

† **27:9** Tòotù maina kêra parui septembre—Grec: Tòotù kêra ipwanya. Côo mwara Tòotù maina naa na Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadàra tii. ‡ **27:11-12** Ba cîmiri wê—Ba é ti co wâna sud-ouest ma nord-ouest i pwéretòtù.

Euraquilon. Â pâ nau pòu, ¹⁵ â jèe càcaa pâri ma bà itàa caraé, ba é jèe pòtò i wànga, â bà po ipanuâbà ma é popabà. ¹⁶ Bà pâ naa ânuuru Cauda, ji pwi nari pô. Â dau gòo târa ma bà naatoo medaribà i nari wànga na bà tadàti. ¹⁷ Êco na bà mwa bàra càùè dòmè.

Wà tèpa wakè gòro wànga, âna rà pa é pâ otàpwe, â rà dàgabiaé bwàti naa goo i wànga maina. Ba dau wâgotàra na citàwé naa pâ namarawâ wâ Libye. Â rà naaboo i noo, â rà panuâ ma é pòtòbà i pwéretòotù.

¹⁸ Na dàuru kêe, ûna jèe dau maina é pai uu kêra i pwéretòotù, â rà tütâjii é pâ ère i wànga naa nawià. ¹⁹ Â, na béâracié kêra tòotù, â rà tâjii mwara é pâ neemuru wànga.

²⁰ Jèe wâru tòotù na é nye uu taaci i pwéretòotù, â câbà caa côo é tòotù ma îricòŞ. Â bà jèe pâra nau càcaa wâari pâ bà o udò. ²¹ Â jèe wâru tòotù mwara na câbà caa ija na.

É pagòo tèpa bée wà Paulo

É cimadò wà Paulo naa nabibiu kêbà, â é ina pâ: «Tèpa béeò, wiàna guwà gére pitêre dâra i pwi ia go ina pâ na jè cibwaa pâra géee Crète, â pwiri câé caa gére tèepaa marijè cè pwina èpà wàrani. ²² Êco na go ina tàwà pâ: Guwà gòo! Ba o nye ticè cè pwi jè ârapàarajè cèna é bà, êco i wànga na o tiàù.

²³ «Go pwi ênawéna kà Pwiduée, â èruune, âna é cùru me pwi jè *angela kêe, ²⁴ na é ina tôo pâ: “Gà

Ş **27:20** Câbà caa côo é tòotù ma îricò—Ticè pai pwa wèe ma rà pa cè câmu kàra naa goro îricò. **27:24** Apostolo 23.11

cibwaa pwa ma wâgotâgà co Paulo, ba gà o nye tèepaa pâdari wà César, [pwi ukai kà tèpa *Roma]. Ba wà Pwidueé na pwi a pimeaari, âna é nama rà wâro diri wà tàpé na rà pâra wiâgà. É wàrapwiri googà.”

²⁵ «Gée goro pwiri co tèpa béeò, â guwà gòo, ba go nye cèikî naa goo Pwidueé pâ, o wàra ê pwina é ina tîo. ²⁶ Êco na jè o citàwé gò cè jè pô.»

Rà pâmwünyabweri napô

²⁷ Gée na càuru ê pâ tòotù na wâru, na bé 14 kêra ne, â é nye popabà taaci i pòu naa nawià Méditerranée*. Â nabibiu kêra ne, â wà tèpa wakè gòro wànga, âna rà pitère naa goorà pâ, bà pâra mwünyabweri cè napô. ²⁸ Â rà tòcai ê najawé goro otâpwe, ba na rà côo ê pai numwiri wèe, â rà timari pâ 37 mètres. Nabwé, â bà tàpo paé, â rà jèu tòcai mwara, â rà timari co 28 mètres. ²⁹ Wâgotàra pâ bà o tatée cè gòoràwé, â rà tüboo ê ârapâpé pàiri jinu gée pwâragòro wànga. Â géewê, âna bà tâa, â jèe dau nûmarà na awài gòropwaa.

³⁰ Nabwé, â wà tèpa wakè gòro wànga, âna rà pwa na rà uru. Ba rà naaboo ê nari wànga naa najawé, â rà gòma-ina pâ na rà pâra nau tüboo cè pâra pàiri jinu naadòbà naporomara wànga.

³¹ Êco na é ina wà Paulo tà tèpa coda ma pwi caa kàra pâ: «Wiàna rà pâra gée gòro wànga wà tèpa âboro bèepwiri, â o capai tiâuwa ò diri.»

^{27:26} Apostolo 28.1 * ^{27:27} Méditerranée—Grec: Adriatique.

³² Â rà nye êgò kaa wà tèpa coda, â rà tapàgà ê pâ otàpwe na cipa i nari wànga, â rà panuê naa nawià ma é wâri.

É pagòrò mwara Paulo

³³ Na bwaa pwa dàra ne, â é ina tâbà† diri wà Paulo pâ: «Wâdé na jè pa cè uti kâjè. Ba jèe ârailu nadàpara pwapwicîri na jè po tâa, â câjè caa ija. ³⁴ Â êni, âna go âji ilawà pâ, na guwà pa cè èwà, ba na o pwa nii kàwà târa ma guwà udò. Ba o nye ticè jè ârapàarawà cèna o tiàu cè ji caapwi wàrapûrûê.»

³⁵ Â é pa é poloa, â é pwaolé tà Pwiduee béaa kàra, â é tubiti, â é ija. ³⁶ Â bà po capai piégòtùru diri, â bà ija. ³⁷ (Po 276 kaamwara wàibà naa gòro i wànga.) ³⁸ Ûna bà jèe pwàro, â rà tètâjii pâ baikè blé naa nawià, ba na puràra i wànga.

Rà citàwé naa na namarawâ

³⁹ Na pwaa, â wà tèpa wakè gòro wànga, âna càra caa côina é napô, êco na rà còo too é namarawâ naa bàrawià, wâna pwi jè nanarawé. Â rà niimiri pâ na rà naadò wê i wànga, wiàna pâri. ⁴⁰ Â rà tipi tâjii é pâ pàiri jinu naa nawià, â rà tipi mwara é pâ otàpwe na cipa pâ ârawànga‡ goo. Â rà càù too é pwi noo na tâa naporomara wànga, â pipòtòbà too dàra bàrawià. ⁴¹ Êco na, na bà too, â bà citàwé naa na namarawâ, ba é kàrù i naporomara wànga, â câé mwa caa gù. Â napwa naa goo é pwâragòro wànga, âna tabòaa goro é pai maina wàra é wià.

† **27:33** Tâbà—Grec: Tàra. Ipaiwà naa na pâ nee tii 36 ma 38. É wâjaarà wà Luka, pwi awii tii bèeni. ‡ **27:40** Ârawànga—Gouvernail. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Poé, é, pòé.

Rà cau udò diri

⁴² Rà niimiri wà tèpa coda pâ, na catàmwara diri tèpa pwa wârimuru, ba wâgotàra pâ rà péa tà uru géé gòro wànga. ⁴³ Êco na wà pwi caa kàra, âna nùmee na é wâro wà Paulo, â é pacoora, â é ina tà tèpa tâmogòori éoo pâ, na rà êgò béaa ma rà mara éoo too naa gòropô. ⁴⁴ Â é ina tà pàra tàpé pâ, na rà pa cè ére upwâra, é cè noo kàra wànga, ma rà éoo gò. Â [bà éoo diri, â] nabwé, â bà capai tâdòo diri napô, â bà capai udò diri.

28*Paulo naa gòropô Malte*

¹ Bà pàra na tâmogòori pâ é pwi pô bèepwiri, âna nee Malte. ² Â wà tèpa âboro wê, âna rà dau tòpibà ma pitu tâbà bwàti. Ûna dau maina é popaa ma moo, â rà pwa é na ânye na dau maina, â rà nama bà pwacârau. ³ É pa na ûdòro upwâra wà Paulo ma é tû dò naa gòro ânye, â pwa é dòèa na é còobé géé na, goro tòoka, â é uti î wà Paulo.

⁴ Ûna rà côo pwiri wà tèpa âboro naa napô bèepwiri, â rà pi-ina tàra pâ: «É! Guwà côo, é pwi a pòtàmwara âboro wà pwini, ba é udò jii nawia, êco na é pwa wârimuru têe i pwiduée kâjè, â é nama é bà.»

⁵ Êco na é ura i îê wà Paulo, â é tûu naa na ânye i dòèa, â cáé caa tà pimaagé goo wà Paulo.

⁶ Â rà ucâriê wà tèpa âboro, ba rà niimiri pâ é tèe, é, pwiri é tàpo tûuboo ma é bà. Â jèe gòiri é

pai ucâriê kàra, â ûna rà côo pâ câé caa maagé, â pitòotéri i auniimiri kàra, â rà ina pâ: «Bwa! Pé duée!»

É nama tiâu maagé kà tèpa âboro

⁷ Wâna pwi ére-bà, âna pwa ê napuu kà Publius, pwi âboro pimaina naa gò pô-bà. Wà pwini, âna é tòpibà bwàti, â bà pitâa jaaé naa na âracié tòotù. ⁸ Napwa wà caa kêe, âna é dau maagé, ba é pitòoka ma coori domii. Â é tàgére puu gòro aupuu. Â é pâra wà Paulo nau côoê, â é tòpò ê îê naa gòé, â é pwapwicîri kêe, â tiâu i maagé kêe.

⁹ Géé na càué, â rà mwa tà me mwara wà pàra tèpa maagé géé na napô bèepwiri, â é pwa ma tiâu ê maagé kàra. ¹⁰ Â rà dau pwabwàti tâbà, â rà naa tâbà ê pwina tiâu jiibà târa pâra.

É coo gòobàra pâra kêe naa Roma

¹¹ Po âracié parui é pai tâa kâbà [na gòropô wâ Malte]. Â nabwé, â bà tò naa gò é pwi wànga géé na ville Alexandrie, na nee Castor ma Pollux*, pwi wànga na é tà tâa wê na pàara na èpà napô. ¹² Â [bà pâra, â] bà tâdòo wâna ville Syracuse, â bà tà tâa wê naa na âracié tòotù.

¹³ Géewê, â bà itàa wii i napô, tèepaa naa na ville Reggio. Na dàuru kêe, âna é uu i pwéretòotù, â ârailu tòotù kâbà pâ naa Pouzzoles, pwi aucoo kâra wànga. ¹⁴ Â bà pâmari tèpa cèikî naawê, â rà ilari jiibà pâ, na bà tàpo tâa jaarà, naa na caapwi

* **28:11** Castor ma Pollux—Neere tupédu duée najawé bérepidu kà tèpa Grec. Nee mwara pâ les Dioscures.

nadàpàra pwapwicîri, â bà bwaa tàpo tâa jaarà. Â bà mwa bàra pâra naa *Roma.

¹⁵ Na rà tère ê jèkutâ goobà wà tèpa cèikî na rà tâa Roma, â rà me carabà naa na Aupwa jèna kà Appius ma naa na ê pâ Âracié Wâra ija. Â, na é còorà wà Paulo, â nye dau piwâdé nùmee kaa, â é ipwaolé tà Pwiduée.

Paulo âna é patùra tèpa Juif na Roma

¹⁶ Na bà tèepaa pâ naa Roma, â rà naa tàrù tà Paulo ma é tâa na jè pwârawâ, â caapwi pwi coda na é wéaarié.

¹⁷ Gée na càuru ê âracié tòotù, â wà Paulo, âna é papitiri wà tèpa pitûâ kà tèpa *Juif na tâa Roma. Â é ina tàra pâ: «Bwa; tèpa jènereò, nye ticè na go pwa na èpà târa ê Ba kâjè, ma ê pâ nyamanya kà tèpa ijiao kâjè. Êco na rà tâjùruo ma tòpò-o naa na karapuu, na *Iéruusaléma. Â rà popao, â rà naaò tà tèpa Roma. ¹⁸ Â rà pitawiâò wà tèpa Roma, â nùmarà na rà panuâò còwâ, ba nye ticè na rà pâmari naa gooò cèna pâri ma rà catàmwaraò goo.

¹⁹ «Êco na wà tèpa Juif, âna tàutàra. Êkaa na go jèe po ilari pâ, na go to pâ naa jaa wà César, pwi ukai. Êco na càcaa nùmoo na go pinatòti ê Ba kôo. ²⁰ Êkaa na go todàwà ba na jè pitùra. Ba wàijè tèpa Juif, âna jè cèikî naa goo pwi [*Mesia, *pwi a pa-udòjè] na é me [gée goo Pwiduée]. Êkaa na gére pwa jinu gooò nabà.»

²¹ Â rà tòpi tée pâ: «Bwa. Câbà caa tòpi cè tii googà gée napò *Judée, â nye ticè cè pwi jènerejè mwara

cèna é me nau pipwa jèkutâ googà tâbà, é wâpà na é inagà ba èpà. ²² Êco na wâdé na gà napéaati tâbà bwàti é pwi ditàra pwapwicîri bèepwiri, ba bà tère pâ, dau pi-inawà ba èpà pitiri.»

É picémara Iésu tàra

²³ Rà càù tée é jè tòotù, â wâru tàpé na rà medarié, naa na i wâ na é pitâa na. Â é pinapéaati tàra bwàti [é pwina é cèikî naa goo] â é picémara tàra é *Mwaciri kà Pwiduée. É *paâjupâra Iésu tàra goro é *Naèà kà Moosé, ma é pâ auina kà tèpa *péroféta. Â rà pitùra, tapoo na dàuru tiagoro bàrane. Ba é imudàra na é tàpîri é pwâranümarà naa goo Iésu.

²⁴ Wà pàra tàpé, âna rà tèreina é pwina é ina, â wà pàra pwi, âna tàutàra dàra cèikî naa goo. ²⁵ Jèe pwa na rà ipiina, â càra caa pitèrerà, â é ina tàra wà Paulo pâ: «É nye âjupâra é Nyuâaê Pwicîri na ia é ina tà tèpa jojorowà na é naigé mee wà péroféta Isaia, na é ina pâ:

²⁶ *Gà pâra co pwini*

ma ina tà pwi Ba:

“Guwà tère taaci,

â câguwà caa tèreina.

Ucâri taaci,

â câguwà caa côo.”

²⁷ *[Go ina naa goorà—*

goo pwi Ba kôo bèeni]:

Pwâranümarà na gòo,

pwâranyürurà na kee,

[âraporomeerà na bwi].

*Ba péa rà côo
ma côoina bwàti
Â péa rà tère
ma tèreina diri.
Â péa rà biirà
ma medario côwâ.
Péa nama tiâu
pâ maagé kâra Ba.»*

Ésaïe 6.9–10

²⁸ Â é tubanabwé wà Paulo, â é ina tàra pâ: «Wâdé na guwà tâmogòori pâ, wà Pwiduée âna é jèe panuâ ê *Picémara Wâdé kêe pàdari tàpé na càra caa tèpa Juif, â rà o tère, â rà o udò, [â o tâa tàra ê *âji wâro].»

{ ²⁹ Â nabwé, â rà pâra wà tèpa Juif, â rà dau pitaèkâa goo ê pwina é ina tàra. }

É pacâmuri diri tàpé na rà medarié

³⁰ Napwa wà Paulo, âna é tâa na ê wâ na é pa, naa na du ârailu naja†. Â é tòpi diri ê pâ âboro na rà me nau côoê. ³¹ Â câe caa piwâ na é picémara tàra ê Mwaciri kà Pwiduée, ma pipacâmurirâ goo diri ê pâ namuru goo wà Pwi Ukai Iésu Kériso. Â nye ticé jè muru, cèna pipaèràé naa na ê pai tùra kêe.

† **28:30** Munaa rà panuâ Paulo wà tèpa Roma, géé na càuru ârailu naja. Â é mwa pwa béarapapé kâra pai pâra kêe, na càcaa piwiâ naa na Tii Pwicîri. Munaa é cai tèpa cèiki wà Akaïe (Grèce). Âpwiri é pâra tia Espagne mwara. (Còo Roma 15.24 ma 28.) É wii bétapoo kâra tii kêe tà Timotéo ma tii tà Tito na pàara bèepwiri. Â géé na càuè, â wà Néron, pwi ukai kà tèpa Roma, âna é nama jèu tâjùrué mwara. Â rà tètâmwereê wâpâ na naja 67 naa Roma.

Tii Pwicīri: Âmu Aamwari naa na cî
New Testament in Paicî (NC:pri:Paicî)
Le Nouveau Testament à Paicî

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Paicî

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Paicî

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

94c5d202-9853-5b91-879f-4a3023457d58